

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Barbora PETŘÍKOVÁ

REGIONÁLNÍ IDENTITA HLUČÍNSKA

Diplomová práce

Vedoucí práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Olomouc 2013

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo): Bc. Barbora Petříková (R100749)

Studijní obor: Učitelství geografie pro SŠ (Bi-Z)

Název práce: Regionální identita Hlučinska

Title of thesis: Regional identity in the Hlučínsko region

Vedoucí práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D. – KGG

Rozsah práce: 80 stran, 8 vázaných příloh

Abstrakt: Práce je zaměřena na analýzu regionální identity Hlučinska. Ta je uskutečněna především analýzou výsledků voleb na Hlučínsku a dotazníkového šetření prováděného autorkou práce. Stěžejním tématem práce je národnostní cítění zdejších obyvatel a jeho specifika spojená se složitým historickým vývojem oblasti. Mezi tyto specifika patří především velký vliv katolické církve, německé povědomí, silný vztah k oblasti a specifické nářečí.

Klíčová slova: Hlučínsko, regionální identita, analýza volebního chování, národnostní cítění, německé povědomí, katolicismus, hlučínské nářečí

Abstract: This work is aimed on analysis of regional identity of Hlučin region. Which is mainly realized by analyse election resultes of Hlučin region and using questionnaire research. Main topic is the nationalist sentiment of region's people and theirs specifics related to difficult regional history. These specifics are most significant in huge influence of catholicism, German awareness, dialect of Hlučínsko region and strong relation to homeland.

Keywords: Hlučínsko region, regional identity, analysis of voting behavior, nationalist sentiment, German awareness, catholicism, dialect of Hlučínsko region

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
Přirodovědecká fakulta
Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Barbora PETŘÍKOVÁ**
Osobní číslo: **R100749**
Studijní program: **N1501 Biologie**
Studijní obory: **Učitelství biologie pro střední školy**
Učitelství geografie pro střední školy
Název tématu: **Regionální identita Hlučínska**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce je zhodnotit míru regionální identity obyvatelstva, které žije v oblasti historického Hlučínska. Při tvorbě diplomové práce budou využita sekundární statistická data pořízená během censů (2001) a primární data pořízená dotazníkovým šetřením, která budou následně komparována.

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Rozsah pracovní zprávy: 20 000 - 24 000 slov
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury: viz příloha

Vedoucí diplomové práce: **RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: **15. prosince 2010**
Termín odevzdání diplomové práce: **10. dubna 2012**

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

L.S.

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 15. prosince 2010

Příloha zadání diplomové práce

Seznam odborné literatury:

- Anderson, Kay - Domosh, Mona - Pile, Steve - Thrift, Nigel eds. (2003): *Handbook of Cultural Geography*. London; Thousand Oaks; New Dehli : SAGE Publications. 580 + xx s. ISBN 0-7619-6925-X
- Crang, Mike (1998): *Cultural Geography*. [series:] Routledge Contemporary Human Geography. London, New York : Routledge. 215 + viii s. ISBN 0-415-14083-8
- Hejna, D: *Náboženství a společnost*. Praha: Grada 2010, 198 s., ISBN: 978-80-247-2427-0
- Heřmanová, Eva - Chromý, Pavel a kol. (2009): *Kulturní regiony a geografie kultury : Kulturní realie a kultura v regionech Česka*. Praha: ASPI. 348 s. ISBN 978-80-7357-339-3
- Holub Z.: *Region, regionalistika, regionalismus a regionalisté*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií 2007, 157s., ISBN: 978-80-86708-39-3
- Houžvička, Václav - Novotný, Lukáš (eds.) (2007): *Otisky historie v regionálních identitách obyvatel pohraničí : Seveidentifikace a vzájemné vnímání Čechů a Němců v přímém sousedství*. Praha : Sociologický ústav Akademie věd ČR. 171 s. ISBN 978-80-7330-109-5
- Chromý, Pavel (2003): *Formování regionální identity: nezbytná součást geografických výzkumů*. IN: Jančák, Vít - Chromý, Pavel - Marada, Miroslav (eds.) (2003): *Geografie na cestách poznání: Sborník příspěvků k šedesátinám Ivana Bičíka*. str. 163?178, Praha : Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje. ISBN 80-86561-10-0
- Mečiar M.: *Hlučínsko: sociální identity a generace*. Ostrava : Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta 2008, 139s., ISBN: 978-80-7368-659-8
- Siwek, Tadeusz - Kaňok, Jaromír (2000): *Mapping Silesian Identity in Czechia*. *Geografie ? Sborník České geografické společnosti, rok 2000, číslo 2, ročník 105*, str. 190?200.
- Šaradín P.: *Teorie voleb druhého řádu a možnosti jejich aplikace v České republice*, Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci 2008, 161 s., ISBN: 978-80-244-1876-6
- Vencálek J.: *Moravskoslezský kraj - genius loci*, Ostrava: Ostravská univerzita 2005, 288 s., ISBN: 80-7368-094-7

Prohlašuji, že jsem zadanou bakalářskou práci vypracovala sama pod vedením RNDr. Miloše Fňukala, Ph.D. a uvedla jsem všechny literární prameny, publikace a zdroje, ze kterých jsem čerpala.

V Dolním Benešově 20. 4. 2013

Na tomto místě bych ráda poděkovala RNDr. Miloši Fňukalovi, Ph.D., vedoucímu diplomové práce, za odborné vedení, ochotu a trpělivost při zpracovávání. Dále pak všem, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření, za jejich ochotu a čas při vyplňování dotazníku a obzvláště těm, kteří rozšířili dotazník mezi svou rodinu, známé nebo v práci. Chtěla bych také poděkovat mé rodině, za pomoc při zpracování dotazníků.

Obsah

1. Úvod.....	10
2. Cíle práce	11
3. Metody, přehled literatury	12
4. Vymezení Hlučínska.....	14
4.1. Historický vývoj.....	14
4.2. Hlučínsko v současnosti.....	15
4.3. Region	17
4.4. Mikroregion.....	18
4.5. Sdružení obcí Hlučínska	18
5. Regionální identita Hlučínska.....	21
5.1. Hlučínsko jako specifický region.....	21
5.2. Lidová slovesnost.....	25
5.3. Katolicismus	25
5.4. Národnostní cítění	27
5.4.1. Sčítání lidu, domů a bytů.....	27
5.4.2. Projevy národnostního cítění.....	28
6. Volby	31
6.1. Teorie voleb	31
6.1.1. Volby do Evropského parlamentu	32
6.1.2. Volby do zastupitelstev obcí	33
6.1.3. Volby do Poslanecké sněmovny.....	35
6.1.4. Volby do krajských zastupitelstev.....	36
6.1.5. Přímá prezidentská volba	37
6.2. Volební chování obyvatel Hlučínska	37
6.2.1. Volební účast	38
6.2.2. Volby do evropského parlamentu v roce 2009 a referendum o vstupu do Evropské unie v roce 2003	40
6.2.3. Volby do zastupitelstev obcí 2010	44
6.2.4. Volby do poslanecké sněmovny 2010.....	47
6.2.5. Volby do zastupitelstev krajů 2012	51
6.2.6. Prezidentské volby 2013.....	53
7. Vyhodnocení dotazníkového šetření.....	60

7.1. Účastníci průzkumu	60
7.2. Původ obyvatel Hlučínska.....	61
7.3. Vztah k oblasti Hlučínska	62
7.4. Nářečí na Hlučínsku	62
7.5. Německé povědomí.....	64
7.6. Národnostní cítění	65
7.7. Fandění ve sportu	69
7.8. Hlavní rozdíly v odpovědích Obyvatel Hlučina, Kravař, Dolního Benešova a venkova	70
7.9. Doplnující průzkum	72
8. Závěry	73
8.1. Jak volí obyvatelé Hlučínska?.....	73
8.2. Dotazníkové šetření.....	74
8.3. Vztah regionální identity a volebního chování	75
9. Summary.....	76
Seznam použité literatury a zdrojů	77
Přílohy.....	81

1. Úvod

Předmětem této diplomové práce je studie regionální identity Hlučínska. Práce obsahově navazuje na bakalářskou práci, která byla zaměřena na národnostní a náboženskou strukturu Hlučínska. Oblast Hlučínska je specifický region, silně ovlivněn historickými souvislostmi. Na analýzu těchto historických souvislostí byla zaměřena bakalářská práce. Diplomová práce proto bude zaměřena na projevy regionální identity na Hlučínsku v současnosti.

Výběr tohoto tématu byl po napsání bakalářské práce poměrně jasnou volbou. Snaha pokračovat v „započaté“ práci na analýze Hlučínska převážila nad myšlenkou vypracování (vzhledem k profesnímu zaměření studia autorky - učitelství geografie pro SŠ) diplomové práce na didakticko-geografické téma.

Oblast Hlučínska je i v dnešní době dosti odlišná od okolních oblastí. Vykazuje specifické znaky v oblasti náboženství, vztahu obyvatel k místu, kde žijí (ať už se jedná o krajinu, obec nebo vlastní dům), nářečí nebo národnostního cítění. Bližší poznání těchto odlišností je pro mě přínosné nejen z pohledu geografa, ale hlavně z pohledu obyvatele této specifické oblasti.

Hlučínsko je již mnoho let součástí České (respektive Československé) republiky a také již mnoho let není samostatným správním útvarem. Od připojení Hlučínska k ČSR byly snahy toto území co nejrychleji „naturalizovat,“ potlačit odlišnosti tohoto regionu. Tyto tendence byly silné zejména během první hospodářské krize a podruhé po roce 1948. I přes tyto snahy si Hlučínsko dokázalo „zachovat svou tvář“ a stále nabízí mnoho témat ke zkoumání. Je otázka, zda se Hlučínsku podaří zachovat si svou regionální identitu i pro příští generace. Doufám, že tato diplomová práce na tuto otázku přiblíží odpověď.

2. Cíle práce

Cílem této diplomové práce je analýza regionální identity Hlučínska. Práce se zaměří zejména na jevy specifické pro tento region. Dále bude nabídnuto srovnání oblasti Hlučínska s ostatními oblastmi České republiky v několika kritériích.

Práce bude zpracována podle předem navržené struktury. Nejprve bude věnována pozornost přesnému vymezení území Hlučínska, které bude zapotřebí pro analýzu dále předložených dat. Bude nutné popsat změny ve struktuře obcí a jejich souvislosti k historické oblasti Hlučínska. Pozornost bude věnována také koordinaci a spolupráci těchto obcí v rámci Sdružení obcí Hlučínska.

Dále se práce zaměří na charakteristiku regionální identity z různých hledisek a úhlů pohledu. Na Hlučínsko bude nahlíženo jako na pohraniční oblast, bude nabídnuto srovnání s ostatními pohraničními oblastmi. Hlučínsko bude charakterizováno dle svých specifíků, nářečí a silného vlivu katolické církve. Také by se v práci měla vyskytnout analýza národnostního cítění zdejších obyvatel, nastínění možných změn tohoto cítění a postojů obyvatel.

Důležitým pozorovaným jevem v této práci bude volební chování obyvatel Hlučínska. Bude provedena analýza výsledků různých druhů voleb na Hlučínsku, stejně tak bude nabídnuto srovnání s daty za větší území. Pro úplnost této analýzy bude v práci stručně rozebrán charakter a pravidla jednotlivých voleb. Vedle toho bude také pojednáno o postavení jednotlivých voleb podle zájmu voličů, medií i kandidujících stran (kandidátů). Z analýzy výsledků předkládaných voleb budou stanoveny trendy (nebo odlišnosti od okolních oblastí) ve volebním chování zdejších obyvatel.

Nedílnou součástí práce bude i rozbor dotazníkového šetření prováděného autorkou práce. Dotazníkové šetření se zaměří především na národnostní cítění zdejších obyvatel. Dále pak na vztah zdejších obyvatel k oblasti, kde žijí a také na vztah k místnímu nářečí a jeho používání. Pozornost bude věnována také německému povědomí na Hlučínsku.

3. Metody, přehled literatury

Prvním požadavkem této diplomové práce je přesné vymezení oblasti Hlučínska. Vzhledem k tomu, že základem této práce bude analýza exaktních dat, je vhodné vymezit Hlučínsko z různých hledisek. K vymezení Hlučínska z historického hlediska budou použity literární zdroje zabývající se historií Hlučínska, zejména díla Plačka, Malohlavy a Brabcové. Informace o aktuálních počtech obyvatel obcí Hlučínska budou čerpány z Českého statistického úřadu. Spolupráce obcí Hlučínska v rámci Sdružení obcí Hlučínska bude popsána dle internetových stran Sdružení.

Jednou se základních metod pro zpracování této diplomové práce bude prostudování odborné literatury zabývající se Hlučínskem, národní identitou, teorií regionu a náboženstvím. Podnětným zdrojem pro práci budou zejména díla Mečiara a Pavelčíkové. Mečiar ve své knize: Hlučínsko, sociální identity a generace (z roku 2008) velmi podrobně rozebírá situaci na Hlučínsku, a to zejména ze sociologického pohledu. Také důkladně nastiňuje historické souvislosti a odkazuje na výzkumy svých kolegů i zdařilý vlastní výzkum. Pavelčíková ve svém odborném článku: Fenomén Hlučínska jako příhraniční oblasti z historického hlediska (vydaném ve sborníku z konference o Hranicích a pohraničí, jako geopolitickém, ekonomickém, historickém, sociokulturním a filosofickým fenoménem v roce 1999), naopak velmi výstižně charakterizuje základní odlišnosti Hlučínska a jejich příčiny a důsledky. Lehce povznesený až poetický pohled na Hlučínsko nabízí ve své knize: Moravskoslezský kraj – genius loci (2005), Vencálek, autor, zabývající se převážně výzkumem územní identity.

Další kapitola, zabývající se teorií voleb, bude vycházet několika literárních pramenů zabývajících se jednotlivými druhy voleb (jedná se o knihy obecně zaměřené nebo zaměřené na konkrétní volby v konkrétním roce), charakteristika přímé prezidentské volby bude provedena pomocí internetových zdrojů. V této kapitole bude uvedena stručná charakteristika jednotlivých voleb nutná pro další potřeby této práce. Postavení a důležitost jednotlivých druhů voleb bude rozebráno zejména podle Šaradína a jeho knihy: Teorie voleb druhého řádu (2008).

Významnou roli v této práci budou hrát exaktní data a jejich analýza. Zdrojem těchto dat bude zejména Český statistický úřad a dále pak data získaná z vlastního dotazníkového šetření. Důkladným rozborem dat, získaných z Českého statistického úřadu, se bude věnovat kapitola o volebním chování obyvatel Hlučínska. Výsledky rozborů těchto dat budou doplněny o poznatky autorky. Data z dotazníkového šetření

budou prezentována v další kapitole a výsledné poznatky budou prezentovány v závěru práce.

Práce se bude výrazně opírat o postoje a názory autorky, získané studiem odborné literatury, tvorbou bakalářské práce a zkušenostmi z každodenního života na Hlučínsku.

Práce bude vypracována v programu Microsoft Office Word 2007, tabulky a grafy v programu Microsoft Office Excel 2007, základem pro zpracování mapy bude program Arc View GIS 3.1 od společnosti ESRI.

V práci označujeme obyvatelstvo Hlučínska jako Hlučíňany, čímž jsou myšleni všichni obyvatelé Hlučínska a nejenom občané města Hlučina.

4. Vymezení Hlučínska

4.1. Historický vývoj

Oblast Hlučínska je formována podle historických hranic z období od roku 1742 do roku 1918, kdy bylo Hlučínsko součástí Pruska (respektive v jeho rámci Německa). V roce 1920 bylo na základě versailleské smlouvy Hlučínsko připojeno k nově vzniklé Československé republice (konečná úprava proběhla v roce 1923, kdy byly připojeny ještě obce Hať a Pišť). Celkem se jednalo o 38 obcí. K Hlučínsku byly přiřazeny dvě ryze německé obce Třebom a Sudice, ale naopak šest jazykově „moravských“ obcí přidělila delimitační komise polsko-německému plebiscitnímu území (plebiscit o připojení k Polsku nebo Německu probíhal v tomto území později, až v roce 1921, obce připadly Německu).¹

Oblast Hlučínska jako správní útvar existovala pouze do roku 1928. Hlučínsko bylo ustanoveno jako samostatný správní (politický) okres Hlučín. Pro správu okresu bylo zřízeno okresní hejtmanství se sídlem v Hlučíně. Hlučínsko se stalo v nově vzniklé republice zvláštním správním útvarem.² Na rozdíl například od původně rakouského území Valticka, které bylo stejně jako Hlučínsko v roce 1920 připojeno k Československu a rozděleno do dvou stávajících okresů Hodonín a Mikulov. Valtice byly přitom do té doby, stejně jako Hlučín, okresním městem.³

V roce 1928 došlo ke změně správních hranic okresu Hlučín. 12 nejzápadnějších obcí bylo připojeno k okresu Opava a k okresu Hlučín bylo naopak připojeno 5 „nehlučínských“ obcí za řekou Opavou ze správního okresu Bílovec. Důvodem této změny byl velký počet obyvatel německé národnosti v okrese Hlučín. Změna měla vést k lepšímu splynutí obyvatel německé národnosti s českým lidem. O úplném zrušení okresu Hlučín se začalo jednat po nástupu Adolfa Hitlera k moci v roce 1933, ale nakonec k němu nedošlo.⁴

Na základě mnichovské dohody bylo Hlučínsko (v rozsahu historických hranic) v říjnu 1938 připojeno přímo k Německé říši, zatímco okolní oblasti byly začleněny do říšské župy Sudetenland.⁵ Po válce v roce 1945 se podoba Hlučínského okresu vrátila do stavu z roku 1938. V roce 1949 proběhla další reorganizace okresu Hlučín. Důvody

¹ Plaček 2007, str. 15, 16, Malohlava 1960, str. 34

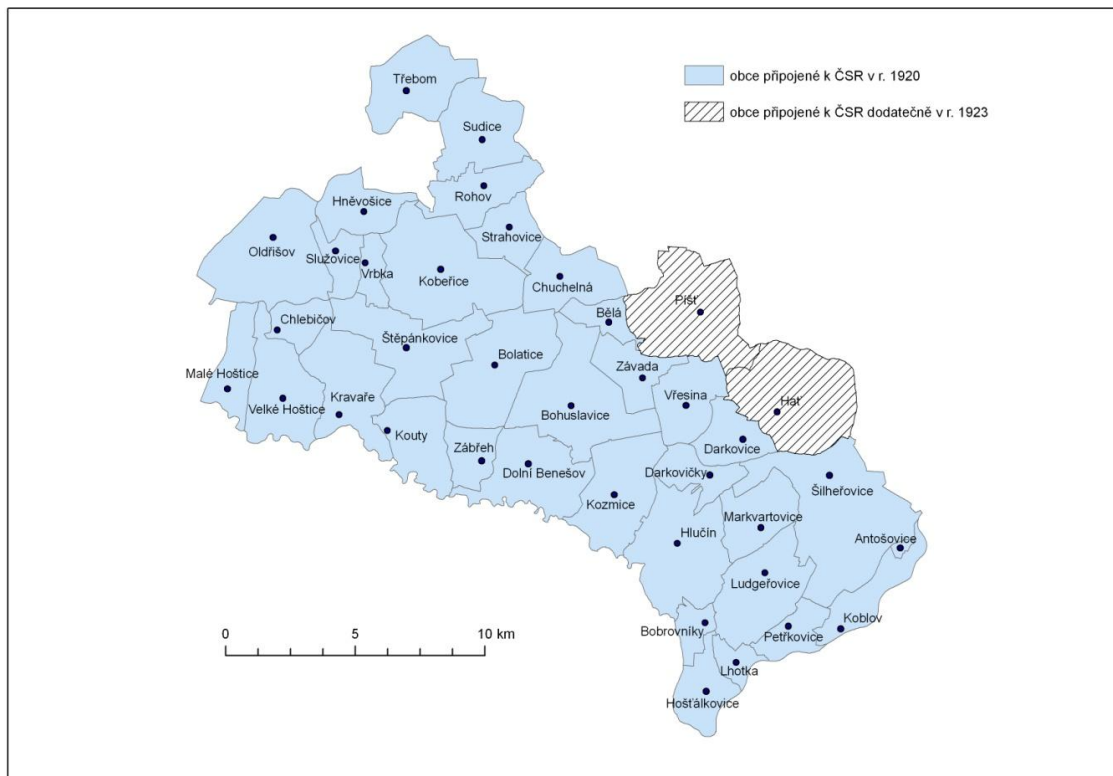
² Malohlava 1960, str. 35, 36

³ Vácha 2003, Město Valtice 2013

⁴ Plaček 2007, str. 121, 122

⁵ Brabcová 1995

reorganizace byly obdobné jako v roce 1928: začlenění obyvatel Hlučínska do Československé republiky. K okresu Hlučín bylo připojeno zpět 5 obcí z okresu Opava (Kobeřice, Rohov, Strahovice, Sudice, Třebom), nicméně dalších 7 původně „hlučínských“ obcí v okrese Opava setrvalo. Byly to obce Malé Hoštice, Velké Hoštice, Chlebičov, Oldřišov, Služovice, Vrbka a Hněvošice. V roce 1960 byl v rámci reorganizace okresů a krajů okres Hlučín zrušen a všechny obce historického Hlučínska byly připojeny k okresu Opava. Okres Hlučín tím přestal existovat a nebyl již obnoven.⁶

Obr. 1: Mapa historického Hlučínska po připojení k ČSR (zdroj: vlastní zpracování)

4.2. Hlučínsko v současnosti

Hlučínsko v současném pojetí, tak do značné míry reflektuje historické hranice. Je třeba ale brát v úvahu určité změny v katastrech obcí, související z velké části s rozvojem města Ostravy (v menší míře i Opavy) a jejím rozšiřování („pohlčení okolních obcí“). Do Hlučínska tak nyní řadíme i část měst Opavy a Ostravy. V katastru „hlučínské“ obce Kravaře se naopak nachází katastrální území Dvořisko, historicky nenáležící do oblasti Hlučínska. Další změny již nejsou tak výrazné a jsou popsány v tabulce 1, kde je uveden i kompletní seznam obcí historického Hlučínska.

⁶ Plaček 2000, str. 147, Dobrovolná 2009

Tab. 1: Seznam obcí historického Hlučínska (MO = městský obvod)

Název obce	Datum změny	Změna
Antošovice	1976	Součást ostravského MO Slezská Ostrava
Bělá		
Bobrovníky	1975	Součást města Hlučín
Bohuslavice		
Bolatice		
Darkovice		
Darkovičky	1960	Součást města Hlučín
Dolní Benešov		
Hať		
Hlučín		
Hněvošice		
Hošťálkovice	1976	Téměř celé katastrální území ostravského MO Hošťálkovice
Malé Hoštice	1970	Téměř celé území opavské městské části Malé Hoštice
Velké Hoštice		
Chlebičov		
Chuchelná		
Kobeřice		
Koblov	1976	Součást ostravského městského obvodu Slezská Ostrava
Kouty	1960	Součást města Kravaře
Kozmice		
Kravaře	1960	Včetně části Dvořisko, která historicky nepatří do Hlučínska
Lhotka	1976	Téměř celé katastrální území ostravského MO Lhotka
Ludgeřovice		
Markvartovice		
Oldřišov		
Petřkovice	1976	Téměř celé katastrální území ostravského MO Petřkovice
Píšť		
Rohov		
Služovice		
Strahovice		
Sudice		
Šilheřovice		
Štěpánkovice		
Třebom		
Vrbka	1974	Nepatrná nezast. část území katastru Vrbice (součást Bohumína)
Vřesína		
Zábřeh	1979	Součást města Dolní Benešov
Závada		

podle *Plačka (2000)*⁷

⁷ Plaček 2000, str. 147 - 150

Tab. 2: Seznam samostatných obcí Hlučínska a aktuální počty obyvatel (k 31. 12. 2011)

	Počet obyvatel
Bělá	670
Bohuslavice	1 649
Bolatice	4 430
Darkovice	1 298
Dolní Benešov	4 203
Hať	2 575
Hlučín	14 122
Hněvošice	1 019
Chlebičov	1 100
Chuchelná	1 277
Kobeřice	3 280
Kozmice	1 826
Kravaře	6 736
Ludgeřovice	4 722
Markvartovice	1 886
Oldřišov	1 351
Píšť	2 108
Rohov	619
Služovice	815
Strahovice	916
Sudice	671
Šilheřovice	1 596
Štěpánkovice	3 145
Třebom	219
Velké Hoštice	1 781
Vřesina	1 502
Závada	581
Hlučínsko	66 097

podle ČSÚ 2012

4.3. Region

Existuje mnoho různých přístupů, jak vymezit a charakterizovat region a stanovit jeho hranice. Region lze vymezovat různými přístupy, např. geografickým, ekonomickým, kulturním, jazykovědným, historickým nebo administrativně-správním. Pro oblast Hlučínska je nejvýstižnější etnografický přístup vymezení regionu. Tento přístup chápe region jako společenství lidí žijící na území určitého teritoria v určité

době v rámci určité společné struktury. Společenství si uvědomuje svou pospolitost, chápe, že je zvláštní skupinou, která se vyznačuje jednotou území, jednotou norem chování, společnou kulturou každodenního života a navenek se s těmito znaky identifikuje.⁸

4.4. Mikroregion

Je jedna z forem svazku obcí a vzniká za účelem společného prosazování zájmů obcí a místních komunit. Jedná se zpravidla o společnou koordinaci celkového rozvoje území, nejčastěji například vybudování společné čistíčky odpadních vod, plynofikaci obcí, spolupráci na ochraně životního prostředí a obnovu krajiny atd.⁹ Nejvíce mikroregionů vzniklo v letech 1999 – 2001, v souvislosti s novelou zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Velikost mikroregionů je rozmanitá a jejich počet v současné době klesající (jedná se ale o relativní snižování počtu mikroregionů, neboť dle zákona o obcích docházelo a stále dochází k transformaci mikroregionů na dobrovolné svazky obcí).¹⁰

4.5. Sdružení obcí Hlučínska

Po roce 1989 můžeme na Hlučínsku vidět rozrůstající se snahy o zachování regionální identity Hlučínska. Došlo k reformě veřejné správy a obce Hlučínska pocíťovaly, že se oblasti nedostává potřebných finančních prostředků a je na okraji zájmů. V roce 1991 vzniklo sdružení, které mělo za úkol hájit zájmy Hlučínska a také koordinovat vznik a činnost dílčích dobrovolných svazků obcí, které se zaměřovaly na dosažení určitého cíle (např. společná plynofikace obcí). Úspěchem sdružení byla příhraniční spolupráce s polskou stranou, kdy se sdružení podílelo na otevření hraničních přechodů pro malý pohraniční styk¹¹ (smlouva o malém pohraničním styku mezi Českou republikou a Polskem byla podepsána 8. června 2000 a nabyla platnost 30. června 2002)¹².

⁸ Bartoš 1974, citováno podle Krejčů 2007, str. 86

⁹ *Centrum pro regionální rozvoj ČR* [online]. [cit. 2. 3. 2013] Dostupné z www: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/mikroregiony>

¹⁰ *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2. 3. 2013] Dostupné z www: <http://www.mvcr.cz/clanek/mikroregiony-a-mistni-akcni-skupiny.aspx>

¹¹ *Sdružení obcí Hlučínska* [online]. [cit. 1. 3. 2013] Dostupné z www: <http://www.hlucinsko.com>

¹² *Heagl* [online]. [cit. 5. 3. 2013] Dostupné z www: <http://www.heagl.cz/mezinarodni-079-2002-MS-Sdeleni-o-sjednani-Smlouvy-o-malem-pohranicnim-styku-s-Polskem-MS2002079-1/>

V dnešní době se sdružení zaměřuje zejména na spolupráci v oblasti cestovního ruchu, kultury a propagace regionu jako celku. Členy sdružení jsou všechny samostatné města a obce na území Hlučínska (celkem 27 měst a obcí). Se sdružením obcí Hlučínska úzce spolupracují i městské části Ostrava – Petřkovice, Ostrava – Hošťálkovice, Ostrava – Lhotka a také Opava – Malé Hoštice.¹³ Podle Mečiara (2008) to svědčí o zachování regionální identity i vazby na Hlučínsko. Uvádí, že zde mohlo dojít k jiné prostorové strukturalizaci, než jaká je dána politicko-správní organizací. Došlo k případu, kdy část města (městská čtvrť) přiřčená z rurálního území zůstává v mentálních mapách obyvatel i nadále (i když oddělenou) součástí regionu rurálního. Tento stav je umocněn i tím, že došlo k oddělení od značně specifického regionu.¹⁴

Výkonný úřad dobrovolného svazku obcí (sdružení obcí Hlučínska) je obecní úřad v Bolaticích, předsedou sdružení je starosta Bolatic Herbert Pavera¹⁵

Na konci roku 2001 vytvořili starostové v západní části regionu Hlučínska dobrovolný svazek obcí za účelem ochrany a prosazování jejich společných zájmů s názvem Svazek obcí mikroregionu Hlučínska-Západ. Všechny obce jsou zároveň součástí Sdružení obcí Hlučínska, důvodem založení dílčího sdružení, bylo prohloubení spolupráce obcí a užší spolupráce obcí na společných projektech v západní části Hlučínska. Ve svazku je 14 samostatných obcí. Původně bylo obcí dvanáct, od roku 2006 jsou členy i obce Bolatice a Chuchelná (do roku 2006 byly součástí Svazku obcí mikroregionu Hlučínska-Východ)¹⁶

¹³ *Sdružení obcí Hlučínska* [online]. [cit. 1. 3. 2013] Dostupné z www: <http://www.hlucinsko.com>

¹⁴ Mečiar 2008, str. 97

¹⁵ *Regionální informační servis* [online]. [cit. 2. 3. 2013] Dostupné z www: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/mikroregiony?navez=hlu%C4%8D%C3%ADn&ucel=&uroven=&kraj=Nuts=&okresNuts=&orpKod=&obecNavez=&obecNavezHidden=>

¹⁶ *Sdružení obcí Hlučínska* [online]. [cit. 1. 3. 2013] Dostupné z www: http://hlucinsko.com/foto/volne_texty/soubory/0-4-2.PDF

Tab. 3.: Obce Svazku obcí mikroregionu Hlučínska-Západ a Hlučínska- Východ

Hlučínsko- Západ		Hlučínsko- Východ	
Bolatice (od roku 2006)		Bělá	
Hněvošice		Bohuslavice	
Chlebičov		Děhylov	
Chuchelná (od roku 2006)		Dobroslavice	
Kobeřice		Dolní Benešov	
Kravaře		Hať	
Oldřišov		Hlučín	
Rohov		Kozmice	
Služovice		Ludgeřovice	
Strahovice		Markvartovice	
Sudice		Píšť	
Štěpánkovice		Šilheřovice	
Třebom		Vřesina	
Velké Hoštice		Závada	
Počet obyvatel k 31. 12. 2011	27 359	Počet obyvatel k 31. 12. 2011	38 880

podle ČSÚ 2012, vlastní výpočty a zpracování

Na Svazek obcí mikroregionu Hlučínska-Západ navázaly zbylé obce Hlučínska na počátku roku 2002 vznikem Svazku obcí mikroregionu Hlučínska-Východ. Cíle vytvoření tohoto svazku byly obdobné, zlepšit, prohloubit a rozšířit spolupráci obcí svazku a koordinace při všech regionálních projektech. Svazek je rozšířen o dvě obce, které nepatří do Sdružení obcí Hlučínska a také nejsou součástí historické oblasti Hlučínsko. Jedná se od obce Děhylov a Dobroslavice, které s oblastí Hlučínska-Východ bezprostředně sousedí.¹⁷ Důvodem připojení byla geografická blízkost a fakt, že obě obce jsou od jiných „nehlučínských obcí“ poměrně dost vzdálené. Důvodem připojení byla i možnost spolupráce na společných projektech (například využití Hlučínského jezera, které se nachází mezi oběma obcemi a Hlučínem).¹⁸

¹⁷ *Sdružení obcí Hlučínska* [online]. [cit. 1. 3. 2013] Dostupné z www: http://hlucinsko.com/foto/volne_texty/soubory/0-4-3.PDF

¹⁸ Informace od starosty Dolního Benešova Martina Štefka, Hlučínské jezero je antropogenní útvar, vzniklý po těžbě stěrku, nyní hojně využívaný k rekreaci a sportovnímu vyžití

5. Regionální identita Hlučínska

5.1. Hlučínsko jako specifický region

„Jsou území, kde hledat genia loci krajiny je zcela zbytečné, neboť jeho přítomnost je patrná snad na každém kroku. Ve všem lidském konání obsažená specifická historického vývoje území je právě tím fenoménem, který zřetelně a jednoznačně pojmenovává genia loci Hlučínska. Zjevná a nepochybná specifická historického vývoje Hlučínska ale jen stěží může být přesvědčivě jednoznačně pojmenována. To proto, že složitost společenských vztahů vzniklých v tomto území má nepřehledné množství jednoznačně neurčitých, mlhavých a nejasných vývojových odstínů a nuancí.“
Vencálek (2005)¹⁹

Pro lepší pochopení situace na Hlučínsku z hlediska regionální identity je nutné zmínit situaci místních obyvatel po roce 1742. Ačkoli nebylo hlučínské obyvatelstvo jako celková sociální skupina z Hlučínska nikdy fyzicky vyhnáno, tak přesto můžeme hovořit o určité formě „vymístění“ místních obyvatel aniž by byli nuceni se přesunout. Pro takovou formu vymístění používá Mečiar (2008) pojem hraniční vymístění, situaci kdy, se lidé mohou cítit jako vypuzenci, kteří se proti vlastní vůli ocitají na území jiného státu (nebo cizí kolektivity či sociální struktury). Konkrétní situace hraničního vymístění ukazuje tabulka 4.²⁰

Tab. 4: Hraniční vymístění obyvatel Hlučínska

	Období	Přechody mezi vymezeními hranic
I. vymístění	1742 – 1920	z Rakouska (habsburské monarchie) do Pruska (pruského království)
II. vymístění	1920 – 1938	z Německa (Německého císařství) do Československa („I. republika“)
II. vymístění	1938 – 1945	z Československa do Německa (III. Říše, zpět do Altreichu)
IV. vymístění	od 1945	z Německa zpět do poválečného Československa

podle Mečiar (2008)

Na Hlučínsko můžeme nahlížet ze dvou pohledů. Můžeme ho vidět jako oblast, která historicky náležela přes dvě století Prusku a kde budou jeho obyvatelé ještě dlouho ostatními vnímání jako ti z Prajzské, Prajzáci. Druhý pohled na obyvatele

¹⁹ Vencálek 2005, str. 55

²⁰ Mečiar 2008, str. 74

Hlučínska naznačuje ostravské rčení „Dyž jabko – tak rajské, když děvuchu, tak z Prajské,“ které je široko daleko známé a dokazuje soudržnost Hlučínska s Moravskoslezským regionem.²¹

Ačkoli si hlučínské obyvatelstvo uchovalo jako celek určité zvláštní rysy, došlo u něj podle Pavelčíkové (1999) během druhé poloviny 20. století k velmi výrazné integraci obyvatel, která není srovnatelná s jiným společenstvím v tomto období. Poválečné generace Hlučičanů ovlivnil nejen očistný proces v roce 1945, následná léta komunistického režimu, ale i trendy vývoje společnosti, jako dojížděka za prací, industrializace, změny v úrovni bydlení a způsobu života. Tyto trendy jakoby dopomohly ke generačnímu zvratu, kdy se změnil hodnotový systém a postoje obyvatel, který se velmi výrazně odlišoval od myšlení a hodnotových postojů předcházejících generací. S tímto procesem souviselo téměř úplné přerušení vazeb s Německem (nebo se omezilo na finanční podporu). Po roce 1990 byl obnoven styk s německými příbuznými i zájem o německé prostředí všeobecně²² (dokládá to například vznik Slezsko-německého svazku v Bolaticích v roce 1992²³).

Pokud nahlédneme na Hlučínsko, jako na pohraniční oblast najdeme zde opět mnoho odlišností od ostatních pohraničních oblastí. První odlišností je dlouhotrvající vyjednávání o podobě státní hranice v roce 1920 (konečná podoba hranic je až z roku 1923, kdy byly ČSR přiděleny obce Pišť a Hať, na druhé straně probíhal plebiscit o připojení obcí k Polsku či Německu v roce 1921²⁴). Další rozdíl není na první pohled tak patrný, obyvatelstvo Hlučínska mohlo v době první republiky i později, stejně jako ostatní pohraniční oblasti, působit jako národnostně smíšené obyvatelstvo. Opak byl pravdou, vyjma dvou ryze německých obcí (Sudice a Třebom, které byly s odsunem Němců téměř nově osídleny) byla oblast národnostně značně homogenní. Tato homogenita byla navíc posílena složitým historickým vývojem a z toho plynoucí silnou pozicí katolické církve. Dalším rozdílem byl hospodářský potenciál, ačkoli Hlučínsko nepatřilo k málo hospodářsky vyvinutým oblastem, muselo se několikrát potýkat s hospodářskými problémy, které ale neměly počátek v hospodářské situaci. Jednalo se zejména o nahlížení na místní (pro mnohé německé) obyvatelstvo, a to jak v době po

²¹ Vencálek 2005, str. 58

²² Pavelčíková 1999, str. 60

²³ *Informační server obce Bolatice* [online]. [cit. 15. 3. 2013] Dostupné z [www:](http://www.bolatice.cz/spolky-organizace-v-obci/slezsko-nemecky-svaz/)

<http://www.bolatice.cz/spolky-organizace-v-obci/slezsko-nemecky-svaz/>

²⁴ Malohlava 1960, str. 34

první světové válce, tak i v období po skončení druhé světové války, ve které byly obyvatelé Hlučínska nuceni narukovat do Wehrmachtu.²⁵

Pavelčíková (1999) chápe území Hlučínska jako specifický příhraniční region, který byl vystaven změnám hranic, ocital se ve sférách vlivu svých sousedů a v dobách vypjatých konfliktů sehrál často roli zdánlivě zcela neúměrnou svému územnímu rozsahu. Tento proces prolínání asimilačních, integračních i dezintegračních procesů se bezpochyby otisknul do vývoje postojů a myšlení zdejších obyvatel. Připomíná, že během dvou století změnilo obyvatelstvo Hlučínska celkem pětkrát svou státní příslušnost a zažilo šest rozdílných režimů.²⁶

Základní složky, které formují regionální identitu, jsou podle Plačka (2000):

- identifikace k území jako k domovině
- smysl pro susedské vazby v rámci obecního společenství
- výrazný respekt k neformální sociální kontrole
- dosud výrazná religiozita²⁷

Vztah obyvatel Hlučínska ke svému regionu je velmi silný (nepřímo to dokazuje vysoká volební účast v komunálních volbách, viz kapitola 6.2. Volební chování obyvatel Hlučínska) a mezi obyvateli také panuje určitá nedůvěra vůči cizímu prostředí. Projevuje se to tím, že lidé z Hlučínska neradi natrvalo odcházejí a pokud nemají na výběr, podle možnosti se sem vrací zpět. Nedůvěru obyvatel ale není možné zaměňovat s nepřátelstvím. Zejména starší generace, která prožila strádání na frontách, v zajateckých táborech, těžká léta poválečných politických a ekonomických zvrátů, měla (má) nadhled nad různými projevy xenofobie a národnostní nesnášenlivosti.²⁸

Oblast Hlučínska je s okolním Ostravskem a Opavskem natolik provázána (především dojížděka za prací, službami, do škol), že její regionální identita nemůže být vnímána příliš izolovaně. Historický vývoj ale přesto naznačuje, že Hlučínsko si zachová svou svébytnost i pro příští generace, bude to zřejmě jinou formou, než tomu bylo doposud, ale specifické rysy budeme v této oblasti nacházet stále.²⁹

„Novodobým principem identity obyvatel v prostoru není posilování určitých konstantních a neměnných projevů člověka. Novodobým principem identity obyvatel je

²⁵ volně podle Havrlant 1999, str. 16, doplněno o vlastní poznatky

²⁶ Pavelčíková 1999, str. 57

²⁷ Plaček 2000

²⁸ Pavelčíková 1999, str. 59

²⁹ vlastní poznatky autorky

vnímání rozdílnosti, vyplívajících z míry územní ohraničitelnosti a vzájemné působnosti racionálních a iracionálních sil v tomto území. “Vencálek (1999)³⁰

Fakt, že na Hlučínsku, jako jedné z mála pohraničních oblastí, žije původní obyvatelstvo, zmiňuje ve své knize Hlučínsko – Sociální identity i generace (2008) i Mečiar. Odvolává se přitom na výsledek výzkumů Jarmily Premusové (ostravské socioložky), která na Hlučínsku prováděla výzkumné šetření formou dotazníků v druhé polovině 90. let 20. století. Jedním z hlavních závěrů výzkumu byl, podle Mečiara, vztah obyvatel Hlučínska k půdě, jako k individuálnímu vlastnictví a na to navazující vazba na kraj, jako k domovu, kde se člověk narodil, žije a umře. Tento fakt, je nejvíce patrný u starší generace, u které se předpokládá silnější vztah k domovu, ale je patrný i u mladších generací. Autorka výzkumu považuje vztah k vlastnictví půdy za významnou antropologickou konstantu.³¹

Obyvatelé Hlučínska mají společné prvky kultury, kterými se odlišují od obyvatel okolních oblastí. Mezi tyto prvky bychom mohli zařadit zejména význam katolického náboženství, specifické nářečí, které je díky tomu dobře rozpoznatelné. Určité prvky kultury však tvoří i intenzivní kontakty v rámci širší rodiny nebo vzájemná sousedská výpomoc (např. při údržbě domu).³²

Pro obyvatelé Hlučínska jsou v současné době používané označení Hlučíňan či Hlučíňák, frekventovanější je však starší označení Prajzák, což je vnímáno spíše hanlivě (zejména od „neprajzských“ obyvatel). Používané jsou i výrazy Prajz a Prajzule, které už tak negativně vnímané nejsou a často tak obyvatelé Hlučínska označují i sami sebe. Tato pojmenování zřejmě pocházejí z doby po připojení Hlučínska k ČSR a symbolizovalo, že jsou obyvatelé Hlučínska (přínejmenším) „jiní“.³³

Je třeba také zmínit určité negativní projevy, jak může být nahlíženo na regionální identitu Hlučínska. Postoje hlučínských obyvatel z vypjatých etap historického vývoje se mohou stát cílem útoků nacionalistické povahy. Je třeba brát v potaz, že tato oblast prošla velmi složitým historickým vývojem a byla vzhledem ke své příhraniční poloze průsečíkem mocenských zájmů. Vyčítat lidem z této oblasti jejich postoje nebo postoje jejich předků, je bez znalosti historického kontextu přízemní a chabé.³⁴

³⁰ Vencálek 1999, str. 27

³¹ Mečiar 2008, str. 13

³² Mečiar 2008, str. 77

³³ Mečiar 2008, str. 77, 80, doplněno o vlastní poznatky

³⁴ Pavelčíková 1999, str. 60, doplněno o vlastní poznatky a postoje

5.2. Lidová slovesnost

Jedním, z projevů regionální identity je bezesporu lidová slovesnost. Na Hlučínsku je specifická (nejen) používáním německých nebo poněmčených slov ale také celkovým charakterem mluvy. Vencálek (2005) dále doplňuje, že neodmyslitelnou součástí lidové slovesnosti na Hlučínsku je humor. Nazývá ho „kořením života,“ které obyvatelům Hlučínska trvale prostupuje lidskou kulturou a dává sílu k dalšímu životu.³⁵ Současný dialekt se od dřívějšího odlišuje a to tím, že je více „český.“ Dokládají to básně současné regionální autorky Lidie Rumanové z Kravař (nar. 1952), které se odlišují od básní starších autorek např. Ludmily Hořké (nar. 1892).³⁶

Život je pes

Nevim, čemu všeci pravju,

že život je pes,

s mojím bych se vyměnila

misto ešče dnes.

Un nemuši rano stavač,

chystač se do roboty,

nemuši mi jídlo chystač,

a myč po mě šlapoty.

(úryvek z básně Lidie Rumanové ze sbírky *Tak tu žijem*, 2001)

Podle Mečiar je typické hlučínské nářečí na ústupu a nastiňuje možné důvody. Podle jeho pozorování je nářečí prisuzován, podobně jako v ostatních českých a moravských regionech, nižší („venkovský“ – poznámka autorky) společenský status.³⁷

5.3. Katolicismus

Katolická víra má na Hlučínsku silné kořeny z doby před rokem 1526, kdy Hlučínsko (v rámci Opavského knížectví) patřilo k Moravě. V tomto roce bylo Opavské knížectví připojeno ke Slezsku, vazby na Moravu však byly stále intenzivní, neboť území z hlediska církevní správy patřilo pod olomoucké arcibiskupství. Tato vazba se na Hlučínsku uchovala i po připojení k (protestantskému) Prusku v roce 1742. Odlišné

³⁵ Vencálek 2005, str. 66

³⁶ Rumanová 2001, str. 72

³⁷ Mečiar, str. 91

náboženské vyznání vytvářelo pevný distinkční prvek regionální identity obyvatel Hlučínska. Spolu se zachováním mateřského jazyka (především na neformální bázi) sehrálo náboženství výraznou roli v konstrukci identity obyvatel Hlučínska.³⁸

Po roce 1948 byla snaha katolickou víru (nejen) na území Hlučínska potlačit. Projevy religiózní identity byly oficiálně neslučitelné s komunistickou ideologií. Mnoho obyvatel řešilo tento rozpor například návštěvou kostela v jiné (často nehlučínské) obci. Katolická náboženská identita se na Hlučínsku v této době často formovala jako opoziční identita, což vedlo k větší soudržnosti těch, co ji sdíleli a sdílejí.³⁹

Český filosof Jan Sokol (2004) nastiňuje možné směřování náboženství v oblastech, kde má dosud náboženství silný vliv. „*I v České republice jsou oblasti, kde je náboženství i dnes přirozeným společenským tmelem, kde se všichni sejdou v neděli na bohoslužbách a kde se příslušnost k (určitému) náboženství pokládá za samozřejmost. Jenže jsou to oblasti spíše okrajové, a navíc i tam samozřejmost společného náboženství podryvá společenská ‚modernizace:‘ pohyb lidí z vesnic do měst, za prací i za vzděláním, televize a noviny vytvářejí novou, volnější a povrchnější soudržnost národních a politických společností. Tím ovšem rozrušují homogenitu místních skupin a přirozená náboženská příslušnost se tak mění v místní zvyky nebo dokonce folklor. V pouhý pozůstatek něčeho, co kdysi bylo živé, snad i něco přineslo a vytvořilo, co se však dnes už jen setrvačností udržuje a nenabízí žádnou životní orientaci, tím méně perspektivu.*“⁴⁰ Tento stav nazýváme tzv. formalizovaným náboženstvím a je otázkou, zda v budoucnu nepostihne i oblast Hlučínska. Zatím se však zdá, že katolická církev má v životě obyvatel Hlučínska stále pevné místo.

Pozici církve na Hlučínsku přibližují výsledky dotazníkového šetření autorky (podrobněji analyzovaného v kapitole 7. Vyhodnocení dotazníkového šetření). Ukazují, že u mladší generace (16-25 let) je odklon od víry patrný (34 % dotazovaných uvedlo, že jsou bez náboženské víry). V kategoriích nad 26 let je naopak vysoký počet věřících (ať už hlásících nebo nehlásících se k církvi nebo náboženské společnosti), z toho nejvíce věřících je (pochopitelně) v kategorii 51-65 let a 66 a více let (bez náboženské víry je v těchto kategoriích pouze okolo 6 % dotazovaných). Zajímavý je podíl věřících hlásících se k církvi nebo náboženské společnosti v kategorii 26-35 let, 71,4 %, tj. o 13,8 procentního bodu více než v kategorii 36-50 let (v této kategorii je naopak patrný

³⁸ Mečiar, str. 56

³⁹ Mečiar, str. 69

⁴⁰ Sokol 2004, citováno podle Hejna 2010, str. 28

poměrně vysoký podíl věřících nehlásících se k církvi nebo náboženské společnosti, 25,8 %). Pokud bychom z těchto hodnot vyvozovali závěry, můžeme říct, že u střední generace panuje odklon od církve, možná pramenící v nedůvěře nebo zklamání v církvi, tento odklon se ale neprojevuje odklonem od víry obecně.

Tab. 5: Vyznání podle věkových kategorií na Hlučínsku, údaje uvedeny v procentech

	16-25	26-35	36-50	51-65	66 a více
Věřící, hlásící se k církvi, náboženské společnosti	49,0	71,4	57,6	74,3	83,0
Věřící, nehlásící se k církvi, náboženské společnosti	17,0	17,9	25,8	20,0	11,0
Bez náboženské víry	34,0	10,7	16,6	5,7	6,0
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

vlastní výzkum a zpracování

5.4. Národnostní cítění

5.4.1. Sčítání lidu, domů a bytů

Na Hlučínsku bylo, podle údajů ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2001, velmi silné zemské cítění vůči Slezsku (jako historické zemi). Ke slezské národnosti se na Hlučínsku hlásí 3,58 % obyvatel, zatímco v okrese Opava je to 2,47 % a v Moravskoslezském kraji jen 0,77 % (údaje uvedeny v tabulce 6). Podle Gawreckého (2003) dnes nelze přesně určit, která část Moravskoslezského kraje patří (podle historických hranic) do území českého Slezska, ale můžeme konstatovat, že mimo okres Jeseník (součást Olomouckého kraje) je převážná část území českého Slezska součástí Moravskoslezského kraje. Proto je rozdíl, mezi údaji za kraj, okres a Hlučínsko překvapivý a v kontextu s faktem, že Hlučínsko bylo od roku 1742 do roku 1920 (a poté během 2. světové války) součástí Pruska (Německa) i zarážející.⁴¹

Podle SLDB 2001 se na Hlučínsku hlásí k německé národnosti 2,58 % obyvatel (toto číslo je pochopitelně mnohem vyšší než v ostatních sledovaných oblastech, průměr za celou Českou republiku je 0,38 %). Na Hlučínsku se však počet obyvatel, s uvedenou německou národností, velmi liší podle obce (údaje za jednotlivé obce Hlučínska jsou uvedeny v Příloze 1). Nejvíce obyvatel s německou národností je v obcích Kravaře (8,02 %), Třebom (7,39 %), Bolatice (4,35 %) a Sudice (3,18 %). Tyto údaje reflektují místní povědomí o těchto obcích. Kravaře jsou považovány za nejvíce „německé“

⁴¹ Gawrecki 2003, str. 406

město (obec) na Hlučínsku, Bolatice jsou zase známé aktivním německým spolkem. Obce Sudice a Třebom leží v okrajové oblasti Hlučínska a v roce 1920 to byly jediné dvě ryze německé obce, které byly připojeny k Československé republice.

Podle údajů ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (údaje uvedeny v tabulce 7), ubylo na Hlučínsku výrazně obyvatel, kteří se hlásí k německé národnosti (z 2,58 % v roce 2001 k 0,47 % v roce 2011). Naopak výrazně přibylo obyvatel hlásící se k moravské národnosti (1,84 % v roce 2001 a 5,59 % v roce 2011). Došlo tak k situaci, kdy se na Hlučínsku hlásí více obyvatel k moravské národnosti než ke slezské (4,23 %).

Tab. 6: Národnostní složení podle údajů ze SLDB 2001 (Hlučínsko, okres Opava, Moravskoslezský kraj, Česká republika), mimo nezjištěné, údaje uvedeny v procentech

	česká	moravská	slezská	německá	ostatní
Hlučínsko	87,67	1,84	3,58	2,58	4,33
Okres Opava	91,09	1,42	2,47	1,20	3,82
Moravskoslezský kraj	87,17	2,28	0,77	0,34	9,44
Česká republika	90,42	3,72	0,11	0,38	5,37

podle ČSÚ, vlastní výpočty a zpracování

Tab. 7: Národnostní složení podle údajů ze SLDB 2011 (Hlučínsko, okres Opava, Moravskoslezský kraj, Česká republika), mimo nezjištěné, údaje uvedeny v procentech

	česká	moravská	slezská	německá	ostatní
Hlučínsko	88,29	5,60	4,23	0,47	1,40
Okres Opava	89,14	5,13	3,79	0,30	1,64
Moravskoslezský kraj	86,68	5,23	1,25	0,13	6,71
Česká republika	88,71	6,90	0,16	0,25	3,98

podle ČSÚ, vlastní výpočty a zpracování

5.4.2. Projevy národnostního cítění

V mentalitě obyvatel Hlučínska se po více než stopadesátileté pruské nadvládě uplatňovaly rysy typické pro „pruskou národní povahu“ (úcta k autoritám, pracovitost, pořádkumilovnost). Tyto rysy se do určité míry pozměnily a v původní nebo pozměněné podobě dochovaly do dnešní doby. Tyto rysy souvisí také s tím, že většina místních obyvatel představuje autochtónní obyvatelstvo svého kraje (na rozdíl od ostatních pohraničních oblastí). Silný vztah k domovu se na první pohled projevuje

více navenek. Upravenost místních domů, péče o okolí obce a celková upravenost obce, která je podpořena tradiční (z dob Pruska) pořádkumilovností a pracovitostí.⁴²

Pavelčíková (1999) uvádí, že nacionální uvědomění bylo na Hlučínsku (v době připojení k samostatné Československé republice) nahrazeno výrazným regionálním cítěním. Toto tvrzení nabývá na platnosti při srovnávání volební účasti pro jednotlivé druhy voleb. Vysoká volební účast v komunálních volbách je toho důkazem. Dále upozorňuje, že v 90. letech bylo na Hlučínsku příznivější podnebí pro drobné podnikání, než v jiných oblastech pohraničí, obecní zastupitelstva vzájemně velmi dobře spolupracovala (o tom svědčí i pozdější založení Sdružení obcí Hlučínska) a obce se dobře rozvíjely (rozvíjejí).⁴³

Podle Mečiara (2008) je pro obyvatele Hlučínska typická určitá nejednoznačnost. Samotní lidé nepřikládají příliš velký význam národnosti. V období klidu je pro ně tato otázka bezproblémovou záležitostí. Situace v minulosti ale ukázaly, že přiklonění se na jednu či druhou stranu (německou nebo českou) v dobách neklidu, může znamenat ztráty. Obyvatelé Hlučínska se proto neradi s většími konektivami identifikují nebo případnou identifikaci nedávají na veřejnosti najevo. Tento rozpor se projevil především v poválečném a poúnorovém období a z toho vyplývající určitou nedůvěrou k „ostatním“ lze doložit dodnes.⁴⁴ Na příkladu voleb to může být výrazný rozdíl ve volební účasti v komunálních a celorepublikových volbách na Hlučínsku nebo nepřímo i silná podpora KDU-ČSL (jako stabilní „velké“ strany), viz kapitola 6.2. Volební chování obyvatel Hlučínska.

Z hlediska etnické identity se podle Mečiara (2008) mladší generace (autor považuje za mladší generaci obyvatelstvo narozené v 70. až 80. letech minulého století) ztotožňuje s češtvím, byť v rodinách s intenzivními vazbami na Německo se zachovává deklarovaná příslušnost k německé národnosti. Dochází tedy k situacím, kdy mladí lidé konstruují svou identitu jako německou (po předcích) nebo na druhé straně německou příslušnost, skrze kterou bývá konstruováno „Prajáctví“ zcela odmítají.⁴⁵

Vencálek (2005) uvádí myšlenku o postoji obyvatel Hlučínska k Evropské unii. Naznačuje, že vstupem do Evropské unie se konečně mohou vnitřně naplňovat tužby

⁴² Pavelčíková 1999, str. 59

⁴³ Pavelčíková 1999, str. 57

⁴⁴ Mečiar 2008, str. 14

⁴⁵ Mečiar 2008, str. 51

mnoha obyvatel Hlučínska z počátku vzniku samostatné Československé republiky:
„Chceme žít s Čechy i Němci v pokoji.“⁴⁶

Jedním ze způsobů jak lze, na základě exaktních dat, zkoumat regionální identitu oblasti, je výzkum zaměřený na volební chování obyvatel. O identitě oblasti vypovídají nejen volební výsledky v jednotlivých volbách, ale výraznou vypovídající hodnotu má i volební účast v jednotlivých volbách. Rovněž porovnání těchto údajů s údaji za větší oblast (kraj, Českou republiku) je pro práci přínosné.

⁴⁶ Vencálek 2005, str. 58

6. Volby

6.1. Teorie voleb

Pavel Šaradín ve své práci *Teorie voleb druhého řádu a možnosti jejich aplikace v České Republice* (2008), uvádí rozdělení volebních aktů v ČR na volby prvního a druhého řádu. Z pohledu voličů i kandidujících stran, patří k volbám prvního řádu (v České republice) volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Do druhé skupiny řadí volby do Evropského parlamentu, volby do obecních a krajských zastupitelstev, Senátu Parlamentu ČR a celostátní referenda (zde připomíná, že v České republice se doposud uskutečnilo jediné celostátní referendum o přistoupení České republiky k Evropské unii, které se uskutečnilo v červnu 2003). Této „druhořadosti“ jsou uzpůsobeny i finanční náklady na kampaň, průběh kampaně, zájem voličů a médií apod. Volby druhého řádu mají přesto svůj nesporný význam.⁴⁷

Autor vzhledem k datu vzniku práce nezařadil do žádné z kategorií Prezidentské volby (tj. přímou volbu prezidenta České republiky). Vzhledem k tomu, že se v lednu 2013 jednalo o první přímou volbu hlavy státu, přináší toto prvenství určitá specifika, co se týče volební účasti, zájmu a vlivu médií apod. Proto není možné tyto volby zařadit do žádné kategorie, ačkoli vysoký zájem o volbu obecně i charakter přímé volby prezidenta, napovídají o budoucím možném zařazení do kategorie voleb prvního řádu.

Předkládané dělení se může jevit dosti schematické, neboť všechny volební akty jsou vzájemně provázané a vzájemně se ovlivňují. Kromě toho také volby vždy reflektují momentální situaci ve společnosti a na základě ní je pak (mimo jiné) příkládán dané volbě význam.

To jak se dané volby vzájemně ovlivňují, nastiňuje Šaradín (2008). Pro celorepublikově působící parlamentní politické strany je důležité, aby uspěly i ve volbách „druhého řádu.“ Upevňují si tak postavení pro celostátní volební kampaň. Během regionálních voleb se může angažovat známá osobnost nebo oblíbený regionální/lokální politik a v celostátních volbách pak přitáhnout nerozhodnuté voliče. Parlamentní strana může být pro voliče v regionálních volbách zárukou jakési jistoty a důvěryhodnosti, stejně tak ale velký politický subjekt může voliče od podpory odradit⁴⁸ (jako příklad uveďme jedno z hesel kampaně tehdy neparlamentní politické strany Věci

⁴⁷ Šaradín 2008, str. 11

⁴⁸ Šaradín 2008, str. 15

veřejné před blížícími se parlamentními volbami v roce 2010: Pryč s politickými dinosaur!“. ⁴⁹

Prostřednictvím voleb druhého řádu mohou voliči ovlivňovat i celostátní politiku. Nízkou volební účastí mohou dát najevo nesouhlas nebo naopak v regionálním měřítku podpořit nevládnoucí stranu apod. Můžeme také usuzovat, že voliči při volbách druhého řádu více riskují a nebojí se tak podpořit i méně známou stranu oproti volbám do poslanecké sněmovny, kdy volí subjekt, který bude rozhodovat o podstatných záležitostech celostátního rozsahu (daně, nezaměstnanost apod.) Oproti tomu ve volbách do Poslanecké sněmovny volí lidé více takticky (je to dáno i 5% volebním kvorem nutným ke vstupu do Poslanecké sněmovny, voliči se pak obávají „propadnutí“ svého hlasu, pokud by ho dali straně, jejíž podpora bude nižší než kvorum). ⁵⁰

6.1.1. Volby do Evropského parlamentu

Ve volbách do evropského parlamentu funguje celá Česká republika jako jeden volební obvod. K přepočtu hlasů na mandáty se využívá D'Hondtova metoda a platí zde uzavírací klauzule ve výši 5 % hlasů. Volič dává svůj hlas volební straně a může udělit až dva preferenční hlasy na stranické kandidátce, přičemž na první pozici automaticky postoupí ten, kdy získá alespoň 5 % preferenčních hlasů (pokud toho dosáhne více stranických kandidátů, přednost bude mít ten s vyšším počtem preferenčních hlasů). Volební období je pětileté. Ve volbách v roce 2009 se v České republice volilo 22 poslanců (tj. o 2 méně než před pěti lety, důvodem úpravy bylo rozšíření EU o další státy). ⁵¹

Volby do Evropského parlamentu provází v České republice nízká volební účast, Česká republika s 28,2 % volební účasti vykazuje pátou nejnižší účast v Evropské unii. Podle Klímy a kol. (2010) se těchto voleb zúčastňují především ideově vyhranění voliči, kteří patří k pevným jádrům svých stran. V České republice z toho proto těží hlavně strany KSČM a KDU-ČSL. ⁵² Důvody nízké volební účasti ve volbách do Evropského parlamentu se zabývá mnoho výzkumů a nabízejí odlišná vysvětlení. Linek (2004) poukazuje na základě povolebního šetření v Evropské unii na to, že se voleb

⁴⁹ *Aktualně.cz* [online]. [cit. 24. 3. 2013] Dostupné z www.aktualne.centrum.cz/domaci/grafika/2012/04/17/projdete-si-co-vv-naslibovaly-a-jak-vypada-realita/#2

⁵⁰ Šaradín 2008, doplněno o vlastní poznatky a postřehy

⁵¹ Klíma 2010, str. 30, 31

⁵² Klíma 2010, str. 31

nezúčastnili (jedná se o interpretaci voleb z roku 2004) převážně mladí voliči (do 40 let), lidé s nižším vzděláním (po nutném odfiltrování vlivu věku na vzdělání), občané z venkovských oblastí a manuální dělníci.⁵³

Tento druh voleb je pro práci přínosný zejména tím, že Česká republika zde funguje jako jeden volební obvod a je proto možné provést poměrně objektivní srovnání jak Hlučínska s Moravskoslezským krajem (což je možné provést i u krajských voleb) ale i srovnání s výsledky za celou Českou republiku (podobně jako v případě voleb do Poslanecké sněmovny, které však provází vyšší volební účast i zájem o volbu obecně, potvrzuje to teorii voleb prvního a druhého řádu).

6.1.2. Volby do zastupitelstev obcí

V České republice je nositelem veškeré veřejné moci stát. Svým vlastním rozhodnutím ale může přenechat část veřejné moci jiným veřejnoprávním subjektům nestátního charakteru.⁵⁴ Tyto subjekty jsou zájmového charakteru (např. profesní komory) nebo územního charakteru, územně samosprávné celky.⁵⁵ Ty v České republice dělíme na vyšší územní samosprávné celky (kraje) a nižší územní samosprávné celky (obce).

Základními prvky samosprávy podle Balíka (2009) jsou:

- území nebo činnost, vůči kterým působí
- osoby podřazené samosprávě
- existence samosprávy jako právnické osoby veřejného práva se soustavou samosprávných orgánů
- vlastní hospodaření a rozpočet⁵⁶

Balík (2009) také zmiňuje jedno ze základních posláních místní samosprávy, a to omezení vládní byrokracie. Existence samosprávy vede k pluralitě mocí a tím přispívá k větší svobodě jedince. Bez (územní) samosprávy nemůže reálně existovat plně demokratický systém vládnutí.⁵⁷

⁵³ Linek 2004, str. 275

⁵⁴ Balík 2009, str. 11,12

⁵⁵ Průcha, Schelle 1995, str. 33

⁵⁶ Balík 2009, str. 12

⁵⁷ Balík 2009, str. 12

Volby do obecních zastupitelstev probíhají každé čtyři roky a obvykle jsou na některých místech v danou dobu spojeny se senátními volbami.

Úkolem obecní samosprávy je realizace vlastní samosprávné moci, obec v podstatě spravuje sama sebe (tzv. přirozená působnost obce). Protože není reálné, aby obec vykonávala veškeré úkoly vlastní správy jako celek, zřizuje příslušné samosprávné orgány.⁵⁸ Na orgány územní samosprávy jsou přeneseny některé úkoly státní správy (v rámci tzv. přenesené působnosti). V tomto případě nejednají samosprávné orgány jako samosprávné, ale jako orgány státní správy s řízením nadřízenými státními orgány. Tento systém řízení je používán v celé Střední Evropě.⁵⁹

Od roku 2003 (se zrušením okresních úřadů) funguje v České republice systém obcí s rozšířenou působností a obcí s pověřeným obecním úřadem. Tyto dva typy obecních úřadů vykonávají pro menší obce v okolí některé správní funkce. Tento systém měl přiblížit občanům veřejnou správu (paradoxně ale došlo spíše ke zkomplikování a větší roztržičnosti, nejrůznější správní úkony jsou rozděleny do více obcí s rozšířenou působností nebo pověřeným úřadem).⁶⁰

Do obecních zastupitelstev mohou kandidovat politické strany a jejich koalice, jednotliví nezávislí kandidáti (NK, každý kandidát kandiduje „za sebe“) nebo sdružení nezávislých kandidátů (SNK).⁶¹ Pro kandidaturu NK a SNK je vždy nutný určitý počet podpisů obyvatel obce (vypočítává se z počtu obyvatel obce). Minimální počet podpisů u SNK je vždy 7 % z obyvatel obce, u NK se počty liší podle počtu obyvatel obce od 0,5 % pro velká města do 5 % u nejmenších obcí.⁶²

V městech s více než 14 300 obyvateli je snazší založit politickou stranu než postavit kandidátku SNK, neboť k registraci politické strany je nutných pouze 1000 podpisů. Dochází proto k zakládání subjektů, které jsou formálně stranami, ale v názvu již mají slovo nezávislost nebo místní či regionální vymezení. Se zpřísněním legislativy (především co se týká hospodaření stran) je tato činnost více centralizovaná a existují „nezávislé“ strany, které nemají ambice na celostátní úrovni, ale mají za cíl spíše poskytnout „servis“ lokálním nezávislým (případně se pokusit o úspěch v krajských

⁵⁸ Průcha, Schelle 1995, str. 37

⁵⁹ Koudelka 2007, str. 26

⁶⁰ Balík 2009, str. 24

⁶¹ Balík 2009, str. 91

⁶² Outlý 2004, str. 20, 21

nebo senátních volbách). V současnosti můžeme za takové strany považovat Sdružení nezávislých (SN), SNK Evropští demokraté (SNK ED), Nezávislí (NEZ) aj.⁶³

Volební systém komunálních voleb je poměrný, strany či kandidáti získávají počet mandátů v poměru, který se blíží počtu hlasů získaných od voličů. Pro rozdělení mandátů se používá D'Hondtova metoda, zvýhodňující strany s velkým ziskem hlasů.⁶⁴ Volič může hlasovat třemi způsoby:

- na hlasovacím lístku označit jednu volební stranu (tím dává hlas všem kandidátům této strany)
- může označit jednotlivé kandidáty různých volebních stran (každý kandidát získá jeden hlas), je možné dát maximálně tolik hlasů, kolik je volených členů zastupitelstva (to je také maximální počet kandidátů jedné volební strany na kandidátce)
- zkombinovat oba způsoby hlasování, označit stranu a další libovolné kandidáty z ostatních stran (strana získá tolik hlasů, kolik zbývá do počtu volených zastupitelů po odečtení počtu kandidátů označených jednotlivě, a to v pořadí, v kterém jsou kandidáti uvedeni, tj. odpředu kandidátky)⁶⁵

Pro komunální volby také platí uzavírací klauzule s poměrně složitým systémem počítání a výjimkami. V praxi se klauzule projevuje především u větších zastupitelstev (do roku 2001 uzavírací klauzule pro komunální volby neexistovala).⁶⁶

Po potřeby této práce jsou komunální volby přínosné, protože v obcích a menších městech jsou povětšinou doprovázeny velmi vysokou volební účastí a zvýšeným zájmem obyvatel (na Hlučínsku je tento zájem nad celostátním průměrem). Specifičnost volby v každé obci ale velmi komplikuje srovnání s výsledky jiných oblastí nebo v rámci většího území.

6.1.3. Volby do Poslanecké sněmovny

Řádné volby do Poslanecké sněmovny probíhají každé čtyři roky. Volební systém je stejně jako v případě komunálních voleb poměrný s uzavírací klauzulí 5 % pro vstup do Poslanecké sněmovny, pro koalice se tato hodnota navyšuje (10 % pro dvojkoalici

⁶³ Balík 2009, str. 92

⁶⁴ Chytilík 2009

⁶⁵ Lebeda 2008

⁶⁶ Balík 2009, str. 98

atd.), tento systém znevýhodňuje malé strany. Územními volebními jednotkami jsou kraje, ty se dále dělí na volební okrsky.⁶⁷

Každý kraj má stanoven maximální počet kandidátů na kandidátní listině (Moravskoslezský kraj má spolu s Prahou nejvyšší maximální počet, a to 36 kandidátů). Volič hlasuje pouze pro jednu stranu (koalici stran nebo sdružení), ale platí systém tzv. preferenčních hlasů, kdy volič smí označit až 4 kandidáty, kterým v rámci zvoleného politického subjektu dává přednost. Pro přepočítání hlasů na mandáty se používá stejná metoda jako v případě voleb do zastupitelstev krajů, obecních zastupitelstev a volbách do Evropského parlamentu.⁶⁸

Po potřeby této práce představují volby do Poslanecké sněmovny důležitý prvek. Tyto volby zpravidla provází poměrně velká volební účast, vysoký zájem médií a také jsou, na rozdíl od některých druhů voleb, vhodné pro srovnávání nejen mezi obcemi, ale i v rámci kraje a celkovými výsledky za Českou republiku.

6.1.4. Volby do krajských zastupitelstev

Zásady voleb do krajských zastupitelstev jsou obdobné jako volby do Poslanecké sněmovny. A to v případě volebního systému (metoda výpočtu je navíc doplněna o tzv. Koudelka dělitel), uzavírací klauzule a systému preferenčních hlasů. Volí se krajské zastupitelé v 13 krajích, mimo hlavní město Prahu (zde funkci krajských zastupitelstev přejímá magistrát hlavního města Prahy).⁶⁹

Krajské volby proběhly v České republice poprvé v roce 2000, krajské zastupitelstvo se volí každé čtyři roky.⁷⁰ Charakter těchto voleb můžeme označit jako jakýsi rozpor mezi volbou politického subjektu a volbou lokálních politiků.

V této práci jsou krajské volby přínosné zejména ve srovnání Hlučínska a Moravskoslezského kraje, protože volebním obvodem je celý kraj. Srovnání Hlučínska s Moravskoslezským krajem je proto objektivnější než v případě voleb do Poslanecké sněmovny. Tyto volby bohužel (nejen) na Hlučínsku provází nízká volební účast (v roce 2012 byla volební účast na Hlučínsku 32,39 %).

⁶⁷ Balík 2010, od str. 237

⁶⁸ Chytilík 2009, od str. 185

⁶⁹ Šaradín 2006

⁷⁰ Klíma 2010, str. 40

6.1.5. Přímá prezidentská volba

O zavedení přímé volby hlavy státu se v politických kruzích hovořilo již od 90. let. Podle průzkumů veřejného mínění měla přímá volba dlouhodobě vysokou podporu veřejnosti. Pro změnu způsobu volby prezidenta na přímou však byla nutná novela ústavního zákona. Ta byla poprvé předložena už v roce 2001 tehdejší čtyřkoalicí KDU-ČSL, US, DEU a ODA, ale neuspěla. Parlamentu České republiky se ji podařilo schválit až na počátku roku 2012. Česká republika se tak přímou volbou připojila k většině evropských republik, jako je Polsko nebo Rakousko.⁷¹

Kandidát na prezidenta může být navržen několika způsoby. Může ho navrhnout 20 poslanců, 10 senátorů nebo občan České republiky s peticí, která získá minimálně 50 tisíc podpisů oprávněných voličů. Volba je dvoukolová, stejně jako při volbě senátorů. Pokud v prvním kole získá některý z kandidátů nadpoloviční většinu, stává se prezidentem. Pokud k tomu nedojde, postupují do druhého kola dva nejúspěšnější kandidáti. Mezi nimi pak rozhoduje prostá většina hlasů.⁷²

6.2. Volební chování obyvatel Hlučínska

Pro potřeby výzkumu současného (2009 až 2013) volebního chování obyvatel Hlučínska je třeba vzít v úvahu, že zde reflektujeme volební statistiky oblasti, která v historických hranicích správně existovala pouze (bereme li v úvahu její existenci pouze v České, respektive Československé republice) v letech 1920 až 1928. Jak bylo uvedeno v kapitole 4. Vymezení Hlučínska, Hlučínsko jako správní oblast (ne však v původních hranicích) existovalo pouze do roku 1960⁷³. Vymezování Hlučínska pro volební statistiku je tak do značné míry umělé a z důvodu změn (uvedených v kapitole 4. Vymezení Hlučínska), není možné provést výzkum volebního chování na Hlučínsku zcela korektně a je nutné zohlednit příslušné změny v katastru obcí a také skladbu volebních okrsků v jednotlivých volbách.

I z těchto důvodů proto není možné provést volební statistiku senátních voleb, neboť oblast Hlučínska nespadá do jednoho volebního obvodu a senátora tak v daném

⁷¹ Ministerstvo vnitra České republiky [online]. [cit. 11. 3. 2013] Dostupné z [www: http://www.mvcr.cz/clanek/podrobne-informace-k-prime-volbe-prezidenta.aspx](http://www.mvcr.cz/clanek/podrobne-informace-k-prime-volbe-prezidenta.aspx)

⁷² Volba Prezidenta české republiky [online]. [cit. 16. 3. 2013] Dostupné z [www: http://www.volba-prezidenta.cz/podminky_prime_volby_prezidenta/](http://www.volba-prezidenta.cz/podminky_prime_volby_prezidenta/)

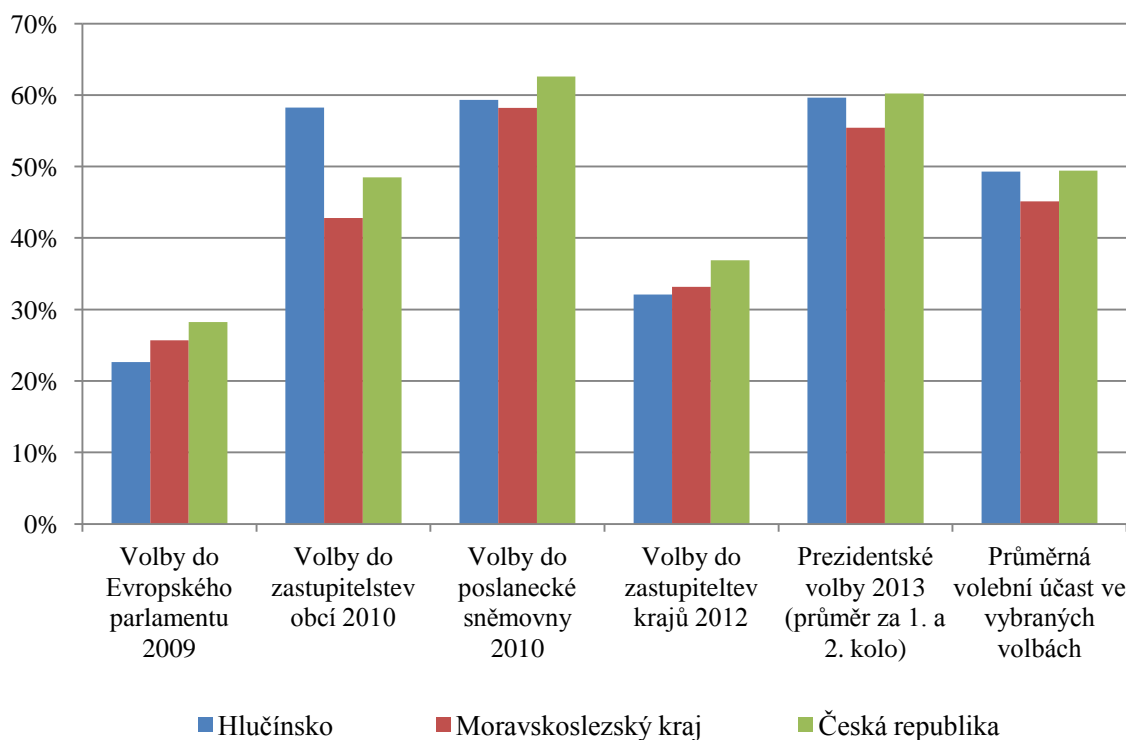
⁷³ Hlučín [online]. [cit. 2. 3. 2013] Dostupné z [www: http://www.hlucin.cz/o-meste/historie/historie.html](http://www.hlucin.cz/o-meste/historie/historie.html)

období (volby do Senátu probíhají každé 2 roky a vždy se volí 1/3 Senátu) volí pouze část obyvatel Hlučínska.

Volební chování obyvatel není konstantní a vždy odráží aktuální náladu a situaci ve společnosti. V této práci je snaha nalézt ve volebním chování obyvatel Hlučínska určité trendy a identifikovat skutečnosti, které jsou stálé a víceméně neměnné (nejsou odrazem momentální politické situace). Proto tato práce bude zaměřena především na srovnání volebních výsledků mezi jednotlivými územními celky a méně na srovnání jednotlivých druhů voleb.

6.2.1. Volební účast

O volebním chování obyvatel Hlučínska může mimo přímých výsledků voleb napovědět i volební účast v jednotlivých volbách ve srovnání s okresem Opava (do kterého všechny samostatné obce Hlučínska také náleží), Moravskoslezským krajem a celorepublikovým průměrem. Pro větší přehlednost a srozumitelnost grafů nebude do srovnání zařazen okres Opava a volební výsledky za okres Opava budou uvedeny pouze v shrnujících tabulkách v přílohách. Práce tak dává větší příležitost vyniknout rozdílům mezi volebními výsledky Hlučínska a Moravskoslezského kraje.

Obr. 2: Srovnání volební účasti ve vybraných volbách podle oblasti (zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty a zpracování)

Pokud srovnáme volební účast ve vybraných volbách 2009 až 2013 (jedná se o volby do Evropského parlamentu, zastupitelstev obcí, Poslanecké sněmovny, zastupitelstev krajů, a obě kola přímé volby prezidenta, dále jen ve vybraných volbách) na Hlučínsku s volební účastí v okrese Opava, Moravskoslezském kraji a celorepublikovým průměrem, můžeme na základě těchto srovnání dojít k zajímavým závěrům. Pokud budeme srovnávat nejobecnější hodnoty, dojdeme k závěru, že průměrná volební účast na Hlučínsku ve vybraných volbách je téměř stejná jako celorepublikový průměr (49,29 % na Hlučínsku a 49,44 % Česká republika). Naopak ve srovnání Hlučínska s Moravskoslezským krajem, má Hlučínsko o téměř 4 procentní body vyšší volební účast. Je tedy možné identifikovat vyšší zájem občanů Hlučínska nejen o volby samotné, ale i o svou budoucnost a budoucnost oblasti, kde žijí.

Pokud srovnáme volební účast na Hlučínsku s celorepublikovým průměrem v jednotlivých volbách, tak je zřetelná zejména výrazně vyšší volební účast, než je celorepublikový průměr, ve volbách do zastupitelstev obcí (výrazně vyšší, o 10,5 procentního bodu) a v prvním kole prezidentské volby (zde není rozdíl tak markantní, o 2,36 procentního bodu). Můžeme vyvodit, to co zde již bylo naznačeno výše a na co také mnoho autorů zabývajících se Hlučínskem upozorňuje, že obyvatelé Hlučínska mají k oblasti, kde žijí silný vztah, jehož počátek můžeme hledat v nejistých dobách od roku 1742 do roku 1989. Tento závěr nepřímě potvrzuje i nízká volební účast obyvatel Hlučínska v jiném druhu voleb, a to ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2009 (tady lze ovšem za příčinu nízké volební účasti na Hlučínsku hledat i jiné důvody, viz vlastní analýza těchto voleb níže). Volební účast byla na Hlučínsku pouze 22,44 %, tj. přibližně o 3 procentní body méně než průměrná volební účast v Moravskoslezském kraji a o 5,78 procentního bodu nižší než je celorepublikový průměr. Obyvatelé Hlučínska se tak zjevně více zaměřují na komunální politiku a místní dění v obci i na Hlučínsku (např. ve Sdružení obcí Hlučínska).

Jestliže se zaměříme na volební účast v jednotlivých obcích Hlučínska (přehled uveden v Příloze 3) a vezmeme v potaz průměrnou volební účast za jednotlivé druhy voleb od roku 2009 do roku 2013, tak nejvyšší volební účast vykazují, co do počtu obyvatel na Hlučínsku, početné středně velké obce, Vřesina, Chlebičov a Kozmice (počet obyvatel je mezi 1000 a 2000, volební účast nad 54 %). Nejnižší volební účast vykazují naopak početně největší města Hlučínska, Kravaře (6 736 obyvatel) a Hlučín (14 122 obyvatel) a obec Strahovice (916 obyvatel). Volební účast je nižší než 45 %. Do těchto hodnot se výrazně promítla volební účast komunálních voleb, můžeme zde,

s menšími výhradami, pozorovat fakt, že čím větší město (obec), tím menší volební účast v komunálních volbách (výjimku zde tvoří obec Strahovice, která vykazuje výrazně nízkou volební účast v komunálních volbách, volbách do zastupitelstev krajů a do Evropského parlamentu⁷⁴). Je to způsobené obecně známým faktem, že v menších městech a obcích lidé v komunálních volbách volí kandidáty, které často osobně znají (častá volba napříč kandidujícími stranami), kandidující strany naopak mohou ve svém volebním programu nabídnout voličům řešení několika konkrétních problémů obce (města), se kterými je obeznámena většina obyvatel obce a mají tudíž zájem na jejich řešení.

6.2.2. Volby do evropského parlamentu v roce 2009 a referendum o vstupu do Evropské unie v roce 2003

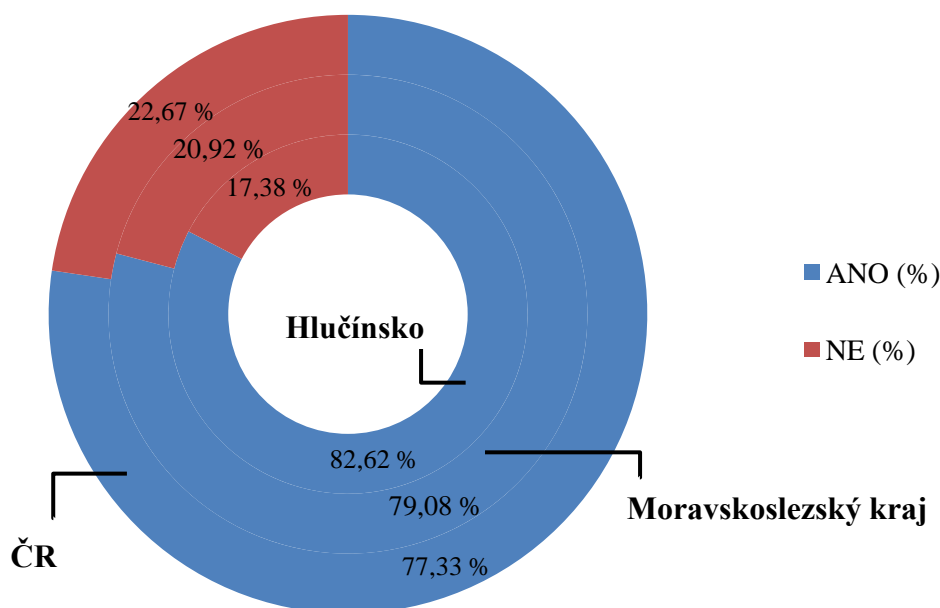
Na rozdíl od jiných typů voleb, jsou na Hlučínsku volby do Evropského parlamentu na okraji zájmu. V roce 2009 byla volební účast na Hlučínsku pouze 22,4 %. Zajímavé je srovnání s účastí v referendu o vstupu do Evropské unie v roce 2003. Účast byla 55,05 %, což je téměř totožná účast, jako je celostátní průměr (55,21 %). Naproti tomu, v okrese Opava a Moravskoslezském kraji, byla účast nižší (54,49 % v okrese Opava a 49,57 % v Moravskoslezském kraji). Naopak při volbách do Evropského parlamentu v roce 2009 byla volební účast v okrese Opava i v Moravskoslezském kraji vyšší než na Hlučínsku (25,58 % v okrese a 25,7 % v kraji). Pozorujeme zde zajímavý kontrast, že obyvatelům Hlučínska nebylo lhostejné rozhodování o vstupu do Evropské unie ale rozhodování o poslancích Evropského parlamentu za Českou republiku je, co se volební účasti týče, mimo zájem Hlučičanů.⁷⁵

Tento „nezájem“ o volby do Evropského parlamentu obyvatelů Hlučínska je v rozporu i s výsledky referenda o vstupu do Evropské unie. Jak je patrné z grafu na obr. 3, na Hlučínsku bylo pro vstup do Evropské unie 82,62 % obyvatel. To je o 3,54 procentního bodu více než v Moravskoslezském kraji a dokonce o 5,29 procentního bodu více než je celorepublikový průměr. Je obtížné hledat logická vysvětlení pro tento nepoměr, za zmínku stojí jen fakt, že obyvatelé Hlučínska kladou větší důraz na místní

⁷⁴ objektivní důvody nezjištěny, autorka se domnívá (na základě vyjádření několika místních občanů), že se mezi obyvateli obce postupně vyprofilovalo několik zájmových skupin a nevráživost mezi těmito skupinami vede k určitému znechucení občanů z místních politických poměrů (to vysvětluje nízkou volební účast v komunálních volbách)

⁷⁵ Pojem Hlučičané je v práci používán pro obyvatele Hlučínska, nikoli města Hlučín, tato pojmenování je běžné i v místní mluvě

komunální volby a volby do Evropského parlamentu jim mohou připadat příliš vzdálené.

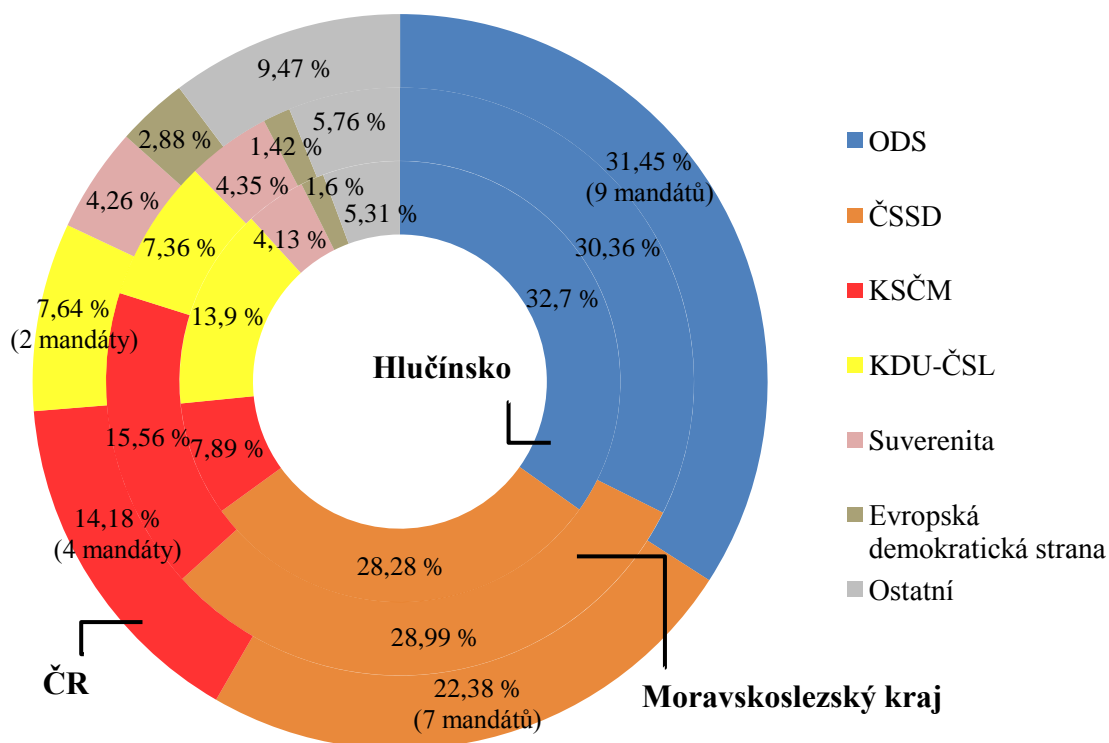

Obr. 3: Výsledky referenda o vstupu do Evropské unie v roce 2003 (Hlučínsko, Moravskoslezský kraj, Česká republika), (zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty a zpracování)

Nejvíce hlasů pro vstup do Evropské unie bylo v obci Rohov (619 obyvatel), ale vzhledem k velmi malé účasti v referendu (45,8 %) je toto prvenství relativní. Zajímavá je účast v referendu v obci Strahovice, tato obec vykazovala velmi malou volební účast ve sledovaných volbách (s výjimkou prezidentských voleb), a to zejména v komunálních volbách. V komunálních volbách je malá účast ještě umocněna poměrně vysokou volební účastí v ostatních obcích a městech na Hlučínsku. Účastí v referendu se Strahovice naopak řadí k obcím s vysokou účastí (a to i ve srovnání s celorepublikovým průměrem). Tato, na tuto obec nezvykle vysoká účast, by mohla napovídat o vyhraněném postoji ke vstupu do Evropské unie. Ve Strahovicích bylo pro vstup do EU 86,2 % obyvatel v referendu, to je spolu s obcí Sudice třetí nejvyšší výsledek (druhá byla obec Darkovice s 86,81 %).

Nejméně kladně hlasujících pro vstup do Evropské unie bylo v malých obcích Bělá, Třebom a Závada (70,39 % v Bělé, 75,51 % v Třebomi, 79,09 % v Závadě). Větší města Hlučínka (Hlučín a Kravaře), která v ostatních pozorováních vykazovaly signifikantní odlišnosti od okolních venkovských obcí, zejména co se týče nižší volební účasti, tak i

v tomto referendu zaznamenala nižší účast (49,36 % v Kravařích a 50,5 % v Hlučíně). Výsledky referenda se v těchto městech ale výrazněji neliší od výsledků v okolních obcích.

Obr. 4: Výsledky voleb do Evropského parlamentu 2009 (Hlučínsko, Moravskoslezský kraj, Česká republika)m (zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty a zpracování)

V roce 2009 zvítězila ve volbách do Evropského parlamentu ODS. Zvítězila nejen v rámci České republiky, ale i v Moravskoslezském kraji a na Hlučínsku. Její vítězství přišlo v době, kdy Poslanecká sněmovna vyslovila nedůvěru vládě ODS Mirka Topolánka (24. 3. 2009) a sestavením kabinetu byl pověřen Jan Fischer (8. 5. 2009).⁷⁶

V Moravskoslezském kraji a na Hlučínsku ČSSD nezaostala za ODS tak výrazně, jako je tomu u celorepublikového průměru. Na Hlučínsku dosáhla ODS 32,7 % (ČSSD o 4,42 procentního bodu méně), v Moravskoslezském kraji 30,36 % (ČSSD o 1,37 procentního bodu méně) a v celkovém výsledku za ČR dosáhla ODS 31,45 % (ČSSD o 9,07 procentního bodu méně).

⁷⁶ Aktualně.cz [online]. [cit. 24. 3. 2013] Dostupné z [www: http://aktualne.centrum.cz/domaci/politika/clanek.phtml?id=636887](http://aktualne.centrum.cz/domaci/politika/clanek.phtml?id=636887)

Paradoxní úspěch ODS v Moravskoslezském kraji, kde jsou obvykle úspěšnější levicové strany, je možné přikládat nízké volební účasti (volili jen „skalní“ příznivci politických stran) a zejména kandidatuře bývalého hejtmana Moravskoslezského kraje Evžena Tošenovského. Ten se stal vůbec nejúspěšnějším kandidátem těchto Eurovoleb. Z druhého místa na kandidátce ODS získal nejvíce preferenčních hlasů vůbec a to 104 737. Žádný jiný kandidát nezískal v těchto volbách více než 100 000 preferenčních hlasů (druhý nejvyšší počet získal lídr kandidátky ODS Jan Zahradil, 65 731 hlasů).⁷⁷

Tab. 8: Počet mandátů získaných úspěšnými stranami ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2009

	Počet mandátů	Podíl hlasů (%)
ODS	9	31,45 %
ČSSD	7	22,38 %
KSČM	4	14,18 %
KDU- ČSL	2	7,64 %
Ostatní	0	16,61 %
Celkem	22	100,00 %

podle *volby.cz*

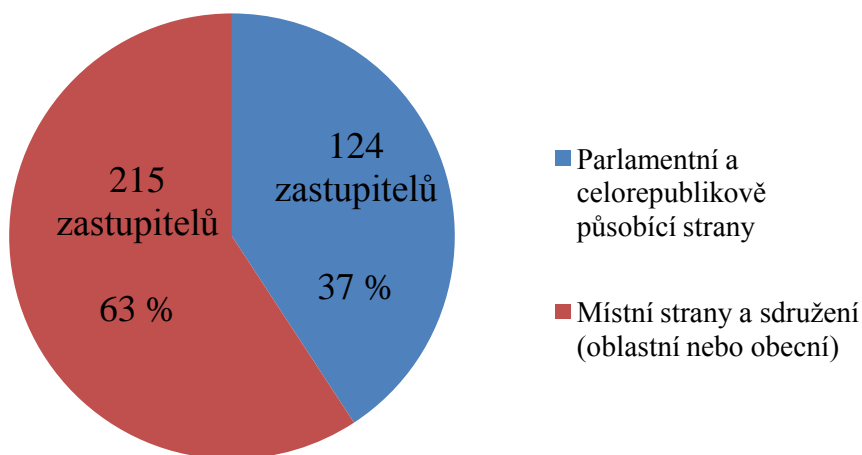
Ve volbách do Evropského parlamentu se opět potvrdila silná pozice KDU-ČSL na Hlučínsku. KDU- ČSL zde získala 13,9 % hlasů (tj. o 6,54 procentního bodu více než v Moravskoslezském kraji a o 6,26 procentního bodu více než je celorepublikový průměr). Opět můžeme usoudit, že KDU-ČSL zde do jisté míry „bere“ hlasy KSČM (týká se to pravděpodobně hlavně starších voličů), která na Hlučínsku získala procentuálně přibližně dvakrát méně hlasů než v Moravskoslezském kraji.

Můžeme si také všimnout, že na Hlučínsku a v Moravskoslezském kraji více uspěly „velké strany“ než velké množství menších stran, které povětšinou získaly v celorepublikovém průměru více hlasů než na Hlučínsku a v Moravskoslezském kraji. Lidé na Hlučínsku (a i v celém kraji) zřejmě preferují stabilní strany před „experimenty“ s menší neznámou (novou) stranou.

⁷⁷ *Aktualně.cz* [online]. [cit. 24. 3. 2013] Dostupné z [www: http://aktualne.centrum.cz/domaci/politika/eurovolby/clanek.phtml?id=639380](http://aktualne.centrum.cz/domaci/politika/eurovolby/clanek.phtml?id=639380)

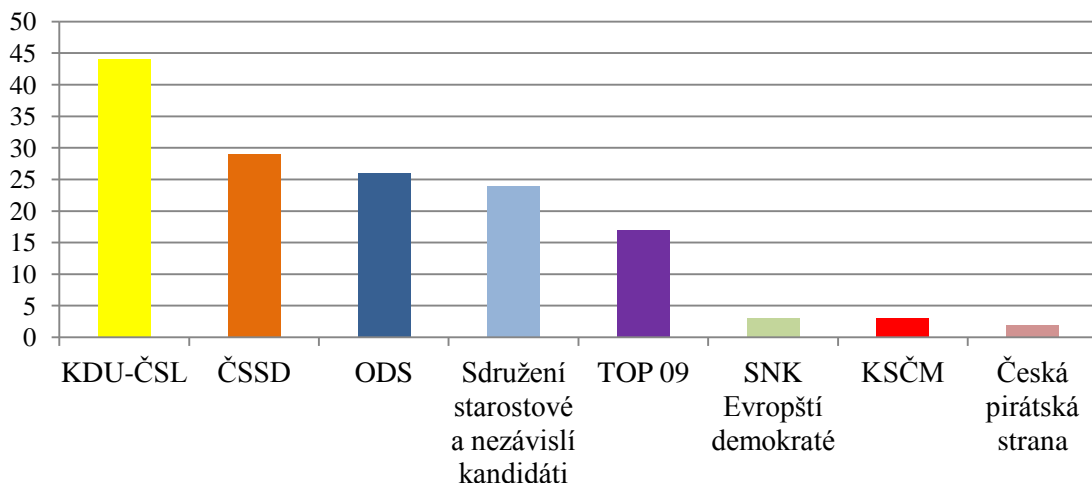
6.2.3. Volby do zastupitelstev obcí 2010

Jak už bylo v práci zmíněno, na Hlučínsku je volbám do zastupitelstev obcí přikládán velký význam. V tomto druhu voleb často, zejména v obcích a menších městech, vítězí místní strany a sdružení. Kandidující strany se většinou seskupují na základě podobných názorů na vedení a směřování obce a ne na základě formální ideologické orientace. Do určité míry zde však platí pravidlo, že čím větší obec, tím větší počet kandidujících „velkých stran.“ Jedná se také o fakt, že v obci nebo menším městě nemají velké politické strany silnou základnu podporovatelů a vytvořit kandidátku s například 15 členy (pro menší město s počtem obyvatel okolo 4 tisíc) není lehké. Pokud k tomu dojde, je častý velký počet nestraníků kandidujících za danou stranu. Další důležitou charakteristikou komunálních voleb je volba kandidátů napříč kandidujícími stranami.⁷⁸

Obr. 5: Schéma podílu celorepublikových a místních stran a sdružení na složení zastupitelstev obcí na Hlučínsku v roce 2010 (zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty a zpracování)

⁷⁸ Podle pozorování autorky z jejího působení ve volební komisi v Dolním Benešově v letech 2006 a 2010 je tento jev častý ve více než 50% hlasovacích lístků

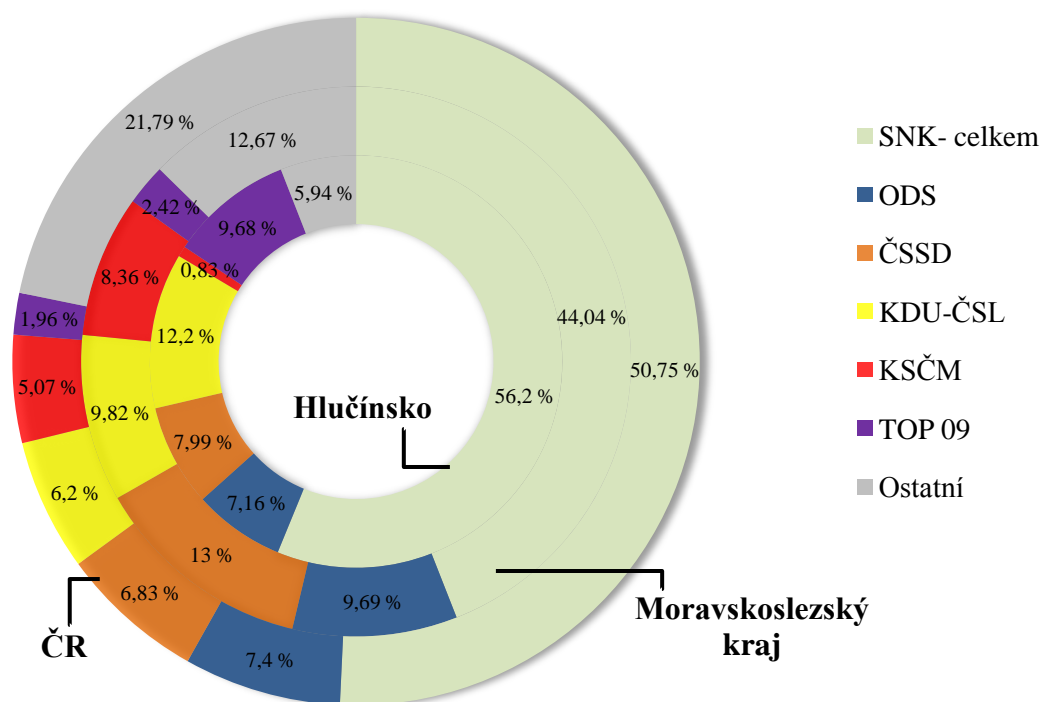
Obr. 6: Počet zastupitelů za strany s celorepublikovou působností ve volbách do zastupitelstva obcí v roce 2010 na Hlučínku (údaje uvedeny v procentech), (zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty a zpracování)

Z grafů (na obr. 5 a 6) je zřejmé, že na Hlučínku lidé v komunálních volbách dávají přednost místním stranám a sdružením. Musíme ale vzít v potaz, že celorepublikově působící strany sestaví kandidátku jen v některých obcích a menších městech, ve větších městech je kandidatura „velkých stran“ (včetně parlamentních) častější. Nesestavení kandidátky tak nepřímě dokládá i podporu strany v dané obci nebo městě.

Z „velkých stran“ je nejvíce zastupitelů za KDU-ČSL (celkem 44), spolu s jejich výsledkem v parlamentních volbách na Hlučínku (konaných ve stejném termínu) to ukazuje na relativně silnou (a zřejmě i stabilní) voličskou základnu a činnost místních sdružení.

Graf na obr. 7 ukazuje podíl zastupitelů dle kandidující strany. Je zde srovnána situace na Hlučínku s Moravskoslezským krajem a Českou republikou. Do grafu byly zahrnuty pouze strany, které na Hlučínku získaly člena obecního (městského) zastupitelstva. Z praktického hlediska nejsou v grafu započítány podíly zastupitelů uvedených stran, pokud v některých obcích (mimo Hlučínko) kandidovaly v koalici nebo sdružení (započítávání podílů zastupitelů z koalic uvedených stran by bylo pouze pro potřeby srovnání v tomto grafu časově příliš náročné). Pro velký počet kandidujících stran v celé České republice, jsou v kategorii ostatní zařazeny všechny strany, koalice a sdružení, které (na základě kategorizace Českého statistického úřadu)

nejdou evidovány jako Sdružení nezávislých kandidátů – celkem a dále pak strany, které na Hlučínsku nezískaly člena obecního zastupitelstva).

Obr. 7: Výsledky voleb do zastupitelstev obcí 2010 (Hlučínsko, Moravskoslezský kraj, Česká republika), počet zastupitelů přepočten na podíl na celkovém počtu zastupitelů, (zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty a zpracování)

V grafu není samostatně uveden volební výsledek stran SNK Evropští demokraté (tři zastupitelé na Hlučínsku) a Česká pirátská strana (2 zastupitelé na Hlučínsku – tj. 66,7 % mandátů získaných touto stranou v celé ČR), Sdružení Starostové a nezávislí (24 zastupitelů na Hlučínsku), neboť jejich celorepublikový výsledek nebyl pro potřeby grafu dostatečně výrazný. Dále nejsou v grafu promítnuty volební výsledky regionálních stran Náš Hlučín (zisk 6 zastupitelů v Hlučíně) a Demokracie (zisk 5 zastupitelů v Koberčicích). Volební výsledek těchto stran je zahrnut v kategorii „ostatní.“

Výrazný úspěch České pirátské strany je spíše náhodný. Strana kandidovala na Hlučínsku v jediné obci, v Štěpánkovicích, tato obec má se svými 3 145 obyvateli⁷⁹ patnáctičlenné obecní zastupitelstvo. Ani jeden kandidát nebyl v čele kandidátky (7. a 13. místo⁸⁰), takže můžeme předpokládat, že v takto velké obci byli zvoleni na základě

⁷⁹ uvedeno v tab. 2

⁸⁰ *Idnes.cz* [online]. [cit. 28. 3. 2013] Dostupné z [www: http://volby.idnes.cz/komunalni-2010.asp?kraj=14&sidlo=510483](http://volby.idnes.cz/komunalni-2010.asp?kraj=14&sidlo=510483)

osobních sympatií než podle jejich politického přesvědčení. Překvapivé je ovšem i samo sestavení kandidátky České pirátské strany do obecních voleb ve Štěpánkovicích. V okrese Opava byla kandidátka sestavena pouze v této obci.

Z grafu je opět patrná výrazná podpora kandidátů KDU-ČSL na Hlučínsku, ale také v celém Moravskoslezském kraji (9,82 %, to je druhý nejlepší výsledek „velké strany“, za ČSSD s 13 %). Můžeme také vidět velkou podporu sdružením nezávislých kandidátů, na Hlučínsku je v přepočtu na celkový počet zastupitelů, nejvíce zastupitelů právě z těchto sdružení (ve srovnání s Moravskoslezským krajem i celorepublikovým průměrem). Můžeme zde uvažovat o jisté nedůvěře k velkým (parlamentním) stranám a spoléhání se na vlastní strany a sdružení (samozřejmě s výjimkou KDU-ČSL). To vše odráží historickou zkušenost obyvatel Hlučínska, nejisté doby, kdy za 300 let patřily střídavě k Čechům, Rakušanům a Němcům.⁸¹ Doby, kdy katolická církev byla jedna z mála stalých a neměnných věcí, o kterou se mohli opřít. Můžeme zde namítnout, že v České republice jsou tradiční oblasti, kde má katolická církev podporu ve větší míře a na větším (víceméně) souvislém území. Je ale třeba brát v potaz, že Hlučínsko zde figurovalo (a stále figuruje) v kontextu s okolní „ateistickou“ oblastí, především s průmyslovým Ostravskem a historickou Opavou.

Zajímavý je i pohled na podíl zastupitelů za KSČM ve srovnání Hlučínska, Moravskoslezského kraje a celé České republiky. Podíl zastupitelů za KSČM na Hlučínsku je pouze 0,83 %, jedná se o tři zastupitele (absolutní počty zastupitelů jsou uvedeny v Příloze 5), z toho dva jsou v Hlučíně a jeden v Kravařích. Jedná se o dvě největší města na Hlučínsku (s největším celkovým počtem zastupitelů 21), takže zde může být i větší rozptyl co týče politického spektra. Moravskoslezský kraj má oproti tomu poměrně vysoký podíl zastupitelů za KSČM, 8,36 %, celorepublikový průměr je nižší, 5,07 %.

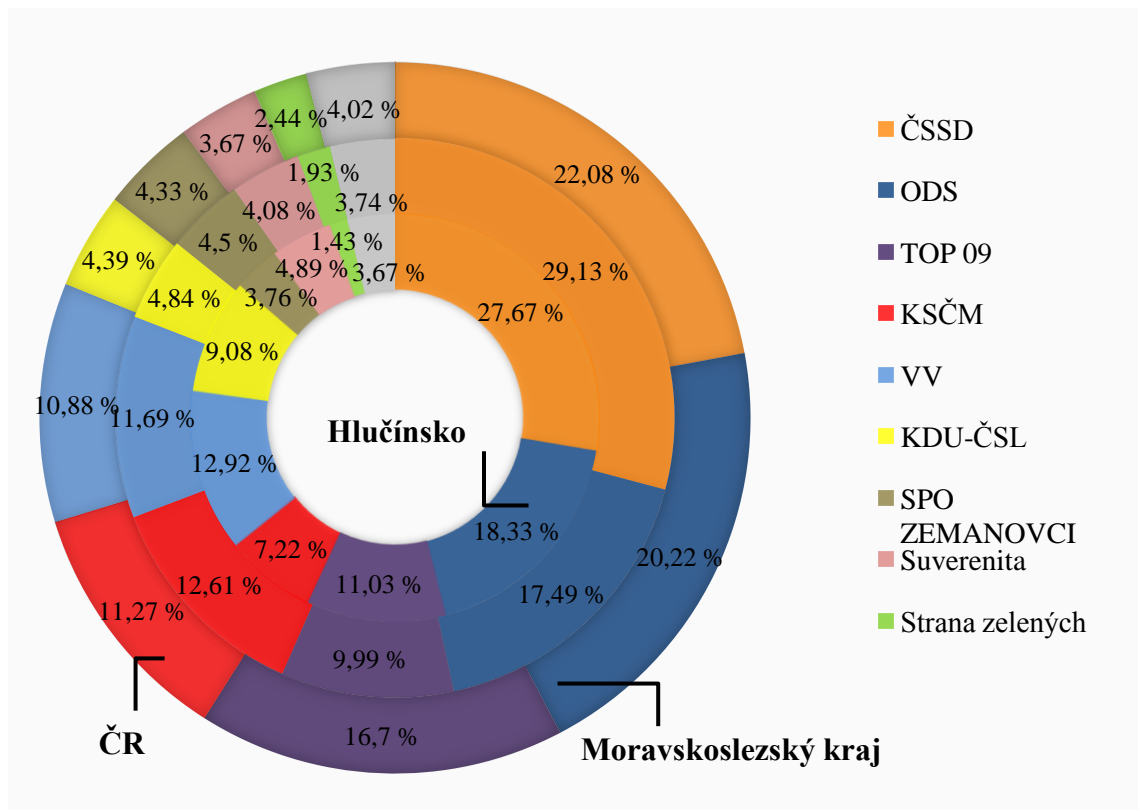
6.2.4. Volby do poslanecké sněmovny 2010

Pro hodnocení volebního chování obyvatel Hlučínska se jako nejrepresentativnější jeví volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Volební účast je na Hlučínsku (na rozdíl od jiných typů voleb) srovnatelná s celorepublikovým průměrem a také se jedná o volby prvního řádu, kterým je tradičně připisovaná velká důležitost, víceméně bez ohledu na oblast České republiky. Vzhledem

⁸¹ Sklář 2007 (televizní dokument)

k tomu, že v práci nebude provedena analýza senátních voleb (mimo hodnocení volební účasti, důvody uvedeny výše), je analýza voleb do Poslanecké sněmovny cenným materiálem pro srovnání volebního chování na Hlučínsku v celostátních parlamentních volbách.

Výsledky voleb dokumentuje graf na obr. 8. Do grafu byly zařazeny strany s podílem hlasů nad 5 % a dále strany, jejichž volební výsledky se v určených oblastech výrazněji odlišují nebo jsou specifické pro dané území.

Obr. 8: Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny 2010 (Hlučínsko, Moravskoslezský kraj, Česká republika), (zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty a zpracování)

Ze srovnání voleb je patrné, že některé strany na Hlučínsku dosáhly velmi podobného výsledku jako v rámci Moravskoslezského kraje. Jsou to například strany: Občanská demokratická strana (ODS), TOP 09, Věci veřejné (VV), Strana Práv Občanů ZEMANOVCÍ a Suverenita- blok Jany Bobošíkové, strana zdravého rozumu. Tento jev a také fakt, že na Hlučínsku stejně jako v kraji, vyhrála volby strana ČSSD, vypovídá o tom, že i svébytný mikroregion Hlučínsko je součástí kraje, kde povětšinou vyhrává levice. Je to samozřejmě také dané ekonomickou situací regionu, který byl po roce 1989

nucen projít restrukturalizací průmyslu, což se nepříznivě projevovalo (a projevuje) na míře nezaměstnanosti. V současné době (k třetímu čtvrtletí roku 2012) je míra nezaměstnanosti v kraji 9,4 %.⁸² Oblast Hlučínska je samozřejmě s ekonomickou situací kraje spjata.

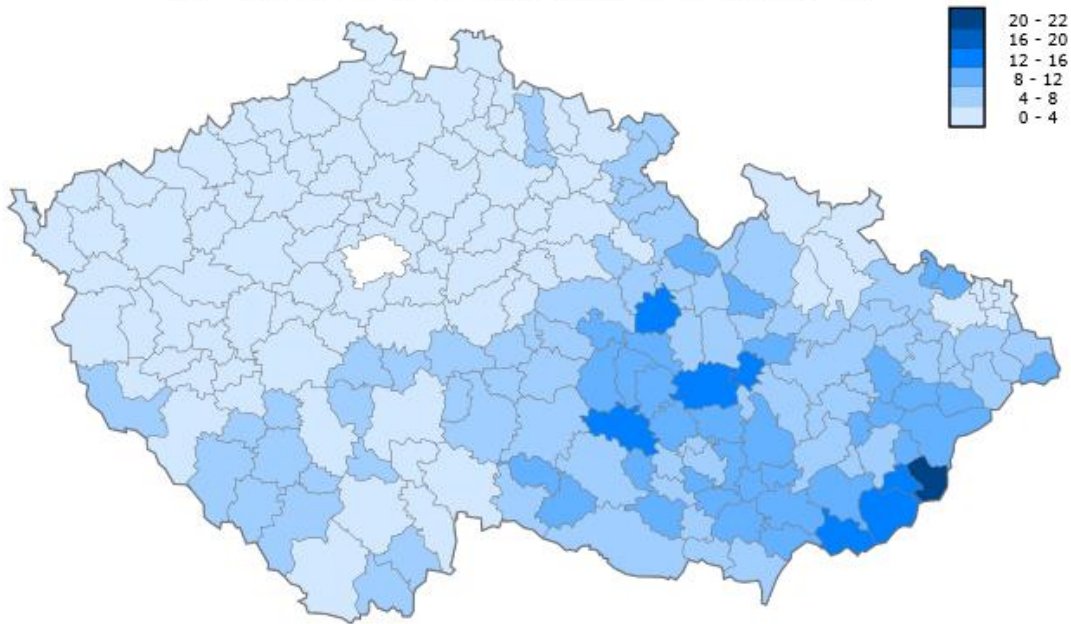
Specifičnost Hlučínska se projevuje zejména velmi dobrým volebním výsledkem (ve srovnání s průměrem ČR ale i Moravskoslezským krajem) Křesťanské a demokratické unie – Československé strany lidové (KDU-ČSL). KDU-ČSL zde získala 9,08 % hlasů, což je více než dvojnásobná podpora oproti průměrnému volebnímu výsledku v ČR. Zde je patrný odkaz katolické církve, která má na Hlučínsku stále výraznou podporu. Oblast Hlučínska (zejména v kontrastu s Moravskoslezským krajem) tak můžeme zařadit vedle oblastí s tradičně silnou podporou KDU-ČSL na jižní a jihovýchodní Moravě. Volební výsledky KDU-ČSL v ČR dokresluje mapa na obr. 9 a 10.

Můžeme také usuzovat, že KDU-ČSL na Hlučínsku částečně „ubírá“ hlasy Komunistické straně. Ta na Hlučínsku s volebním výsledkem 7,22 % výrazně zaostává za celorepublikovým průměrem (o 4,05 procentního bodu) i za průměrem Moravskoslezského kraje (o 5,39 procentního bodu).

Zajímavý je také fakt, že na Hlučínsku mají strany Zemanovci a Suverenita opačný podíl podpory než je v celé České republice. Zemanovci na Hlučínsku získaly pouze 3,76 % hlasů (celorepublikový výsledek je 4,33 % hlasů), Suverenita na Hlučínsku naopak získala 4,89 % hlasů (celorepublikový výsledek je pouze 3,67 % hlasů). Ačkoli se nejedná o tak velký rozdíl hlasů jako v případě komunistické strany a KDU-ČSL, je tento jev zajímavý i v kontrastu s pozdějšími výsledky prezidentských voleb (viz kapitola 6.2.6. Prezidentské volby 2013)

⁸² Český statistický úřad [online]. [cit. 15. 3. 2013] Dostupné z [www: www.czso.cz](http://www.czso.cz)

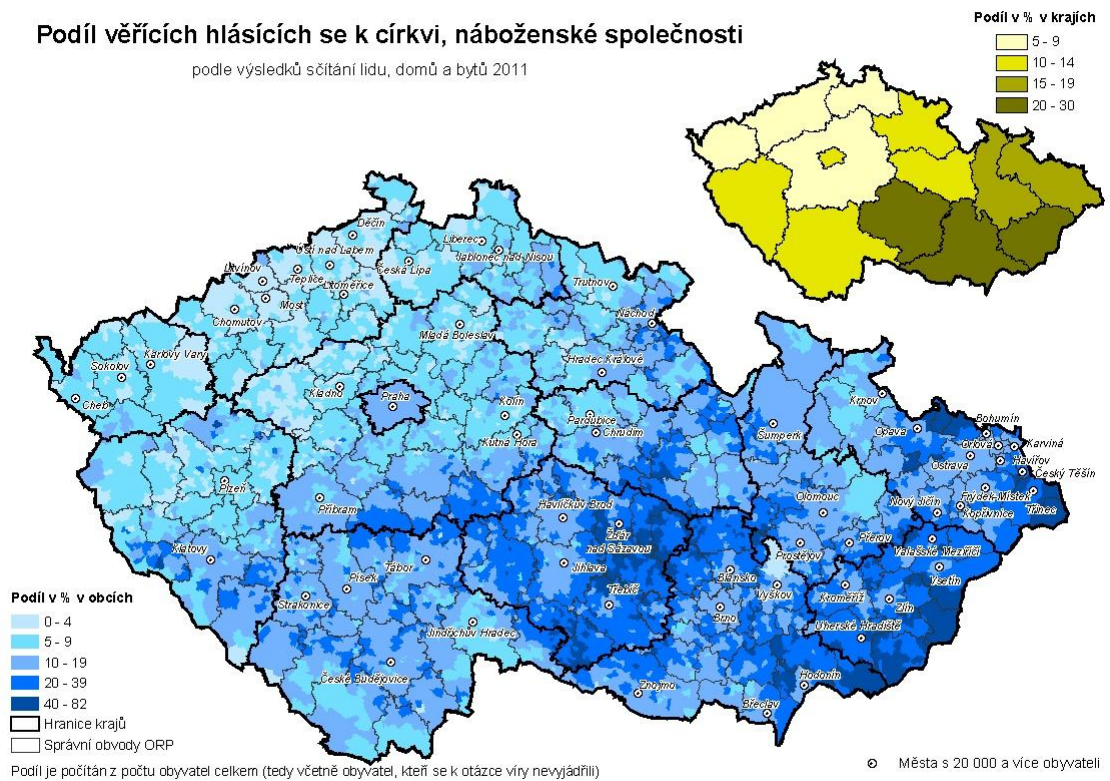
Platné hlasy pro stranu z celkového počtu hlasů (v %)

Obr. 9: Podíl hlasů pro stranu KDU-ČSL v jednotlivých ORP ve volbách do Poslanecké sněmovny 2010 (Zdroj: ČSÚ 2010)

Podíl věřících hlásících se k církvi, náboženské společnosti

podle výsledků sčítání lidu, domů a bytů 2011

Obr. 10: Podíl věřících hlásících se k církvi, náboženské společnosti podle údajů ze SLDB 2011 (Zdroj: ČSÚ 2011)

6.2.5. Volby do zastupitelstev krajů 2012

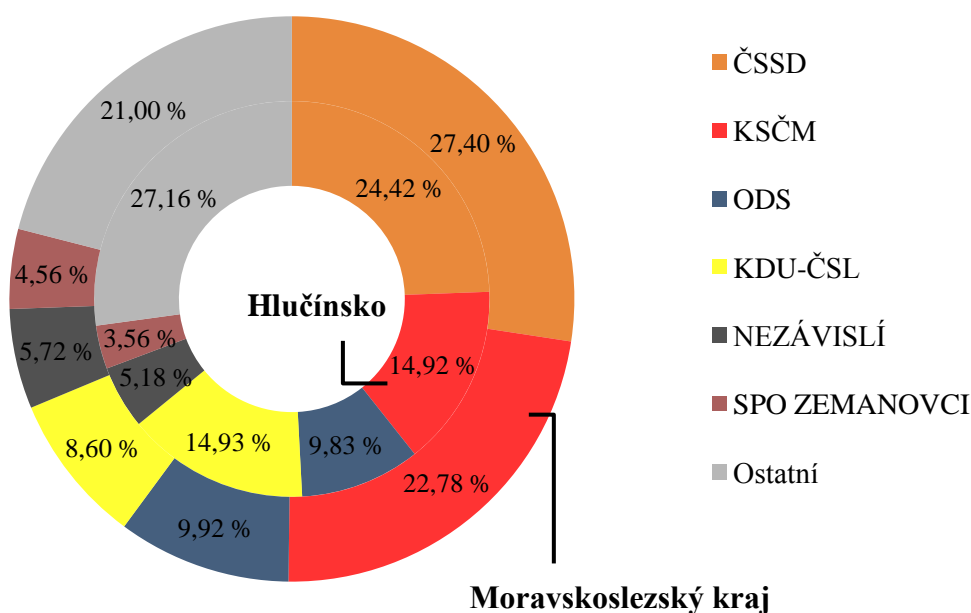
Krajské volby se v roce 2012 uskutečnily 12. a 13. října, na některých místech společně s prvním kolem senátních voleb.⁸³

V Moravskoslezském kraji se volilo 65 zastupitelů. Z 21 kandidujících stran uspělo pět stran, ČSSD, KSČM, ODS, KDU-ČSL a NEZÁVISLÍ. Celkově za Českou republiku, v krajských volbách získala nejvíce zastupitelů ČSSD, velmi výrazně si polepšila KSČM. Naopak vládnoucí ODS v těchto krajských volbách propadla. Tabulka 9 ukazuje změnu počtu zastupitelů pro jednotlivé (velké) strany v roce 2008 a 2012.⁸⁴

Tab. 9: Změny počtu krajských zastupitelů pro jednotlivé strany v roce 2012 oproti roku 2008 v České republice

	ČSSD	KSČM	ODS	KDU-ČSL	Součet ostatních stran
Rok 2008	280	114	180	56	45
Rok 2012	205	182	102	42	144
Změna	↓ 75	↑ 68	↓ 78	↓ 14	↑ 99

podle ČSÚ

Obr. 11: Výsledky voleb do krajských zastupitelstev 2012 (Hlučínsko, Moravskoslezský kraj), (zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování a výpočty)

⁸³ Aktualně.cz [online]. [cit. 18. 3. 2013] Dostupné z www: <http://wiki.aktualne.centrum.cz/krajske-volby-2012/>

⁸⁴ podle ČSÚ

Do grafu výsledků krajských voleb 2012 není zahrnut celorepublikový výsledek těchto stran, neboť mnoho stran nekandidovalo ve všech krajích, případně v některých krajích kandidovaly jako uskupení s jinou stranou (či více stranami) nebo kandidovaly jako strana s názvem vytvořeným přímo pro daný kraj a výsledek strany proto není zahrnut v celkových statistikách (např. SUVERENITA - Blok Jany Bobošíkové - PRO MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ). Kompletní údaje za jednotlivé obce i celkové výsledky za Českou republiku jsou uvedeny v Příloze 6.

Pokud se podíváme na konkrétní volební výsledky na Hlučínsku, zjistíme, že v porovnání výsledku Moravskoslezský kraj – Hlučínsko, můžeme sledovat určité trendy volebního chování na Hlučínsku. Volební výsledky krajských voleb mají na Hlučínsku obdobný průběh jako předchozí sledované volby. Na Hlučínsku vyhrála krajské volby ČSSD s 24,42 % hlasů, v kraji byl výsledek ČSSD o 2,98 procentního bodu vyšší (tento trend je patrný i z předchozích sledovaných voleb). Druhá nejúspěšnější strana v krajských volbách v Moravskoslezském kraji (a překvapivě i v celkovém výsledku za Českou republiku) je KSČM s 22,78 % hlasů. Na Hlučínsku byl ale volební výsledek této strany výrazně odlišný, získala zde 14,92% hlasů (tj. o 7,86 procentního bodu méně než v kraji) a skončila tak v pořadí stran na Hlučínsku těsně za KDU-ČSL s 14,93 %.

Volební výsledek ODS na Hlučínsku je obdobný jako v Moravskoslezském kraji (9,92 % v kraji a 9,83 % na Hlučínsku). Poslední stranou, která v těchto volbách získala mandáty v krajském zastupitelstvu, jsou Nezávislí s 4,56 %. Ti na Hlučínsku získali 3,56 % hlasů a kdyby rozhodoval jen volební výsledek Hlučínska, mandát v krajském zastupitelstvu by nezískaly.

Strana Práv Občanů Zemanovci získala na Hlučínsku 3,56 %, tj. o 1 procentní bod méně než v kraji. Naopak na Hlučínsku získaly určitou podporu i další menší strany, které zde dohromady získaly 27,16 % (v Moravskoslezském kraji to bylo 21 %). Do toho čísla se promítl zejména zisk sdružení TOP 09 a Starostové pro Moravskoslezský kraj, kteří na Hlučínsku získali 9,72 % hlasů, ale celkově v kraji získali pouze 4,32 % hlasů, což na zisk mandátu nestačilo. Tento volební úspěch je zřejmě zásluhou starosty obce Bolatice Herberta Pavery, který kandidoval za stranu TOP 09 a Starostové pro Moravskoslezský kraj. V Bolaticích tato strana suverénně vyhrála s 43,64 % a zejména

v obcích v okolí Bolatic byl její výsledek povětšinou nad průměrem Moravskoslezského kraje.⁸⁵

6.2.6. Prezidentské volby 2013

Prezidentské volby se v roce 2013 poprvé uskutečnily přímou volbou, kdy hlavu státu volí sami občané. Proto bude obtížné vyvozovat z první přímé volby závěry a trendy volebního chování. Přesto jsou tyto volby pro popsání charakteru identity oblasti (nebo skupiny) přínosné a velmi zajímavé.

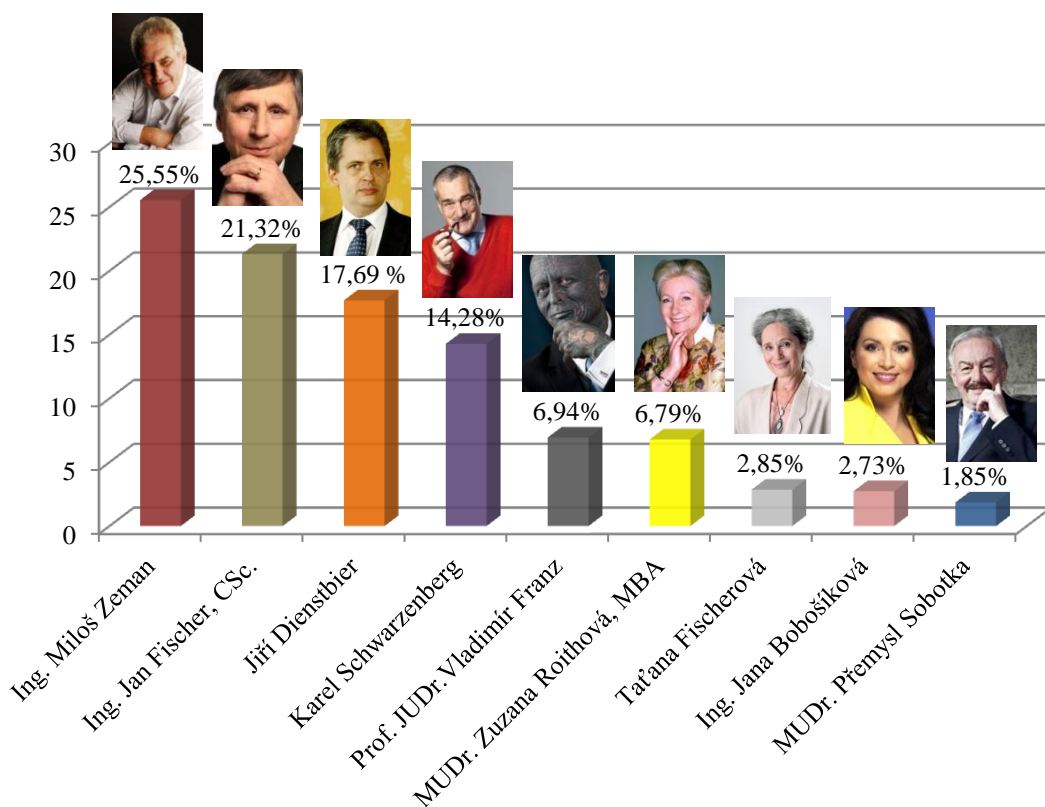
O kandidaturu na prezidenta České republiky byl velký zájem ze strany uchazečů. Oficiálními kandidáty pro první kolo přímé volby se stali (někteří kandidáti byly vyřazeni nebo nezískaly dostatečnou podporu, viz kapitola 6.1.5. Přímá prezidentská volba): MUDr. Zuzana Roithová, MBA, Ing. Jan Fischer, CSc., Ing. Jana Bobošíková, Taťana Fischerová, MUDr. Přemysl Sobotka, Ing. Miloš Zeman, Prof. JUDr. Vladimír Franz, Jiří Dienstbier, Karel Schwarzenberg.⁸⁶

1. kolo prezidentské volby

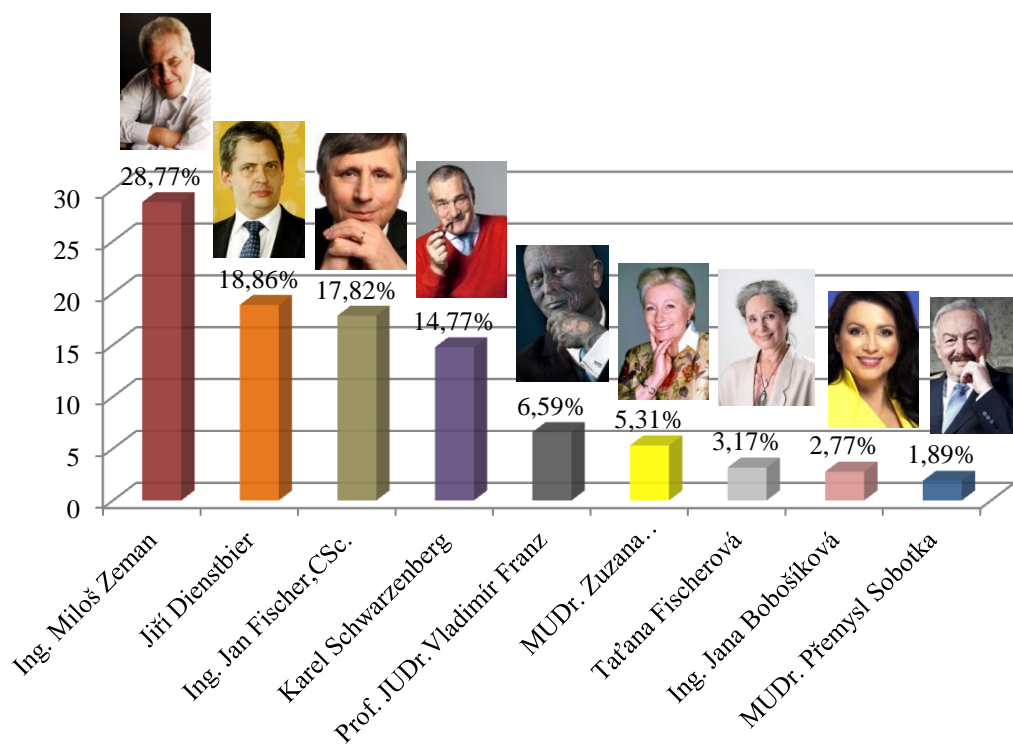
První kolo prezidentských voleb mělo na Hlučínsku stejného vítěze jako v Moravskoslezském kraji i v rámci celé České republiky, Miloše Zemana. Pořadí na druhém, třetím a čtvrtém místě však bylo odlišné a vzhledem k tomu, že do druhého kola postupovali dva kandidáti s největším počtem hlasů, je zajímavé se podívat, kdo by postoupil na Hlučínsku a kdo v Moravskoslezském kraji (výsledky přibližují grafy na obr. 12, 13 a 14).

⁸⁵ TOP 09 [online] [cit. 16. 2. 2013] Dostupné z www: <http://www.top09.cz/regiony/moravskoslezsky-kraj/kandidati-do-krajskych-voleb-2012/>

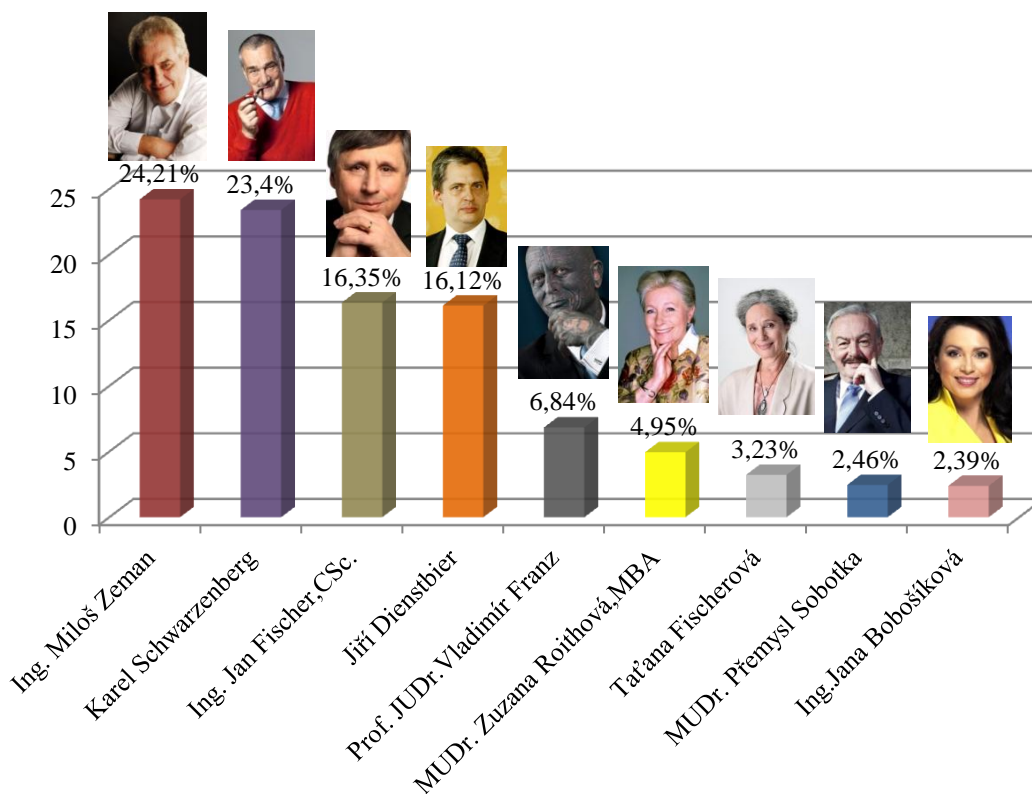
⁸⁶ Volba Prezidenta České republiky [online]. [cit. 16. 3. 2013] Dostupné z www: http://www.volba-prezidenta.cz/kandidati_na_prezidenta_ceske_republiky/

Obr. 12: Výsledek 1. kola přímé prezidentské volby 2013 na Hlučínsku (zdroj dat: ČSÚ, vlastní výpočty a zpracování, zdroj fot.: Volba prezidenta České republiky [online])

Obr. 13: Výsledek 1. kola přímé prezidentské volby 2013 v Moravskoslezském kraji (zdroj dat: ČSÚ, vlastní výpočty a zpracování, zdroj fot.: viz předchozí graf)

Obr: 14: Výsledek 1. kola přímé prezidentské volby 2013 v České republice (zdroj dat: ČSÚ, vlastní výpočty a zpracování, zdroj fotografií: Volba prezidenta České republiky [online])

Jak dokládá graf na obr. 12, na Hlučínsku skončil na druhém místě Jan Fischer, na třetím místě Jiří Dienstbier a Karel Schwarzenberg, který do druhého kola skutečně postoupil, skončil až čtvrtý. V rámci Moravskoslezského kraje byly pozice na druhém a třetím místě opět jiné, druhý skončil Jiří Dienstbier a třetí Jan Fischer (čtvrtý opět Karel Schwarzenberg). Další pozice se až na poslední a předposlední místo neliší, na Hlučínsku a v kraji skončil na posledním místě Přemysl Sobotka za Janou Bobošíkovou (celkový výsledek v ČR je opačný).

Na výsledcích v Moravskoslezském kraji se opět potvrdila silná pozice levice a druhé místo zde za Milošem Zemanem obsadil kandidát ČSSD Jiří Dienstbier s 18,86 procenty. Na Hlučínsku tento politik získal o 1,17 procentního bodu méně. Výrazně dobrý výsledek (v porovnání s krajem i celou ČR) zaznamenal na Hlučínsku Jan Fischer (21,32 %, to je o 3,5 procentního bodu více než v Moravskoslezském kraji a o 4,97 procentního bodu více než celorepublikový výsledek). Při srovnání s Moravskoslezským krajem Jan Fischer na Hlučínsku „vzal“ hlasy prvnímu Miloši Zemanovi. Je těžké hledat za těmito čísly závěry, ale nabízí se otázka, zda za dobrý

výsledek Jana Fischera na Hlučínsku může oblíbenost bývalého nestraničského předsedy vlády nebo „neoblíbenost“ protikandidáta Miloše Zemana. O tom může více vypovědět druhé kolo prezidentské volby, do kterého kromě vítěze prvního kola Miloše Zemana, postoupil Karel Schwarzenberg, který na Hlučínsku i v Moravskoslezském kraji získal obdobný počet hlasů (14,28 % na Hlučínsku a 14,77 % v Moravskoslezském kraji).

Poměrně silnou pozici KDU-ČSL na Hlučínsku potvrdily i prezidentské volby. Kandidátka za KDU-ČSL Zuzana Roithová se sice na Hlučínsku umístila na šestém místě, stejně jako v rámci kraje i republiky, ale její odstup za v pořadí šestým kandidátem na prezidenta Vladimírem Franzem, je minimální, pouze 0,15 procentního bodu (v Moravskoslezském kraji byl rozdíl 1,28 procentního bodu, v celé České republice 1,89 procentního bodu).

Tab. 10: Srovnání výsledku 1. kola prezidentských voleb 2013 (Hlučínsko, Moravskoslezský kraj, Česká republika), údaje uvedeny v procentech

1. kolo	Ing. Miloš Zeman	Karel Schwarzenberg	Ing. Jan Fischer, CSc.	Jiří Dienstbier	Prof. JUDr. Vladimír Franz	MUDr. Zuzana Roithová, MBA	Tatána Fischerová	MUDr. Přemysl Sobotka	Ing. Jana Bobošíková
Hlučínsko	25,55	14,28	21,32	17,69	6,94	6,79	2,85	1,85	2,73
Moravskoslezský kraj	28,77	14,77	17,82	18,86	6,59	5,31	3,17	1,89	2,77
Česká republika	24,21	23,40	16,35	16,12	6,84	4,95	3,23	2,46	2,39

podle ČSÚ, vlastní výpočty a zpracování

Pokud se podíváme na volební výsledky 1. kola prezidentské volby v jednotlivých obcích na Hlučínsku (uvedeno v Příloze 7), zjistíme, že vítěz prvního kola, Miloš Zeman, získal výrazný podíl hlasů v některých menších obcích jako Závada (37,08 %), Třebom (36,9 %) a Rohov (34,92 %) a v těchto obcích měl naopak velmi malý zisk protikandidát Karel Schwarzenberg, Závada (5,2 %), Třebom (3,57 %) a Rohov (zde je zisk vyšší, 11,11 %). Za tento velký rozdíl může částečně fakt, že v menších obcích se do konečného výsledku promítá hlasování malého počtu voličů a v nadsázce se dá říci, že hlasování jedné rodiny může výrazně zamíchat pořadím. Také se zde více promítá volební účast (v Třebomi byla jako v jediné obci na Hlučínsku volební účast pod 50 %, a to 48 %). Vysoký volební zisk měl Miloš Zeman také v Hlučině, Kozmicích a Služovicích (nad 28 %).

Tab. 11: Obce Hlučínska, kde v 1. kole Prezidentských voleb vyhrál jiný kandidát než Miloš Zeman, údaje uvedeny v procentech (vítězní kandidáti zvýrazněni)

	Ing. Jan Fischer, CSc.	Jiří Dienstbier
Bělá	28,19	18,88
Bohuslavice	23,18	12,19
Darkovice	20,75	22,01
Hať	23,63	18,78
Hněvošice	20,83	24,00
Kobeřice	23,08	16,23
Oldřišov	19,63	23,11
Sudice ⁸⁷	21,58	21,58
Štěpánkovice	24,36	20,16
Vřesina	25,50	16,64

podle ČSÚ, vlastní výpočty a zpracování

V tabulce 11 můžeme vidět obce, ve kterých nezískal nejvyšší počet hlasů Miloš Zeman. V šesti obcích zvítězil Jan Fischer, ve třech obcích Jiří Dienstbier a v obci Sudice získali tito kandidáti shodně stejný počet hlasů.

Druhý postupující do druhého kola přímé prezidentské volby byl Karel Schwarzenberg. Ministr zahraničí a kandidát za vládní stranu TOP 09 měl jádro své podpory zejména v Praze. Na Hlučínsku se tento kandidát pouze třikrát objevil na lepším než čtvrtém místě (v obcích Bohuslavice, Velké Hoštice a ve městě Kravaře byl na třetím místě v pořadí kandidátů). Právě tyto údaje získávají větší význam v konfrontaci s výsledky druhého kola přímé prezidentské volby.

2. kolo prezidentské volby

Druhé kolo přímé volby hlavy státu provázela nejen na Hlučínsku nižší volební účast než v kole prvním (na Hlučínsku to bylo 63,67 % v prvním kole a 57,55 % v kole druhém). Nižší volební účast může být připisována tomu, že někteří voliči kandidátů, kteří do druhého kola nepostoupili, k volbám nepřišli.

V druhém kole prezidentských voleb zvítězil na Hlučínsku Miloš Zeman s 61,53 procenty. Karel Schwarzenberg získal 38,47 % hlasů. Tento výsledek nám může do jisté míry prezentovat dosavadní volební výsledky na Hlučínsku. Miloš Zeman (všeobecně

⁸⁷ V obci Sudice získali kandidáti Jan Fischer a Jiří Dienstbier stejný počet hlasů

považovaný za levicového kandidáta) získal na Hlučínsku podílově více hlasů než je celorepublikový průměr, ale méně než je průměr v Moravskoslezském kraji. Od těchto výsledků se odráží i volební výsledek Karla Schwarzenberga (považovaného za kandidáta pravice).

Pokud se podíváme na volební výsledky v jednotlivých obcích na Hlučínsku (uvedené v Příloze 8), zjistíme, že pouze ve dvou obcích (z celkových 27 obcí Hlučínska) zvítězil Karel Schwarzenberg. Jsou to obce Bohuslavice a Velké Hoštice. V obou těchto obcích byl výsledek velmi těsný (1,97 procentního bodu v Bohuslavicích a 2,03 procentního bodu ve Velkých Hošticích). Jsou to ty obce, ve kterých se Karel Schwarzenberg umístil na třetím místě v pořadí kandidátů (mimo město Kravaře, kde ale nebyl rozdíl v zisku obou kandidátů markantní).

Vůbec největší podíl hlasů získal Miloš Zeman v obci Bělá, tj. 81,68 hlasů (volební účast byla přitom v rámci Hlučínska nad průměrem). Není bez zajímavosti, že v prvním kole zde (o 3,19 procentního bodu) vyhrál Jan Fischer nad Milošem Zemanem. Karel Schwarzenberg zde ovšem v prvním kole dosáhl vůbec nejnižšího výsledku na Hlučínsku, pouze 3,19%. Vidíme zde proto jasný přesun hlasů od Jana Fischera k Miloši Zemanovi. Další obce, kde Miloš Zeman získal výraznou převahu nad protikandidátem, jsou obdobné jako v prvním kole prezidentské volby, Závada (74,07 % pro Miloše Zemana), Rohov (71,32 % pro Miloše Zemana) a Pišť (71,06 % pro Miloše Zemana).

Tab. 12: Srovnání výsledku 2. kola prezidentských voleb 2013 (Hlučínsko, Moravskoslezský kraj, Česká republika), údaje uvedeny v procentech

	Ing. Miloš Zeman	Karel Schwarzenberg
Hlučínsko	61,53	38,47
Moravskoslezský kraj	67,25	32,74
Česká republika	54,80	45,19

podle ČSÚ, vlastní výpočty a zpracování

Zajímavou reflexí nad výsledkem druhého kola prezidentské volby je názor paní Renaty Pospiechové (otištěný v robnice listárna v týdeníku Region Opavsko 29. 1. 2013):

„ První přímá volba skončila – a máme prezidenta. Patřím svou volbou mezi poražené, ale taková je demokracie. Naprosto respektuji výsledek volby. Co mne ale naprosto ohromilo, je výsledek volby na mém rodném Hlučínsku. Jedna obec za druhou volila Zemana. Hlučíňáci, vám přece rozhodně nemohlo vadit, že Schwarzenberg má blízko k Německu nebo Rakousku – vždyť vy téměř každý také. Vždyť máte k těmto zemím kladný vztah daný historickými souvislostmi. Hlučíňáci vždycky byli vřelými katolíky – a volí ateistického Zemana, který by církvi nejraději sebral i ten majetek, který ji ještě zbyl. Hlučíňáci bývali celkově velmi skeptičtí ke komunistům a všemu, co mělo souvislost s Ruskem – a teď volí Zemana, který žádá komunisty o podporu, fandí jim, pomalu jim pomáhá zpět k moci – a k Rusku má vztah veskrze kladný. Kde jsou vaše tradice, vaše historická zkušenost, vaše svědomí? Co by řekli na vaši volbu tátové a dědové? Přízemního Čecháčka jste volili před českým a evropským vlastencem. Ateistu a levičáka před antikomunistou. Buranovi jste dali přednost před ctihodnou noblesou. Ještě že pocházím a stále žiji v obci, kde pravicový kandidát – jako v posledních letech pravidelně – opět zvítězil. Ve Velkých Hořticích vyhrál kníže. Jsme ostrůvkem uprostřed levicového moře. Ale Miloš Zeman je teď i našim prezidentem. Sláva vítězům, čest poraženým. Mgr. Renata Pospiechová⁸⁸

⁸⁸ otištěno v Region Opavsko (sekce listárna). Opava: STISK, 29. 1. 2013. ISSN 1802-730X., autorka působí jako pedagožka

7. Vyhodnocení dotazníkového šetření

Do dotazníkového šetření bylo zapojeno 200 osob ve věku od 16 let a výhradně z oblasti Hlučínska. Dotazník byl zaměřen na výzkum národnostního cítění zdejších obyvatel. Dotazník byl koncipován jako anonymní a skládal se z 16 otázek a z otázek týkajících se biografických údajů (pohlaví, kategorie věku, vzdělání, vyznání, bydliště). 14 otázek bylo koncipováno formou uzavřených otázek s výběrem odpovědi z nabízených možností (případně dopsání odpovědi za možnost „jiné“ nebo dopsání časového údaje). Jedna otázka byla otevřenou formou (napište vlastnosti) a jedna otázka byla přiřazovací z nabízených možností. Dotazníkové šetření probíhalo v roce 2011 a 2012 a bylo zaměřeno především na města Hlučínska, tj. Hlučín, Dolní Benešov a Kravaře. Přestože jsou tyto města součástí regionu Hlučínska, vycházíme z předpokladu, že národnostní cítění obyvatel těchto měst nebude zcela shodné.

Protože byl tento průzkum zaměřen na obyvatele Hlučínska starší 16 let a z důvodu profesního zaměření studia autorky (Učitelství geografie pro SŠ), bylo toto dotazníkové šetření doplněno menším průzkumem, zaměřeným na mladší účastníky. Vedlejšího průzkumu se zúčastnilo 47 studentů Gymnázia Josefa Kainara v Hlučíně. Jednalo se o studenty dvou tříd šestiletého stupně gymnázia (věk studentů byl od 16 do 18 let, ročníky odpovídají 2. a 3. ročníku čtyřletého gymnázia).

7.1. Účastníci průzkumu

Průzkumu se zúčastnilo 66,5 % žen (33,5 % mužů). Věkové složení dotazovaných bylo zjišťováno pomocí příslušnosti do dané věkové kategorie. Do věkové kategorie 16-25 let patřilo 26,5 % dotazovaných, do kategorie 26-35 let 14 % dotazovaných, do kategorie 36-50 let 33 % dotazovaných, do kategorie 51-65 let 17,5 % dotazovaných a do kategorie nad 66 let patřilo 9 % účastníků výzkumu.

Jako nejvyšší dosažené vzdělání uvedlo 13 % účastníků průzkumu Základní školu (zde je ale třeba vzít v potaz vysoký podíl dotazovaných z věkové kategorie 16-25 let). 22,5 % dotazovaných uvedlo Střední školu bez maturity, 44 % dotazovaných uvedlo Střední školu s maturitou a 20,5 % dotazovaných Vysokou školu (zde jsou započítáni i dotazovaní, kteří absolvovali Vyšší odbornou školu).

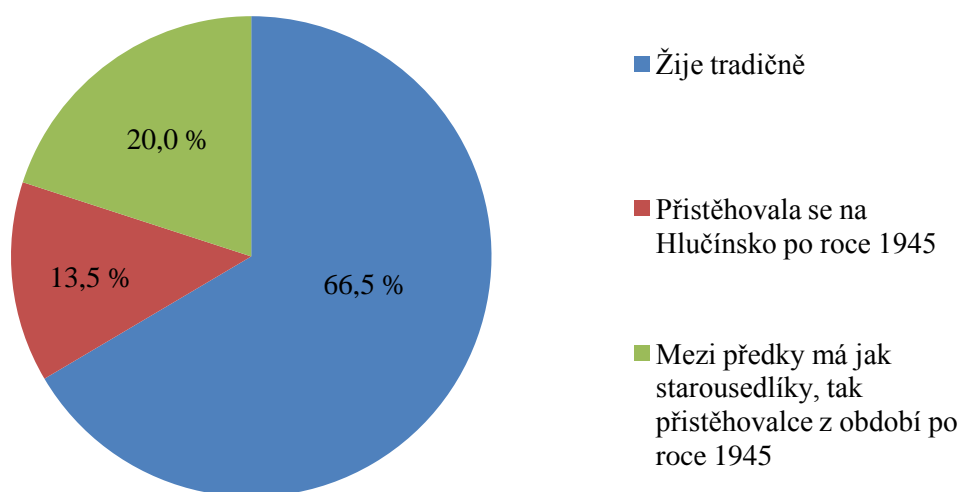
V údajích ohledně náboženského vyznání uvedlo 17,5 % dotazovaných, že jsou bez náboženské víry, 20 % dotazovaných uvedlo, že jsou věřící, ale nehlásí se k církvi

nebo náboženské společnosti a 62,5 % dotazovaných uvedlo, že jsou věřící a hlásí se k církvi nebo náboženské společnosti. Vyznání podle věkových kategorií je uvedeno v tabulce 5 v kapitole 5.3. Katolicismus.

Demografická struktura výzkumného vzorku neodpovídá zcela reálné struktuře obyvatelstva Hlučínska – oproti skutečné populaci je vyšší zastoupení žen, věková a vzdělanostní struktura je naopak přibližně dodržena. V literatuře dosud nebyla věnována výraznější pozornost gendrově podmíněným rozdílům ve vnímání identity, předpokládáme ale, že odpovědi respondentů většinou odrážejí postoje celé rodiny, nedojde proto k výraznému zkreslení. Při výběru respondentů bylo dbáno na to, aby se mezi nimi nevyskytovali blízcí příbuzní.

7.2. Původ obyvatel Hlučínska

Výsledky průzkumu ukazují, že 83 % dotazovaných žije na Hlučínsku od narození, 13 % větší část svého života a 5 % menší část života. Průzkum tak probíhal převážně mezi autochtonním obyvatelstvem. Původ rodiny dotazovaných dokládá graf na obr. 15. Zajímavý je relativně nízký podíl osob, které se hlásí ke „smíšenému“ původu rodiny, tj. mají předky jak ze starousedlíků, tak z přistěhovalců po roce 1945. Mohlo by to nasvědčovat tomu, že minimálně v první generaci existovala mezi těmito skupinami určitá nedůvěra a sklon k endogamii.

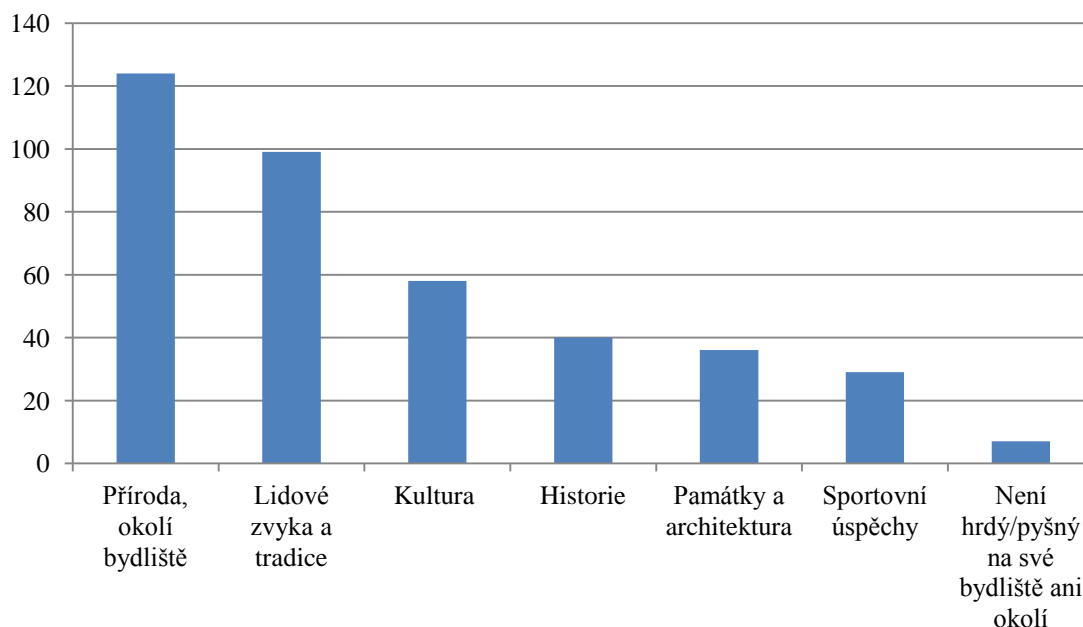

Obr. 15: Původ rodiny dotazovaných

7.3. Vztah k oblasti Hlučínska

V otázce na historickou zemi, kde dotazovaní bydlí, uvedlo 92 % dotazovaných Slezsko, 7 % Moravu. Pouze jeden dotazovaný uvedl historickou zemi Čechy a jeden dotazovaný uvedl, že otázku příslušnosti do historických zemí neřeší.

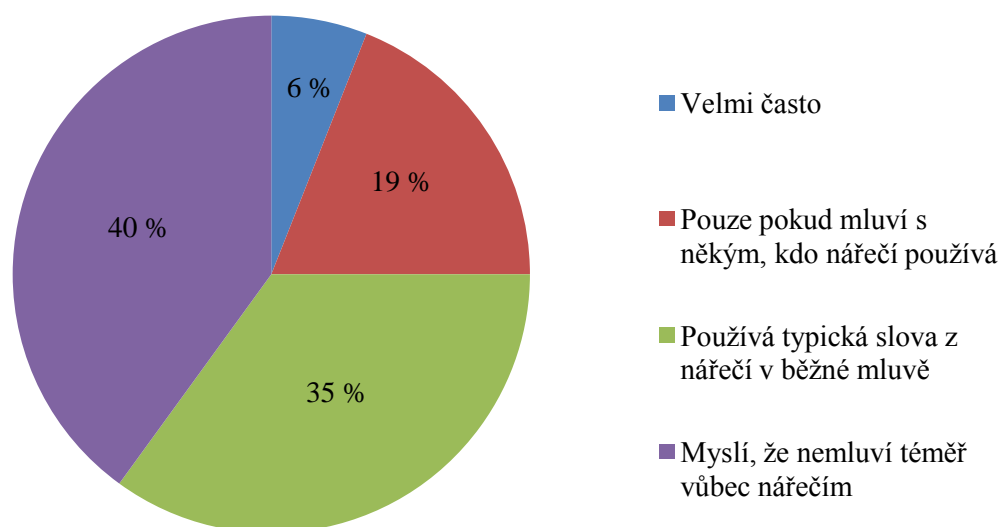
V otázce, na co jsou dotazovaní hrdí nebo pyšní v místě bydliště bylo možné vybrat z více nabízených možností nebo případně dopsat vlastní postoj. Odpovědi jsou znázorněny v grafu na obr. 16. 200 dotazovaných vybralo (případně připsalo) celkem 398 možností. V odpovědích, které dotazovaní připsali do kolonky „jiné,“ se žádná možnost neopakovala, dotazovaní uvedli, že jsou pyšní/hrdí na kamarády, malé množství lidí, pracovitost zdejších lidí a zvelebování domů, úhledné a čisté vesnice nebo významné osobnosti.

Obr. 16: Na co jsou dotazovaní hrdí/pyšní v místě svého bydliště

7.4. Nářečí na Hlučínsku

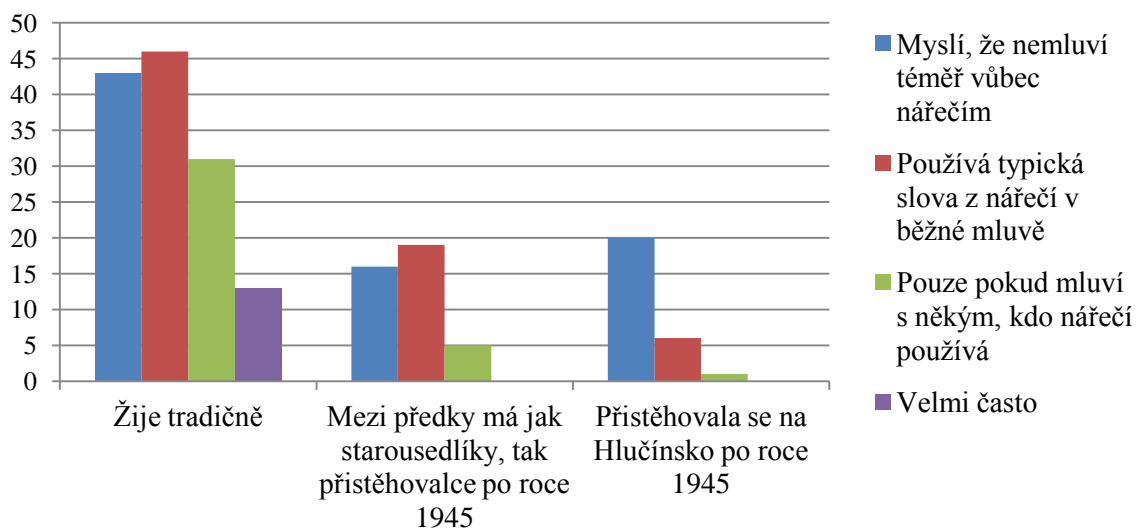
Podle výsledku průzkumu má 90 % dotazovaných k tradičnímu nářečí na Hlučínsku kladný vztah. 9 % dotazovaných uvedlo, že má k tradičnímu nářečí vztah záporný a 1 % dotazovaných má k nářečí neutrální postoj. Jak často dotazovaní používají tradiční nářečí, dokládá graf na obr. 17.

Obr. 17: Jak často obyvatelé Hlučínska mluví tradičním nářečím

Pokud porovnáme používání nářečí podle vzdělanostních skupin a srovnáme používání nářečí u vysokoškolsky vzdělaných dotazovaných s respondenty bez VŠ vzdělání, dojdeme k závěru, že nářečí je obě skupinami využíváno přibližně stejně. VŠ vzdělání lidé uvádějí výrazně odlišné (vyšší) hodnoty pouze v odpovědi, že hovoří nářečím, pouze pokud mluví s někým, kdo nářečí používá (26,8 % dotazovaných s VŠ a 16,4 % dotazovaných bez VŠ). Jelikož ostatní odpovědi se u obou skupin respondentů lišily jen mírně, je pravděpodobné, že VŠ vzdělaní lidé si (např. díky studiu v jiném městě a setkávání se s jinými nářečím) více uvědomují odlišnosti zdejší mluvy a připouští si, že vlastně doma (na Hlučínsku) v hovoru nářečí využívají.

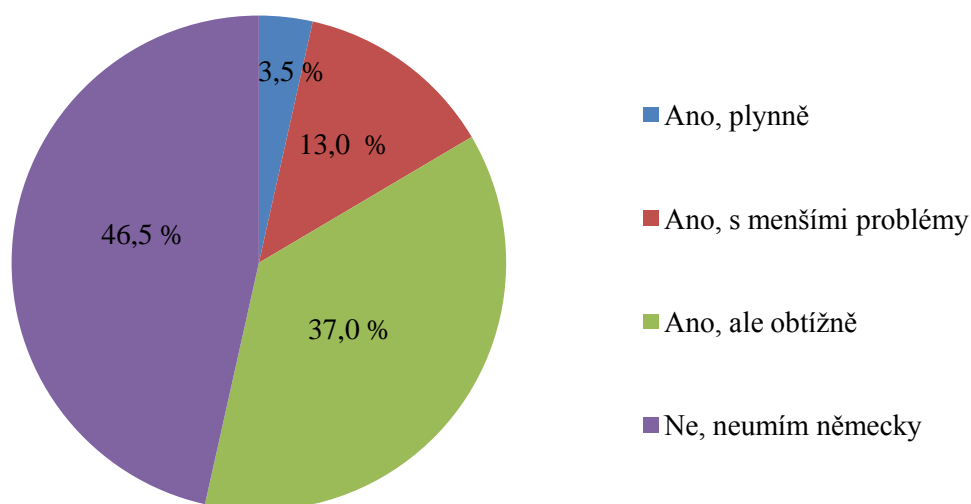
Srovnání používání nářečí a původu rodiny (graf na obr. 18) ukázalo, že pouze v rodinách, které na Hlučínsku žijí tradičně, se nářečí používá velmi často (jedná se o relativně malou část dotazovaných, ale je umocněna faktem, že v rodinách, které na Hlučínsku nežijí tradičně, se tato odpověď vůbec neobjevila). Výsledné korelace ukazují, že původ rodiny a používání nářečí spolu souvisí, projevuje se ale ústup používání nářečí i v rodinách, které na Hlučínsku žijí tradičně.

Obr. 18: Používání nářečí podle původu rodiny

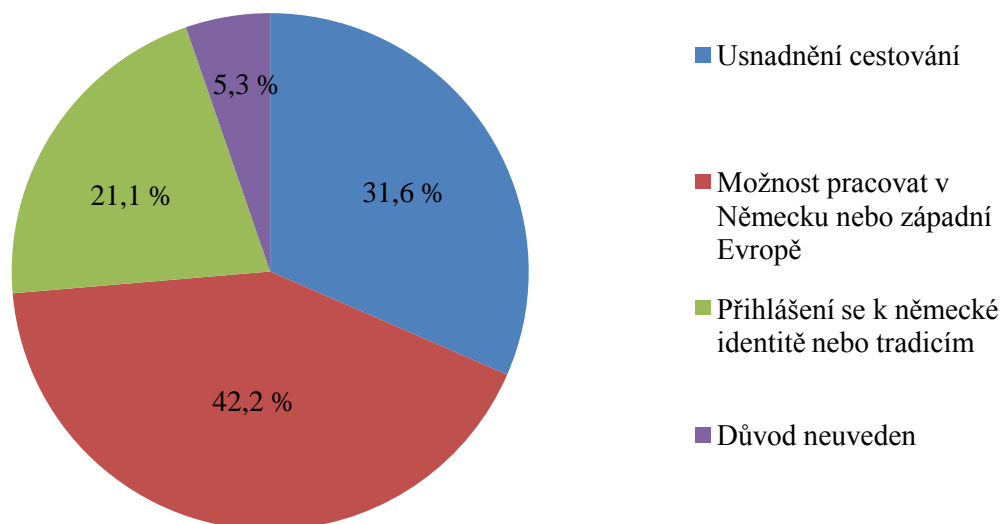
7.5. Německé povědomí

Podle výsledků průzkumu navštívilo 77 % dotazovaných někdy Německo. 38 % dotazovaných má v Německu příbuzné, které navštěvuje (nebo, kteří navštěvují je). Znalost německého jazyka dotazovaných je znázorněna v grafu na obr. 19.

Obr. 19: Odpovědi na otázku, jestli se dotazovaní dokážou domluvit německy

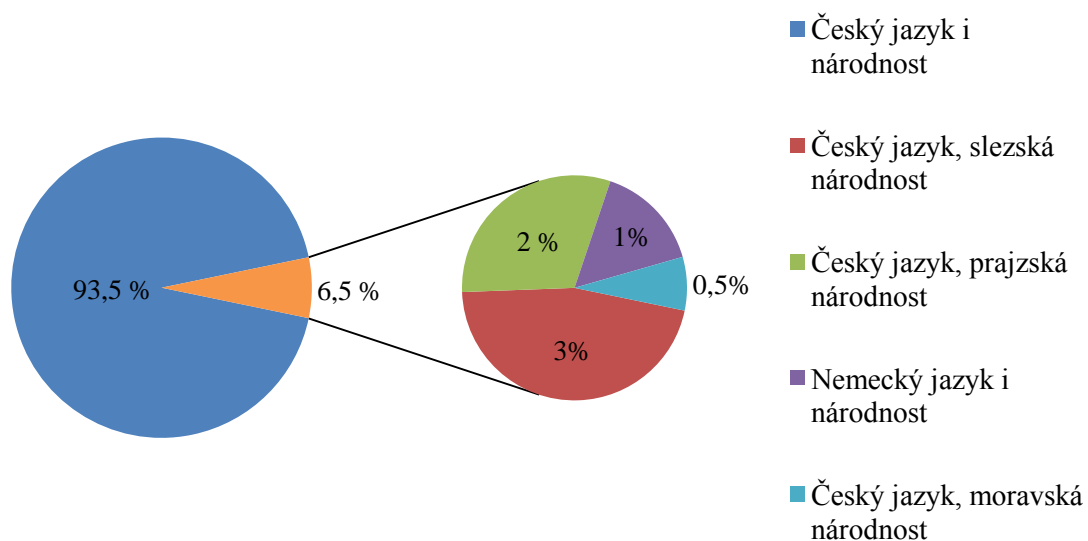
9,5 % dotazovaných (tj. 19 respondentů) vlastní německý pas. Nejvíce respondentů si německý pas vyřídilo ještě před vstupem do Evropské unie (v roce 2002 to bylo 6 lidí a v roce 2003 5 lidí), po roce 2004 si německý pas vyřídilo celkem 5 respondentů (po jednom pak v roce 1992, 1994 a 2001). Důvody vydání pasu znázorňuje obr. 20.

Obr 20. Hlavní důvody žádosti o vydání německého pasu

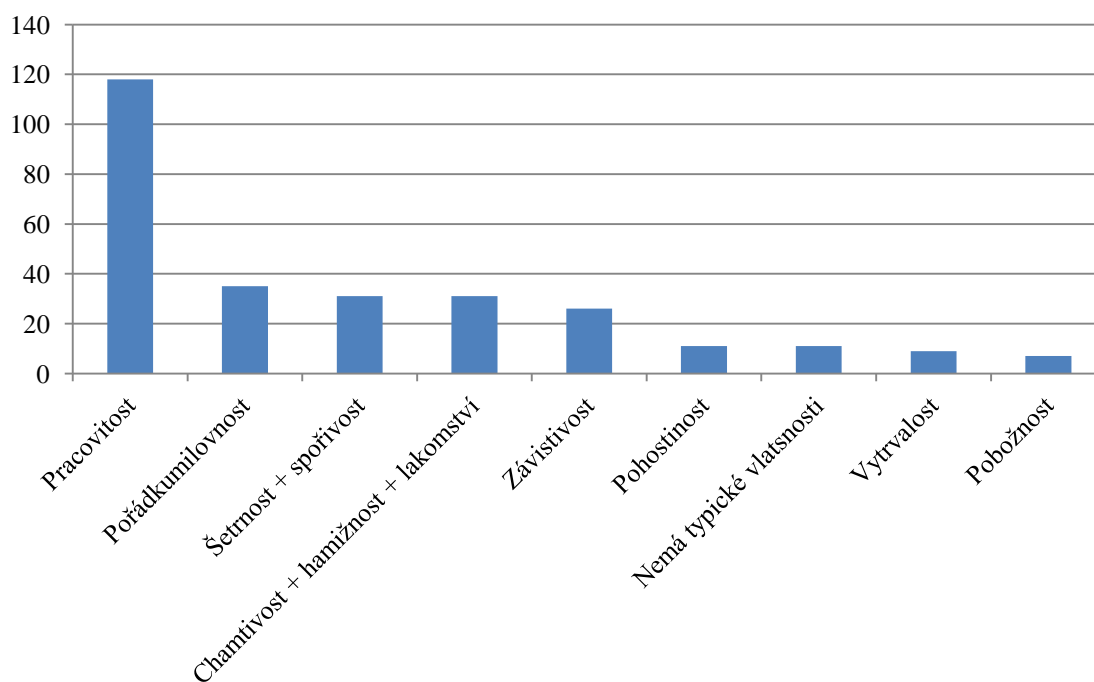
7.6. Národnostní cítění

Národnost a jazyk uváděný při sčítání obyvatel, znázorňuje graf na obr. 21.

Obr. 21. Národnost a jazyk uváděný při sčítání obyvatel

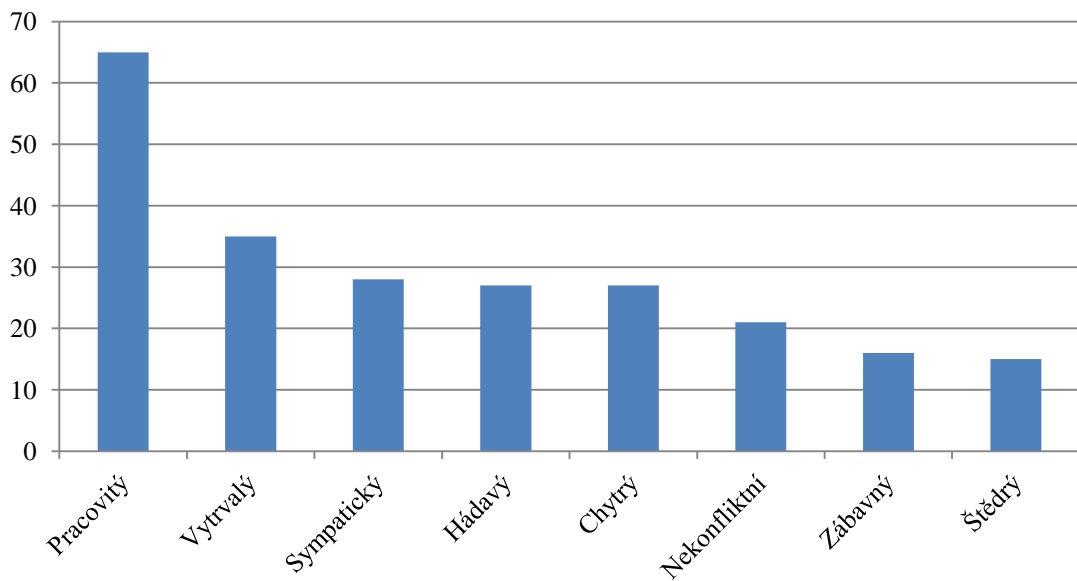
V otevřené otázce na typické vlastnosti obyvatel Hlučínska („Prajzáků“) se mnohé odpovědi opakovaly. Na obr. 22 jsou znázorněny nejčastější odpovědi.

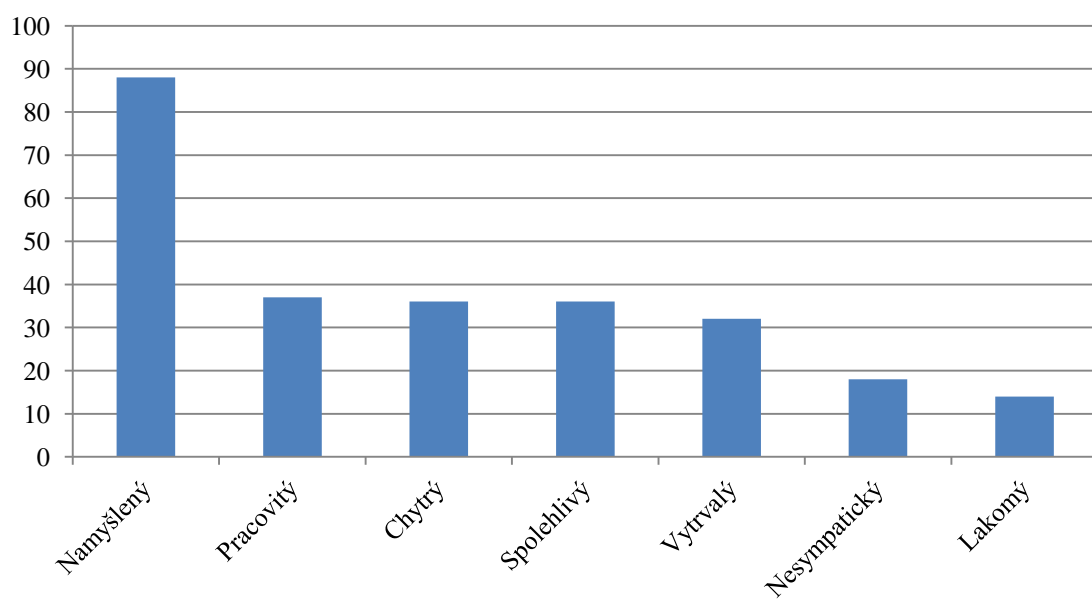
Obr. 22: Nejčastější odpovědi na typické vlastnosti obyvatel Hlučínska („Prajzáků“)

Na otázku ohledně typických vlastností obyvatel Hlučínska uváděli respondenti většinou více různých vlastností a podle ohlasů nečinila tato otázka nikomu (morální) problém. Další uváděné vlastnosti byly např. čistotnost, důkladnost, dobrosrdečnost, laskavost, ochotnost, vstřícnost, řemeslná zdatnost, zvědavost, hrdost na původ, přátelskost nebo také namyšlenost a falešnost (jednotlivé vlastnosti uvedlo vždy přibližně 5 dotazovaných).

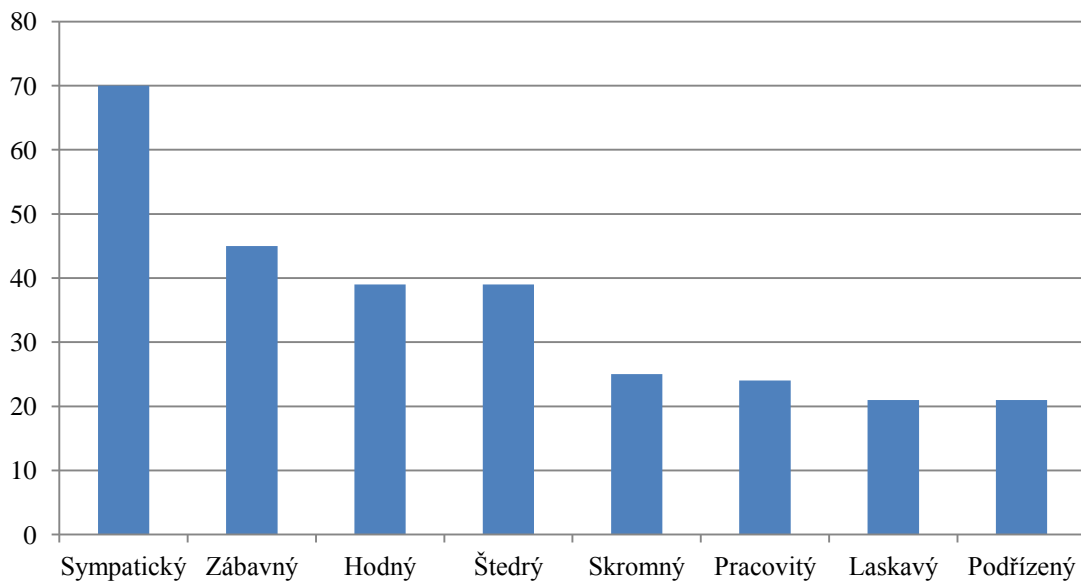
Otázka na přiřazování vyjmenovaných vlastností k jednotlivým národům vzbudila mezi dotazanými často nesouhlas s charakterem otázky, uváděli, že nelze jednotlivé obyvatele kategorizovat. Mnoho lidí přesto ke každé národnosti uvedlo více než jednu vlastnost. V příložených grafech budou pro přehlednost uvedeny pouze nejčastěji přiřazované vlastnosti (celkem byla možnost vybírat z 21 vlastností).

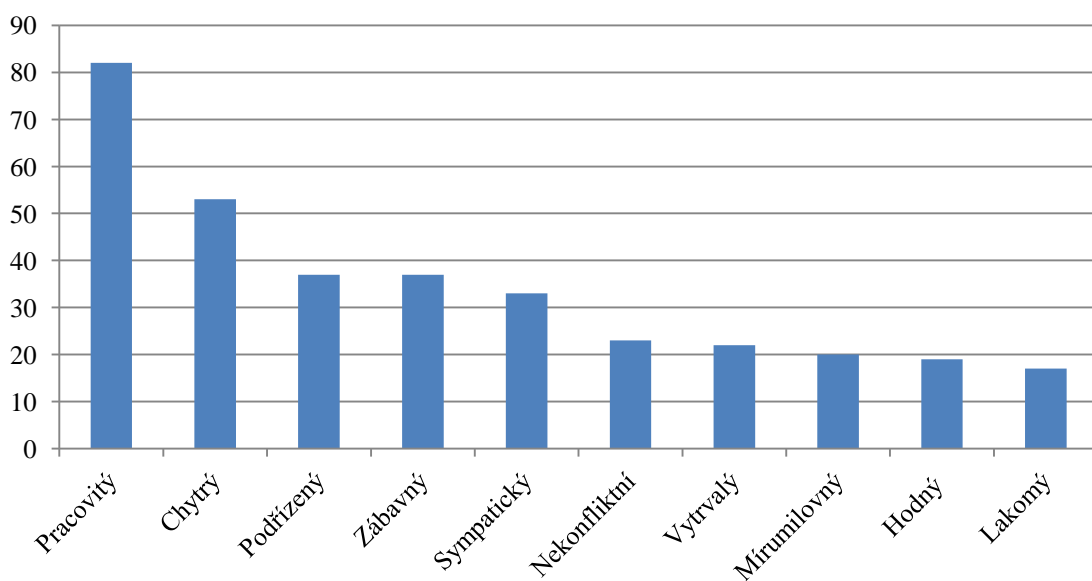
Obr. 23: Nejčastěji přiřazované vlastnosti pro Poláka (celkem bylo přiřazeno 359 vlastností)

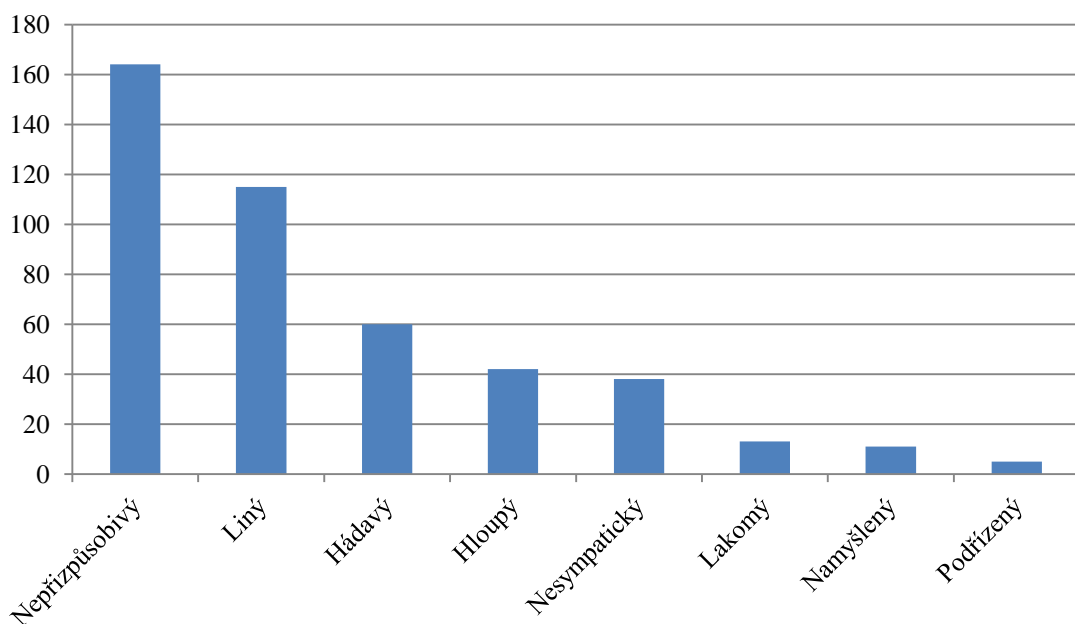
Obr. 24: Nejčastěji přiřazované vlastnosti pro Němce (celkem bylo přiřazeno 307 vlastností)

Obr. 25: Nejčastěji přiřazované vlastnosti pro Slováka (celkem bylo přiřazeno 399 vlastností)

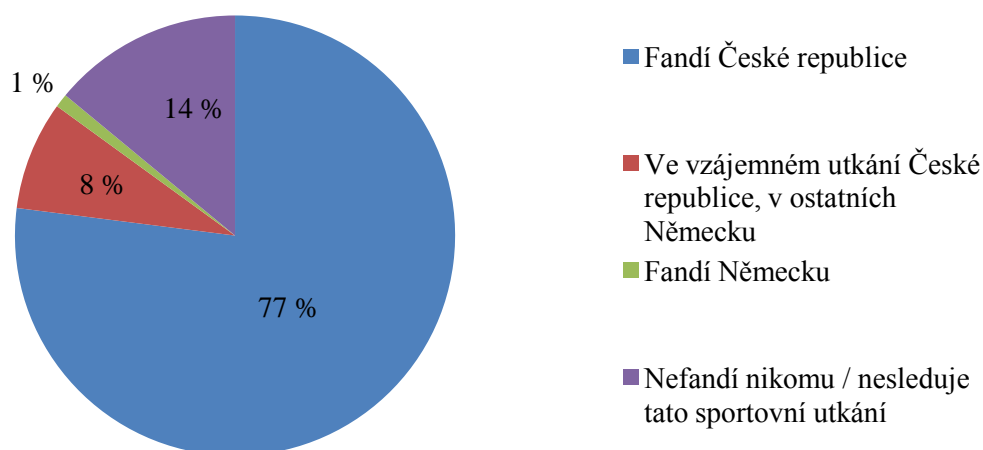
Obr. 26: Nejčastěji přiřazované vlastnosti pro Čecha (celkem bylo přiřazeno 429 vlastností)

Obr. 27: Nejčastěji přiřazované vlastnosti pro Roma (celkem bylo přiřazeno 468 vlastností)

7.7. Fandění ve sportu

Do dotazníkového šetření byla zapojena doplňující otázka ohledně „fandění“ ve sportovních utkáních. Ta měla za úkol nepřímo zjistit národnostní cítění dotazovaných. V tomto výzkumu se ukázala jistá „druhá“ preference Německa po České republice, která se v dotazu na národnostní cítění ani jazykové preference neprojevila.

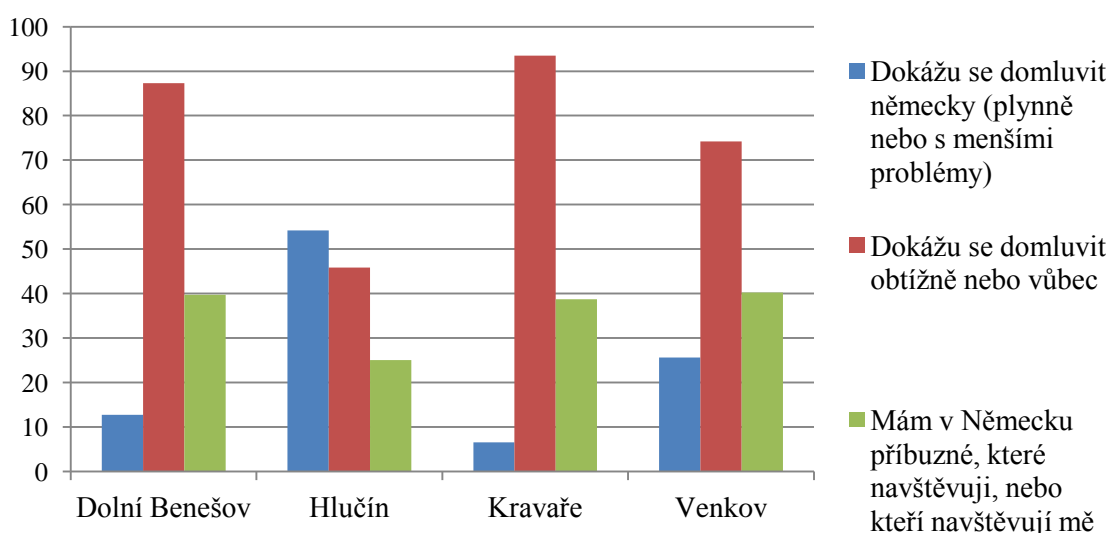

Obr. 28: Odpovědi na otázku, komu dotazovaní fandí, pokud sledují sportovní zápasy (např. hokejové nebo fotbalové utkání), kde hraje Česká republika a Německo

7.8. Hlavní rozdíly v odpovědích Obyvatel Hlučina, Kravař, Dolního Benešova a venkova

Na Hlučínsku se nacházejí tři města, tyto města se od sebe odlišují už samotným počtem obyvatel (Hlučín měl k 31. 12. 2011, 14 122 obyvatel, Kravaře 6 736 obyvatel a Dolní Benešov 4 203 obyvatel⁸⁹). Hlučín je, jako bývalé okresní město, přirozeným centrem Hlučínska, Kravaře jsou obecně považovány za obec s největším počtem „německy“ smýšlejících obyvatel a Dolní Benešov může nejen svou velikostí prezentovat i okolní obce s obdobným počtem obyvatel (které ale nemají statut města, např. Bolatice). Kromě těchto tří měst se na Hlučínsku nachází dalších 24 samostatných obcí.

V grafu na obr. 27 můžeme vidět zajímavý paradox oproti obecnému smýšlení o těchto městech. V Kravařích a Dolním Benešově je obdobný počet dotazovaných, kteří mají v Německu příbuzné, ale drtivá většina z nich se neumí domluvit německy (nebo se domluví obtížně). Naproti tomu v Hlučíně se německy dokáže domluvit 54,2 % respondentů, příbuzné v Německu však má jen 25 % dotazovaných. Ostatní venkovské obce vykazují podobné hodnoty jako Kravaře a Dolní Benešov v ukazateli příbuzných v Německu. Podíl dotazovaných, kteří se německy dokážou domluvit je na venkově vyšší (ale nižší než v Hlučíně).

Obr. 29: Korelace mezi znalostí německého jazyka a příbuznými v Německu ve vybraných městech Hlučínska a na venkově, údaje uvedeny v procentech

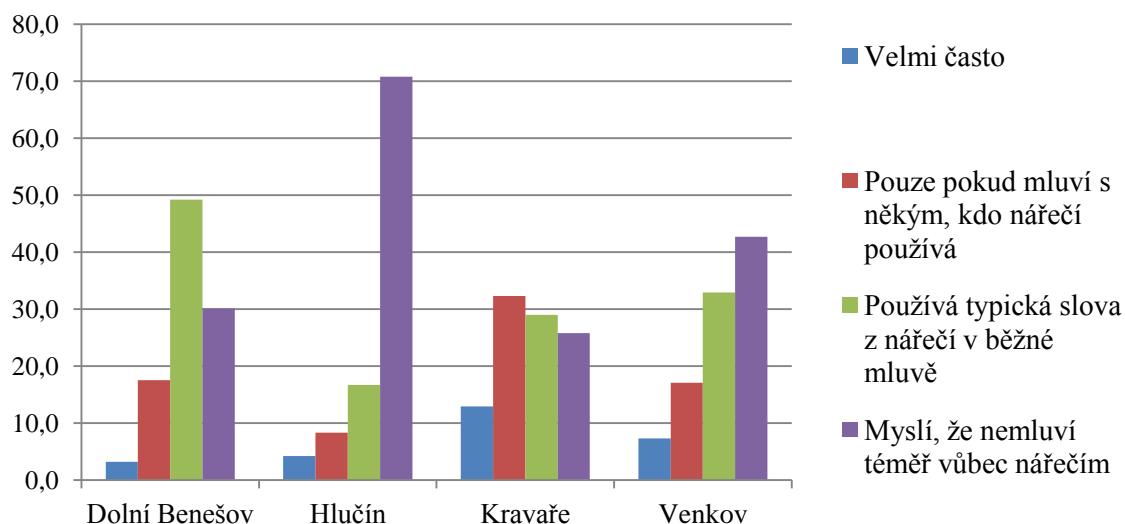
⁸⁹ údaje z tabulky 2

V náboženském vyznání vykazuje Dolní Benešov větší podobnost s Hlučínem než s Kravařemi. V Kravařích je nejvyšší počet dotazovaných, hlásících se k církvi nebo náboženské společnosti (71 %). V Hlučíně a Dolním Benešově je naopak velký počet věřících, nehlásících se k církvi nebo náboženské společnosti (23,8 % v Dolním Benešově a 20,8 % v Hlučíně). Tyto hodnoty se zřejmě projevují vyšší návštěvou kostela v Kravařích než v Hlučíně a Dolním Benešově. Na venkově je překvapivě poměrně nízký podíl věřících, hlásících se k církvi nebo náboženské společnosti, podíl věřících nehlásících se k církvi nebo náboženské společnosti je obdobný jako v městech Hlučínska.

Tab. 13: Vyznání podle místa bydliště (Dolní Benešov, Kravaře, Hlučín a venkov), údaje uvedeny v procentech

	Věřící, hlásící se k církvi, náboženské společnosti	Věřící, nehlásící se k církvi, náboženské společnosti	Bez náboženské víry
Dolní Benešov	63,5	23,8	12,7
Hlučín	62,5	20,8	16,7
Kravaře	71,0	16,1	12,9
Venkov	58,5	18,3	23,2

Používání nářečí podle měst ukazuje na zajímavý kontrast ve znalosti Němčiny. 70,8 % dotazovaných z Hlučina si myslí, že nemluví téměř vůbec nářečím, němčina je naopak v Hlučíně na dobré úrovni. Můžeme tedy usoudit, že tato znalost je v Hlučíně podmíněna spíše vzděláváním než „odkazem předků.“ I hodnoty z Dolního Benešova a Kravař mírně narušují zaseté stereotypy o tom, že v Kravařích se nářečí používá více než v Dolním Benešově. V Kravařích je patrné používání nářečí v mluvě s někým, kdo nářečí používá, v Benešově naopak nejvíce respondentů uvádělo, že používá typická slova z nářečí v běžné mluvě. Na venkově není překvapivě vyšší podíl respondentů, kteří nářečí používají, nejvíce dotazovaných uvedlo, že nemluví téměř vůbec nářečím (42,7 %), 32,5 % dotazovaných používá typická slova z nářečí v běžné mluvě.

Obr. 30: Používání nářečí podle místa bydliště (Dolní Benešov, Kravaře, Hlučín a venkov), údaje uvedeny v procentech

7.9. Doplnující průzkum

Jen asi 1/4 dotazovaných studentů ví, odkud je odvozen název oblasti Prajzská, ale téměř každý student ví něco o typickém nářečí na Hlučínsku. Mnoho studentů uvádělo, že prajzské nářečí obsahuje mnoho německých slov nebo, že se zde mluví krátce.

Jako typické vlastnosti uváděli studenti: vtať k rodnému kraji, hamižnost, chamtivost, dobrosrdečnost, skromnost, spořivost, pracovitost, pomlouvачnost, pobožnost, šetrnost, závistivost a přátelskost.

Jako typické činnosti obyvatel Hlučínska uváděli studenti: zametání chodníku a cesty před domem v sobotu dopoledne, starost o svůj majetek, popíjení v hospodě, pomlouvání, brání všeho co je zadarmo a výhodné nakupování.

55 % dotazovaných studentů správně určilo, které z nabízených 5 obcí a měst, je součástí Hlučínska. Podle uváděného bydliště byly 3 studenti z Ostravy (respektive části Ostravy, která nebyla v historii součástí Hlučínska), zbylých 44 studentů bylo z jednotlivých obcí a měst Hlučínska (nebo z částí Ostravy, které historicky náleží Hlučínsku).

8. Závěry

8.1. Jak volí obyvatelé Hlučínska?

Podle srovnání voleb do Evropského parlamentu, Poslanecké sněmovny, krajských a obecních voleb a prezidentských voleb z posledních let, je možné vysledovat určité trendy ve hlasování obyvatel Hlučínska. Co se týče volební účasti (a z toho vyplývající určité „oblíbenosti“ daných voleb) mají obyvatelé Hlučínska nejvyšší volební účast v komunálních volbách a naopak velmi nízkou volební účast ve volbách do Evropského parlamentu. Ve volbách do Poslanecké sněmovny je na Hlučínsku volební účast obdobná jako ve zbytku České republiky.

První trend (nebo odlišnost od okolních oblastí) je poměrně silná podpora KDU-ČSL. Ve všech sledovaných volbách měla tato strana (nebo kandidáti za ní kandidující, např. v případě prezidentských voleb) vyšší podporu, než je celorepublikový podíl nebo podíl v Moravskoslezském kraji. Jednalo se i o dvojnásobný rozdíl jako například v případě voleb do Poslanecké sněmovny 2010, kdy na Hlučínsku získala KDU-ČSL 9,08 %, v Moravskoslezském kraji 4,89 % a v celé České republice 4,39 %.

Dalším trendem, který ale velmi pravděpodobně souvisí s předcházejícím je poměrně malý volební zisk KSČM ve všech sledovaných volbách, a to v porovnání zejména s Moravskoslezským krajem. Můžeme se domnívat, že na Hlučínsku KDU-ČSL „bere voliče“ KSČM. Pokud budeme brát v úvahu všeobecně rozšířený názor, že voliči KSČM jsou převážně ze starší generace, a dáme do kontextu s historickým vývojem Hlučínska, tak můžeme vyvodit, že zdejší silná podpora KDU-ČSL pochází od starší generace, která by pravděpodobně v jiné části Moravskoslezského kraje (nebo v jiné části republiky, ale mimo oblasti s tradiční podporou KDU-ČSL) volila KSČM.

Pozice ČSSD na Hlučínsku je poměrně stabilní a ve sledovaných volbách zde ČSSD vždy získala vyšší podporu, než je celorepublikový průměr, ale nižší než je průměr v Moravskoslezském kraji (ve volbách do Evropského parlamentu byl rozdíl mezi Hlučínskem a Moravskoslezským krajem minimální, ale je to možné přičíst nízké volební účasti na Hlučínsku). Silná pozice ČSSD se zde vysvětluje pozicí Hlučínska v regionu. Velká část obyvatel musí dojíždět za prací do Ostravy (případně do menší Opavy) a Hlučínsko tak již není svébytným regionem odtrženým od okolních velkých měst, jako za dob, kdy patřilo k Prusku (Německu). Obyvatel Hlučínska se tak přirozeně dotýkají problémy regionu, zejména vysoká nezaměstnanost, jejíž počátky lze

hledat v restrukturalizaci průmyslu na Ostravsku. Z tohoto pohledu je silná pozice ČSSD na Hlučínsku pochopitelná a zřejmá.

8.2. Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření probíhalo mezi převážně autochtonním obyvatelstvem Hlučínska. Z vyhodnocení dotazníkového šetření je zřejmý silný vztah obyvatel k oblasti. Vypovídá o tom nejen fakt, že nejvíce jsou obyvatelé Hlučínska hrdí na přírodu a okolí bydliště ale nepřímo i odpovědi na typické vlastnosti obyvatel Hlučínska (Prajzáků), kdy se vedle pracovitosti často objevovala pořádkumilovnost a péče o majetek. Podle vyhodnocení dotazníků se také zdá, že typické nářečí Hlučínska je na ústupu, ale 35 % dotazovaných uvedlo, že v běžné mluvě požívají typická slova z nářečí. Můžeme hovořit o jakési „transformaci“ tradičního nářečí do podoby používání pouze typických slov z nářečí v běžné mluvě, která se zdá být trendem do budoucna (svědčí o tom i veskrze kladný vztah k tradičnímu nářečí, u 90 % dotazovaných).

Německé povědomí je na Hlučínsku stále živé, ale jedná se spíše o okrajový jev lišící se podle rodiny (a zřejmě i bydliště). Ačkoli průzkum neprokázal výraznější německé povědomí v Kravařích, je předpokládáno, že v tomto městě žijí rodiny se silnou vazbou na Německo (průzkum poukázal pouze na relativně vysoký počet dotazovaných, kteří mají v Německu příbuzné, paradoxně ale podle průzkumu většina dotazovaných neovládá německý jazyk na dobré úrovni).

Podle vyhodnocení otázky na typické vlastnosti jednotlivých národů, můžeme konstatovat, že sami sebe vnímají Hlučičané v porovnání s ostatními národy jako výrazně pracovitější (v otevřené otázce, kde nebyl výběr z 21 nabízených vlastností jako u ostatních národností, byla pracovitost jako typická vlastnost obyvatel Hlučínska uvedena ve 26,46 % případů) a zejména pořádkumilovnější (7,85 %), připouštějí ale i jistou hamižnost (hamižnost + chamtivost + lakomství 6,95 %). Vzhledem k úzkému sousedství nepřekvapí obdobné hodnocení vlastností Čechů a Poláků (shodně je nejčastěji považují za pracovité, Polák 18,11% a Čech 19,11%). Čechům ale přisuzují přílišnou podřízenost. Velmi rozšířené jsou na Hlučínsku protiromské předsudky. Němci jsou v očích většiny Hlučičanů (z řad dotazovaných) vnímání jako namyšlení (28,7 % z nabízených vlastností), další uvedené vlastnosti jsou ale vesměs kladné: pracovitost, chytrost, spolehlivost. Zde je patrný odkaz na dobu Pruska (respektive

později Německa) kdy byli Prusové vnímáni (zejména v kontextu s Čechy) jako pořádkumilovní a pracovití („pruský dril,“ fungující státní správa, vojsko apod.). Stejně jako Polákům, tak i Slovákům přiřadili obyvatelé Hlučínska veskrze kladné vlastnosti. V kontextu s ostatními národy se u Slováka objevuje často štědrost nebo zábavnost, nejčastěji uváděnou vlastností ale byla univerzální vlastnost: sympatický, odkazující na kladný vztah. Stejně jako Čechům přiřazují obyvatelé Hlučínska Slovákům jistou podřízenost (u Čechů ale tato vlastnost byla uváděna častěji).

8.3. Vztah regionální identity a volebního chování

Regionální identita obyvatel Hlučínska má jistý dopad i na jejich volební chování. Primárním projevem regionální identity je již skladba volební účasti podle jednotlivých typů voleb. Větší „zahleděnost se“ do místních problémů (pramenících ze silného vztahu k oblasti) a z toho pramenící menší zájem o celostátní volby, dokládá signifikantně vyšší zájem o volby obecní. Ve volebním chování obyvatel Hlučínska se zřejmě nijak neprojevuje německé povědomí nebo protiromské předsudky (vyplývající z výsledků dotazníkového šetření).

Jediný prvek, který má na volební chování jasný dopad, je vyšší religiozita obyvatelstva. Ta je patrná zejména u střední a starší generace a odráží se ve vyšší podpoře lidovců a naopak nižší podpoře komunistů (zejména ve srovnání s okolními oblastmi). Tuto zvýšenou podporu můžeme pozorovat ve všech druzích voleb (v případě prezidentských voleb ale v menší míře, neboť charakter volby byl zaměřen spíše na osobnost než politickou příslušnost).

9. Summary

Hlučínsko is a specific region which has come through intricate history. The region's differences compared to other regions of the Czech Republic are still noticeable. These differences are mainly: huge influence of Catholicism, dialect of the Hlučínsko region (based on adopted Germanic words) and relatively strong German awareness. All these differences play their role in the voting behavior of the region's people.

Specifics of voting behavior are already significant if we do compare election results in the Hlucín region with other surrounding regions. The highest percentages are marked for municipal elections, the lowest numbers for EU elections (compared to results of the MS county and the Czech Republic). KDU-ČSL is having strong support for every election in the Hlucín region and because of it KSČM is losing votes there.

Socialist parties are mostly winning all elections in the MS county. Hlucínsko is a part of the MS county which is known for its raised unemployment historically noticed since industrial restructuring in 1989 and that's why voting behavior in the Hlucín region is more similar to those in the MS county than to the entire Czech Republic.

Due to questionnaire research results processed by the author in years 2011 and 2012 there is still strong influence of Catholicism. There is also significant relation between the region's people and Germany (38% of respondents have got relatives in Germany). Also the young generation has good knowledge of the Hlucínsko region's history.

The question of nationality has always been an awkward theme in the Hlucín region. In years of peace the people of the region didn't pay much attention on nationality. Nationality awareness has been replaced with strong regional and homeland awareness shown by their attitude to the place where they live. (homeland, village, house)

Hlucínsko still keeps on their regional identity. Regional dialect is still alive but has changed since Hlucínsko was separated from Prussia (Germany). Nowadays the dialect is more like Czech-sounding and is mostly evident by using typical dialect phrases and expressions in everyday speech. Catholicism has got strong influence in the region's people's lives. Due to German society, family relatives and the region's people working abroad, the relation to Germany is also still preserved.

Seznam použité literatury a zdrojů

Literární a Internetové zdroje:

- *Aktualně.cz* [online]. [cit. 24. 3. 2013] Dostupné z www: <http://aktualne.centrum.cz/domaci/grafika/2012/04/17/projdete-si-co-vv-naslibovaly-a-jak-vypada-realita/#2>
- Balík, S.: *Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada Publishing 2009. 250 s., ISBN: 978-80-247-2908-4
- Balík, S. a kol.: *Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010*. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK) 2010. 279 s., ISBN: 978-80-7325224-3
- Bartoš, J.: *K pojetí a vymezení regionu*. In: *Muzejní a vlastivědná práce 1974*
- Brabcová, L.: *Pozdrav z Hlučínska*. Opava: Bobr, 1995. 206 s., ISBN: 80-901764-1-0
- Cabada, L.: *Workong Papers Fakulty mezinárodních studií 11/2010 Volby do Evropského parlamentu jako volby druhého řádu: reflexe voleb v nových členských zemích EU ze středovýchodní Evropy*. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 2010. 26 s., ISBN: 978-80-245-1718-6
- *Český statistický úřad* [online]. [cit. 15. 3. 2013] Dostupné z www: www.czso.cz
- Gawrecki, D a kol.: *Dějiny Českého Slezska 1740-2000*. Opava : Slezská univerzita, Filozoficko-přírodovědecká fakulta, Ústav historie a muzeologie, 2003. 363 s., 2 sv. (s. 369-654), ISBN: 80-7248-226-2
- Havrlant, M.: *Hranice a pohraničí. Geografický fenomén při integračních procesech*. In: Pavlíček, J. (eds): *Hranice a pohraničí jako geopolitický, ekonomický, historický, sociokulturní a filosofický fenomén*. Sborník z konference s mezinárodní účastí konané na Pedagogické fakultě OU v Ostravě 4. a 5. května 1999. Ostrava : Pedagogická fakulta OU v Ostravě, 1999. 122 s., ISBN: 80-7042-154-1
- *Heagl* [online]. [cit. 5. 3. 2013] Dostupné z www: <http://www.heagl.cz/mezinarodni-079-2002-MS-Sdeleni-o-sjednani-Smlouvy-o-malem-pohranicnim-styku-s-Polskem-MS2002079-1/>
- *Hlučín* [online]. [cit. 2. 3. 2013] Dostupné z www: <http://www.hlucin.cz/o-meste/historie/historie.html>

- Chytilék, R. a kol.: Volební systémy. Praha : Portál 2009. 376 s., ISBN: 978-80-7367-548-6
- *Idnes.cz* [online]. [cit. 28. 3. 2013] Dostupné z www: <http://volby.idnes.cz/komunalni-2010.asp?kraj=14&sidlo=510483>
- *Informační server obce Bolatice* [online]. [cit. 15. 3. 2013] Dostupné z www: <http://www.bolatice.cz/spolky-organizace-v-obci/slezsko-nemecky-svaz/>
- Klíma, M., Outlý J. a kol.: Volby do Evropského parlamentu 2009. Vybrané otázky přípravy, průběhu a výsledků voleb. Plzeň : Aleš Čeněk, 2010. 129 s., ISBN: 978-80-7380-317-9
- Koudelka, Z.: Samospráva. Praha : Linde, 2007. 399s., ISBN: 978-80-7201-665-5
- Krejča, F.: Region a regionalismus. In: Holub Z.: Region, regionalistika, regionalismus a regionalisté. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií 2007. 157s., ISBN: 978-80-86708-39-3
- Lebeda, T.: Volební systémy poměrného zastoupení. Mechanismy, proporcionalita politické konsekvence. Praha : Univerzita Karlova v Praze, 2008. 160 s., ISBN: 978-80-246-1523-3
- Linek, L.: Volební účast (v rámci projektu „Participace, demokracie a občanství v České republice“). In: Šaradín, P. a kol.: Volby do Evropského parlamentu v České republice. Olomouc : Periplum 2004. 317 s., ISBN: 80-86624-22-6
- Malohlava, R. a kol.: Stručný přehled vývoje Hlučínska. Hlučín, 1960. 175 s.
- Mečiar, M.: Hlučínsko: sociální identity a generace. Ostrava : Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta 2008. 139s., ISBN: 978-80-7368-659-8
- *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2. 3. 2013] Dostupné z www: <http://www.mvcr.cz/clanek/mikroregiony-a-mistni-akcni-skupiny.aspx>
- Novák, M., Lebeda T. a kol.: Volební a stranické systémy. ČR v mezinárodním srovnání. Dobrá Voda u Pelhřimova : Aleš Čeněk, 2004. 485 s., ISBN: 80-86473-88-0
- Outlý, J. Volby do zastupitelstev v obcích – vývoj a souvislosti. In: Šaradín, P., Outlý, J. (eds.): Studie o volbách do zastupitelstev v obcích. Olomouc: UP, 2004, s. 11-45
- Pavelčíková, N.: Fenomén Hlučínska jako příhraniční oblasti z historického hlediska. In: Pavlíček, J. (eds): Hranice a pohraničí jako geopolitický, ekonomický, historický, sociokulturní a filosofický fenomén. Sborník z konference

s mezinárodní účastí konané na Pedagogické fakultě OU v Ostravě 4. a 5. května 1999. Ostrava : Pedagogická fakulta OU v Ostravě, 1999. 122 s., ISBN: 80-7042-154-1

- Plaček, V.: Prajzáci aneb k osudům Hlučínska 1742-1960. Kravaře: Kulturní středisko zámek Kravaře, 2000. 164 s., ISBN: 80-902526-5-6.
- Průcha, P., Schelle, K.: Základy místní správy. Brno : Juridica Brunensia, 1995. 189 s., ISBN: 80-85964-00-7
- *Regionální informační servis* [online]. [cit. 2. 3. 2013] Dostupné z www: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/mikroregiony>
- Rumanová, L.: Tak tu žijem. Kravaře : Kulturní středisko zámek Kravaře, 2001. 79 s., ISBN: 80-90-2889-4-4
- *Sdružení obcí Hlučínska* [online]. [cit. 1. 3. 2013] Dostupné z www: <http://www.hlucinsko.com>
- Sokol, J.: Člověk a náboženství. Praha: Portál 2004. 245 s., ISBN: 80-7178-886-4
- Šaradín, P.: Krajské volby v České republice. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci 2006. 359 s., ISBN: 80-244-1555-0
- Šaradín, P.: Teorie voleb druhého řádu a možnosti jejich aplikace v České republice, Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci 2008. 161 s., ISBN: 978-80-244-1876-6
- *TOP 09* [online] [cit. 16. 2. 2013] Dostupné z www: <http://www.top09.cz/regiony/moravskoslezsky-kraj/kandidati-do-krajskych-voleb-2012/>
- Vácha 2003 IN: *Válka.cz* [online]. [cit. 5. 3. 2013] Dostupné z www: http://www.valka.cz/clanek_10365.html
- *Valtice* [online]. [cit. 5. 3. 2013] Dostupné z www: <http://www.valtice.cz/default.aspx?id=181>
- Vencálek, J.: Moravskoslezský kraj - genius loci, Ostrava : Ostravská univerzita 2005. 288 s., ISBN: 80-7368-094-7
- Vencálek, J.: Vnímání hranice a pohraničí v integrujícím se evropském prostoru. In: Pavlíček, J. (eds): Hranice a pohraničí jako geopolitický, ekonomický, historický, sociokulturní a filosofický fenomén. Sborník z konference s mezinárodní účastí konané na Pedagogické fakultě OU v Ostravě 4. a 5. května

1999. Ostrava : Pedagogická fakulta OU v Ostravě, 1999. 122 s., ISBN: 80-7042-154-1

- *Volba Prezidenta České republiky* [online]. [cit. 16. 3. 2013] Dostupné z www: http://www.volba-prezidenta.cz/podminky_prime_volby_prezidenta/
- *Volby.cz* [online]. [cit. 17. 3. 2013] Dostupné z www: <http://www.volby.cz/pls/ep2009/ep144?xjazyk=CZ>

Dokumentární filmy:

- Sklář, M.: Anglické listy 2 pod vlivem Kunderovy Nesnesitelné lehkosti bytí (51 min.). Ostrava: Televizní studio Ostrava

Časopisy, tiskoviny:

- Region Opavsko. Opava: STISK, 29. 1. 2013. ISSN 1802-730X.

Přílohy

Příloha 1: Národnostní složení podle údajů ze SLDB 2001 v obcích na Hlučínsku (a srovnání s okresem Opava, Moravskoslezským krajem a Českou republikou), mimo nezjištěné, údaje uvedeny v procentech

Obec	česká	moravská	slezská	německá	ostatní
Bělá	88,79	3,97	4,54	1,28	1,42
Bohuslavice	89,03	2,17	3,06	1,40	4,34
Bolatice	85,46	1,79	5,32	4,35	3,08
Darkovice	87,02	2,79	4,44	1,89	3,86
Dolní Benešov	89,41	1,56	3,32	2,11	3,60
Hať	90,05	2,34	2,42	1,44	3,75
Hlučín	89,31	1,97	1,81	1,44	5,47
Hněvošice	93,16	0,68	3,71	0,39	2,06
Chlebičov	91,02	1,31	3,37	0,94	3,36
Chuchelná	81,04	2,42	8,23	2,19	6,12
Kobeřice	82,87	1,71	10,25	2,77	2,40
Kozmice	87,96	2,15	3,70	1,49	4,70
Kravaře	80,98	1,31	3,77	8,02	5,92
Ludčeřovice	91,25	1,57	1,70	2,26	3,22
Markvartovice	89,72	1,36	2,37	1,13	5,42
Oldřišov	89,36	1,87	2,17	1,80	4,80
Píšť	89,65	2,24	3,43	2,77	1,91
Rohov	82,10	2,79	4,27	2,13	8,71
Služovice	86,49	4,30	3,19	1,72	4,30
Strahovice	84,53	3,36	7,96	2,02	2,13
Sudice	90,02	1,21	1,51	3,18	4,08
Šilheřovice	89,67	1,38	2,50	1,58	4,87
Štěpánkovice	87,64	1,58	5,52	1,91	3,35
Třebom	82,76	0,99	0,00	7,39	8,86
Velké Hoštice	87,33	0,84	3,62	1,87	6,34
Vřesina	92,32	2,59	2,89	0,61	1,59
Závada	88,37	0,87	3,99	0,87	5,90
Hlučínsko	87,67	1,84	3,58	2,58	4,33
Okres Opava	91,09	1,42	2,47	1,20	3,82
Moravskoslezský kraj	87,17	2,28	0,77	0,34	9,44
Česká republika	90,42	3,72	0,11	0,38	5,37

podle ČSÚ, vlastní výpočty a zpracování

Příloha 2: Národnostní složení podle údajů ze SLDB 2011 v obcích na Hlučínsku (a srovnání s okresem Opava, Moravskoslezským krajem a Českou republikou), mimo nezjištěné, údaje uvedeny v procentech

Obec	česká	moravská	slezská	německá	ostatní
Bělá	85,94	8,63	5,22	0,00	0,20
Bohuslavice	87,65	5,30	6,43	0,09	0,52
Bolatice	86,65	6,21	5,40	0,47	1,28
Darkovice	84,49	7,17	7,17	0,11	1,05
Dolní Benešov	88,17	6,36	4,12	0,46	0,89
Hať	87,78	7,90	2,61	0,16	1,55
Hlučín	90,80	4,59	2,33	0,34	1,94
Hněvošice	91,69	5,04	2,59	0,00	0,68
Chlebičov	89,78	5,24	4,49	0,12	0,37
Chuchelná	83,19	7,62	6,74	0,68	1,76
Kobeřice	86,86	4,32	7,83	0,17	0,81
Kozmice	87,94	5,86	4,21	0,33	1,65
Kravaře	86,54	5,05	5,87	1,62	0,91
Ludgeřovice	90,60	4,67	2,76	0,46	1,51
Markvartovice	85,26	10,26	2,88	0,40	1,20
Oldřišov	86,92	5,71	4,95	0,11	2,31
Píšť	88,25	7,34	3,44	0,26	0,71
Rohov	86,98	6,51	3,47	0,22	2,82
Služovice	85,39	5,91	5,74	0,35	2,61
Strahovice	88,74	7,51	2,70	0,45	0,60
Sudice	91,97	3,04	1,52	0,87	2,60
Šilheřovice	91,27	5,68	1,02	0,34	1,69
Štěpánkovice	87,17	4,02	7,23	0,43	1,15
Třebom	80,85	7,09	2,13	3,55	6,38
Velké Hoštice	85,60	5,11	6,27	0,62	2,40
Vřesina	90,32	5,71	2,95	0,00	1,01
Závada	89,41	5,67	3,94	0,00	0,99
Hlučínsko	88,32	5,59	4,23	0,47	1,40
Okres Opava	89,14	5,13	3,79	0,30	1,64
Moravskoslezský kraj	86,68	5,23	1,25	0,13	6,71
Česká republika	88,71	6,90	0,16	0,25	3,98

podle ČSÚ, vlastní výpočty a zpracování

Příloha 3: Volební účast v jednotlivých volbách v obcích Hlučínska (a srovnání s okresem Opava, Moravskoslezským krajem a ČR)

Obec	Volby do Evropského parlamentu 2009	Volby do zastupitelstev obcí 2010	Volby do poslanecké sněmovny 2010	Volby do zastupitelstev krajů 2012	Volba prezidenta 2013, 1. kolo	Volba prezidenta 2013, 2. kolo	Průměrná volební účast ve vybraných volbách
Bělá	25,52	51,40	67,19	34,16	67,32	61,10	51,11
Bohuslavice	22,09	62,92	66,87	37,23	68,44	61,18	53,12
Bolatice	21,46	52,35	61,58	37,99	63,45	56,77	48,93
Darkovice	27,18	64,42	63,95	39,59	67,23	58,68	53,51
Dolní Benešov	23,46	50,16	60,87	32,73	62,79	58,24	48,04
Hať	20,73	50,38	61,90	30,39	62,46	55,20	46,84
Hlučín	25,00	40,60	58,79	22,37	58,73	56,42	43,65
Hněvošice	21,61	65,16	65,27	34,92	70,91	63,68	53,59
Chlebičov	22,58	75,06	69,69	36,34	65,12	62,51	55,22
Chuchelná	24,65	48,16	58,76	25,53	69,34	63,07	48,25
Kobeřice	21,29	55,10	59,99	29,95	60,42	55,13	46,98
Kozmice	29,24	62,79	65,66	45,25	66,13	55,55	54,10
Kravaře	18,12	42,56	52,66	27,86	65,30	60,09	44,43
Ludgeřovice	28,00	50,90	62,08	39,98	55,80	52,41	48,20
Markvartovice	24,34	61,48	62,47	36,16	64,98	60,40	51,64
Oldřišov	18,33	77,83	62,25	30,29	64,80	61,01	52,42
Píšť	24,14	61,58	63,36	29,28	63,73	52,70	49,13
Rohov	14,95	70,31	55,42	25,30	63,17	56,82	47,66
Služovice	23,13	71,32	56,95	35,91	64,63	57,06	51,50
Strahovice	20,68	33,10	57,47	22,24	63,12	56,81	42,24
Sudice	18,08	56,09	50,75	25,09	64,20	57,14	45,23
Šilheřovice	19,43	67,03	58,35	36,17	59,36	52,73	48,84
Štěpánkovice	20,97	50,98	60,83	27,77	64,29	56,87	46,95
Třebom	18,39	71,98	39,78	26,40	62,39	54,95	45,65
Velké Hoštice	26,22	60,48	64,66	40,86	48,00	48,28	48,08
Vřesina	23,39	69,03	66,41	37,58	67,71	61,89	54,34
Závada	23,01	69,96	64,45	27,29	65,25	57,20	51,19
Hlučínsko	22,44	59,00	60,68	32,39	63,67	57,55	49,29
Okres Opava	25,58	50,30	61,08	34,37	61,34	57,84	48,42
Moravskoslezský kraj	25,70	42,79	58,19	33,17	56,17	54,70	45,12
Česká republika	28,22	48,50	62,60	36,89	61,31	59,11	49,44

podle ČSÚ, vlastní výpočty a zpracování

Příloha 3: Výsledky a volební účast referenda o vstupu do Evropské unie v roce 2003 na Hlučínsku (a srovnání s okresem Opava, Moravskoslezským krajem a ČR), údaje uvedeny v procentech

Obec	Volební účast	ANO	NE
Bělá	56,89	70,39	29,61
Bohuslavice	61,54	83,72	16,28
Bolatice	57,13	84,34	15,66
Darkovice	63,30	86,81	13,19
Dolní Benešov	54,60	82,70	17,30
Hať	55,44	84,90	15,10
Hlučín	50,50	80,98	19,02
Hněvošice	65,83	83,30	16,70
Chlebičov	61,34	80,75	19,25
Chuchelná	58,62	81,58	18,42
Kobeřice	54,25	86,13	13,37
Kozmice	54,67	81,21	10,79
Kravaře	49,36	82,22	17,78
Ludgeřovice	54,47	83,52	16,48
Markvartovice	51,79	80,99	19,01
Oldřišov	51,38	83,92	16,08
Píšť	54,42	83,62	16,38
Rohov	45,80	90,10	9,90
Služovice	55,11	81,21	18,79
Strahovice	61,17	86,20	13,80
Sudice	59,30	86,20	13,80
Šilheřovice	54,20	82,52	17,48
Štěpánkovice	54,67	82,26	17,74
Třebom	33,12	75,51	24,49
Velké Hoštice	56,61	80,83	19,17
Vřesina	62,36	82,19	17,81
Závada	48,39	79,09	20,91
Hlučínsko	55,05	82,62	17,38
Okres Opava	54,49	80,00	20,00
Moravskoslezský kraj	49,57	79,08	20,92
Česká republika	55,21	77,33	22,67

podle ČSÚ, vlastní výpočty a zpracování

Příloha 4: Výsledky voleb do Evropského parlamentu 2009 v obcích na Hlučínsku (a srovnání s okr. Opava, Moravsk. krajem a ČR), údaje uvedeny v procentech – 1. část

Obec	ODS	ČSSD	KSČM	KDU-ČSL	Suverenita	Evropská demokratická strana	VV	"STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ"	SZ	SNK Evropských demokraté	Dělnická strana
Bělá	21,91	37,67	2,05	16,43	10,95	2,05	0,68	0,00	0,00	0,68	1,36
Bohuslavice	35,56	19,01	4,57	24,29	3,16	1,05	0,35	3,16	0,00	2,11	0,35
Bolatice	40,21	25,00	7,53	11,50	2,11	2,64	1,71	1,05	0,66	2,24	0,92
Darkovice	29,96	28,15	5,77	19,49	3,97	1,44	1,08	0,72	1,08	0,72	0,00
Dolní Benešov	33,33	31,49	7,10	11,39	2,57	1,22	1,34	1,59	1,10	2,20	0,49
Hať	31,48	28,70	7,40	18,75	4,39	1,38	0,92	0,69	0,00	0,69	0,69
Hlučín	29,93	27,96	11,75	9,97	5,65	2,06	1,41	0,89	0,89	1,27	1,55
Hněvošice	36,51	24,71	2,08	16,85	3,37	1,12	0,00	1,68	0,00	1,68	2,24
Chlebičov	24,74	22,72	5,05	26,26	5,55	0,50	1,01	2,52	2,02	1,01	1,01
Chuchelná	25,75	27,27	12,50	14,77	5,68	1,13	2,65	3,03	0,37	0,37	0,00
Kobeřice	32,67	23,69	5,74	22,44	2,69	1,79	1,43	0,89	0,35	1,25	1,43
Kozmice	28,60	34,32	6,40	14,41	2,97	0,91	1,60	0,68	0,45	1,83	0,45
Kravaře	38,17	23,45	6,36	16,50	3,57	1,59	1,09	0,89	0,89	1,59	0,39
Ludčeřovice	34,10	36,58	7,46	8,75	3,31	1,56	0,73	0,73	0,36	0,64	1,29
Markvartovice	38,79	33,60	7,37	7,10	3,82	0,27	1,36	1,36	0,00	1,36	0,00
Oldřišov	35,87	32,98	5,23	9,42	3,66	3,14	1,04	2,09	1,04	0,00	2,09
Píšť	28,50	34,54	6,76	13,28	4,10	0,72	1,69	0,24	0,48	0,48	1,44
Rohov	24,65	26,02	2,73	35,61	2,73	0,00	0,00	1,36	0,00	0,00	0,00
Služovice	27,38	33,75	3,18	5,73	8,28	5,73	0,63	3,18	0,00	1,27	1,91
Strahovice	32,63	27,08	4,16	18,75	1,38	0,00	2,77	2,77	0,00	0,00	0,69
Sudice	42,70	21,87	10,41	10,41	6,25	0,00	1,04	0,00	0,00	1,04	0,00
Šilheřovice	29,09	23,77	8,19	19,67	4,50	2,04	0,81	1,63	1,22	0,81	0,40
Štěpánkovice	37,05	26,65	6,04	15,31	3,21	1,70	0,94	1,89	0,18	1,32	1,32
Třebom	25,80	19,35	25,80	6,45	6,45	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Velké Hoštice	34,94	18,54	8,33	22,58	1,61	0,80	1,88	0,53	1,61	1,34	0,80
Vřesina	33,33	26,13	5,68	17,80	7,19	0,75	1,51	0,75	0,00	0,75	0,75
Závada	25,47	36,79	5,66	14,15	4,71	0,00	0,00	0,00	0,94	0,00	1,88
Hlučínsko	32,70	28,28	7,89	13,90	4,13	1,60	1,26	1,14	0,65	1,25	1,01
Okres Opava	31,82	25,64	12,28	10,92	4,13	2,39	1,46	1,69	0,99	1,36	1,00
Moravskosl. kraj	30,36	28,99	15,56	7,36	4,35	1,42	1,51	1,02	1,08	1,20	0,95
Česká republika	31,45	22,38	14,18	7,64	4,26	2,88	2,40	2,28	2,06	1,66	1,07

Příloha 4: Výsledky voleb do Evropského parlamentu 2009 v obcích na Hlučínsku (a srovnání s okr. Opava, Moravsk. krajem a ČR), údaje uvedeny v procentech – 2. Část

Obec	Strana svobodných občanů	Volte Právý blok	Libertas.cz	Strana důstojného života	Demok. strana zelených	NEZÁVISLÍ	Moravané	Sdružení pro republiku ¹	Hasčii, živn., učit. do Evr. ²	Národní strana	Humanistická strana
Bělá	0,68	0,00	1,36	0,00	0,00	0,68	1,36	0,68	0,00	0,68	0,00
Bohuslavice	2,46	0,35	0,35	1,05	0,00	0,70	0,70	0,00	0,00	0,35	0,00
Bolatice	0,00	0,52	0,66	0,13	0,00	0,52	0,66	0,26	0,52	0,13	0,13
Darkovice	0,36	0,72	1,08	0,36	0,72	1,08	0,72	0,00	1,08	0,72	0,72
Dolní Benešov	0,98	0,73	0,98	0,36	1,22	0,85	0,36	0,24	0,00	0,24	0,00
Hať	0,69	0,46	0,23	0,23	0,69	0,69	0,46	0,23	0,46	0,00	0,46
Hlučín	1,41	0,75	0,44	0,27	0,68	0,55	0,24	0,41	0,48	0,37	0,20
Hněvošice	0,00	2,24	0,56	0,00	0,56	1,12	0,56	1,12	0,00	1,12	0,00
Chlebičov	2,02	0,00	1,51	0,00	0,50	1,01	0,50	0,00	0,50	0,00	0,00
Chuchelná	0,37	1,51	0,75	0,37	0,00	0,89	0,37	0,00	0,00	0,37	0,00
Kobeřice	0,00	0,89	0,89	0,00	0,71	0,53	0,71	0,35	0,71	0,17	0,00
Kozmice	0,91	0,68	0,45	1,60	0,22	0,22	1,37	0,22	0,45	0,68	0,00
Kravaře	0,19	0,89	0,69	0,99	0,69	0,29	0,29	0,00	0,39	0,00	0,19
Ludgeřovice	0,36	0,64	0,46	0,09	0,36	0,64	0,73	0,09	0,18	0,18	0,09
Markvartovice	0,27	0,00	1,09	0,54	0,81	0,81	0,81	0,00	0,00	0,00	0,27
Oldřišov	0,00	1,57	0,00	1,04	0,00	0,00	1,04	0,00	0,00	0,00	0,00
Píšť	0,48	1,20	0,00	2,17	0,72	0,72	0,48	0,24	0,72	0,00	0,24
Rohov	0,00	5,47	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Služovice	0,63	1,27	2,54	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,63	0,00	0,00
Strahovice	0,00	0,69	0,00	4,86	2,08	0,69	0,69	0,00	0,00	0,00	0,69
Sudice	3,12	0,00	1,04	0,00	0,00	0,00	0,00	1,04	0,00	0,00	0,00
Šilheřovice	0,00	0,40	0,40	1,63	0,81	0,81	0,00	0,81	0,40	0,40	0,40
Štěpánkovice	0,94	0,75	0,37	0,56	0,00	0,00	0,75	0,00	0,37	0,37	0,00
Třebom	0,00	0,00	3,20	0,00	0,00	0,00	3,22	0,00	0,00	0,00	0,00
Velké Hoštice	0,26	1,34	0,26	1,61	0,26	1,07	1,34	0,00	0,53	0,00	0,00
Vřesina	0,00	0,00	0,37	1,89	1,13	0,37	0,00	0,37	0,00	0,00	0,00
Závada	0,00	0,00	1,88	5,66	0,00	0,00	0,00	0,94	0,00	0,00	0,00
Hlučínsko	0,72	0,76	0,61	0,65	0,55	0,58	0,53	0,24	0,36	0,24	0,15
Okres Opava	0,78	0,66	0,68	0,76	0,46	0,60	0,52	0,25	0,30	0,33	0,17
Moravskoslezský kraj	0,84	0,69	0,63	0,51	0,66	0,58	0,46	0,28	0,34	0,34	0,13
Česká republika	1,26	1,00	0,94	0,72	0,62	0,54	0,38	0,31	0,29	0,26	0,19

Příloha 4: Výsledky voleb do Evropského parlamentu 2009 v obcích na Hlučínsku (a srovnání s okr. Opava, Moravsk. krajem a ČR), údaje uvedeny v procentech – 3. Část

Obec	"Strana soukromníku ČR"	Koruna Česká ³	Balbinova poetická strana	Zelení	Česká strana národně socialistická	Liberalové.CZ	Spojení demkraté - Sdružení nezávislých	Strana svobodných demokratů	Strana demokracie a svobody	Česká strana národně sociální	Lidé a politika
Bělá	0,00	0,00	0,00	0,00	0,68	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bohuslavice	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,35	0,00	0,00
Bolatice	0,13	0,00	0,00	0,26	0,26	0,00	0,00	0,26	0,00	0,13	0,00
Darkovice	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Dolní Benešov	0,00	0,00	0,12	0,00	0,24	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hať	0,00	0,00	0,23	0,00	0,23	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hlučín	0,17	0,13	0,06	0,06	0,41	0,03	0,06	0,00	0,06	0,03	0,00
Hněvošice	0,00	0,56	0,00	0,56	1,12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Chlebičov	0,00	0,00	0,50	1,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Chuchelná	0,00	0,00	0,37	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kobeřice	0,00	0,53	0,00	0,00	0,35	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kozmice	0,22	0,00	0,22	0,00	0,22	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kravaře	0,00	0,19	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,00	0,00	0,09	0,00
Ludgeřovice	0,00	0,18	0,00	0,09	0,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,09	0,09
Markvartovice	0,00	0,27	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Oldřišov	0,00	0,00	0,52	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Píšť	0,00	0,24	0,24	0,00	0,24	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rohov	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,36	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Služovice	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Strahovice	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sudice	0,00	0,00	0,00	0,00	1,04	0,00	0,00	0,00	1,04	0,00	0,00
Šilheřovice	1,22	0,00	0,00	0,00	0,81	0,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Štěpánkovice	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Třebom	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Velké Hoštice	0,00	0,26	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vřesina	0,00	1,13	0,00	0,00	0,37	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Závada	0,00	0,94	0,00	0,00	0,94	0,00	0,94	0,00	0,00	0,00	0,00
Hlučínsko	0,08	0,15	0,08	0,07	0,25	0,04	0,03	0,02	0,03	0,03	0,00
Okres Opava	0,08	0,14	0,10	0,07	0,08	0,03	0,04	0,05	0,04	0,02	0,01
Moravskoslezský kraj	0,07	0,11	0,06	0,08	0,09	0,04	0,04	0,05	0,03	0,02	0,00
Česká republika	0,19	0,18	0,15	0,15	0,13	0,07	0,06	0,06	0,04	0,03	0,02

podle ČSU, vlastní výpočty a zpracování

Příloha 5: Výsledky voleb do zastupitelstva obcí 2010 na Hlučínsku (a srovnání s okresem Opava, Moravskoslezským krajem a ČR)

Obec	Počet zastupitelů	Parlamentní a celorepublikově působící strany								Místní strany a sdružení (oblastní nebo obecní)		
		ČSSD	KSČM	KDU-ČSL	ODS	TOP 09	SNK Evropská demokratická	Sdružení STAN, NK	Česká pirátská strana	Náš Hlučín	Demokracie	Sdružení NK-místní sdružení celkem
Bělá	11	0	0	0	0	0	0	11	0	0	0	0
Bohuslavice	15	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	14
Bolatice	17		0	0	1	12	0	0	0	0	0	4
Darkovice	15	3	0	0	7	0	0	0	0	0	0	5
Dolní Benešov	15	2	0	2	1	0	0	0	0	0	0	10
Hať	15	0	0	11		0	0	0	0	0	0	4
Hlučín	21	5	2	3	2	0	3	0	0	6	0	0
Hněvošice	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9
Chlebičov	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9
Chuchelná	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15
Kobeřice	15	0	0	4	1	0	0	0	0	0	5	5
Kozmice	15	4	0	8	0	3	0	0	0	0	0	0
Kravaře	21	4	1	3	4	0	0	0	0	0	0	9
Ludčeřovice	19	11	0	2	2	1	0	0	0	0	0	3
Markvartovice	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15
Oldřišov	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9
Píšť	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15
Rohov	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9
Služovice	9	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	8
Strahovice	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15
Sudice	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9
Šilheřovice	15	0	0	4	4	1	0	0	0	0	0	6
Štěpánkovice	15	0	0	0	0	0	0	9	2	0	0	4
Třebom	7	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	3
Velké Hoštice	9	0	0	1	4	0	0	0	0	0	0	4
Vřesina	15	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	11
Závada	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9
Hlučínsko	363	29	3	44	26	17	3	24	2	6	5	204
Okres Opava	955	80	30	104	62	17	3	32	2	6	5	540
Moravskoslezský kraj	3 685	479	308	362	357	89	52	86	2	6	5	1 623
Česká republika	59 633	4 075	3 025	3 643	4 413	1 171	538	1 086	3	6	5	30 263

podle ČSÚ, vlastní výpočty a zpracování

Příloha 6: Výsledky voleb do krajských zastupitelstev 2012 v obcích na Hlučínsku (a srovnání s okr. Opava, Moravsk. krajem a ČR), údaje uvedeny v procentech – 1. část

Obec	Česká strana sociálně demokratická	Komunistická strana Čech a Moravy	Občanská demokratická strana	Křesťanská a demokratická unie ⁴	Strana Práv Občanů ZEMENOVCÍ	Česká pirátská strana ⁵	Strana zelených	NEZÁVISLÍ	Strana svobodných občanů	Dělnická strana
Bělá	28,57	24,40	4,16	18,45	2,38	2,38	0,59	1,19	0,59	3,57
Bohuslavice	19,21	7,42	11,35	21,83	2,18	2,83	1,31	6,76	0,21	2,83
Bolatice	18,32	10,26	4,64	5,94	2,44	2,76	1,22	2,60	0,16	1,79
Darkovice	27,40	11,11	9,13	17,77	3,95	1,97	0,74	8,14	0,49	2,22
Dolní Benešov	29,16	12,31	8,61	13,70	3,24	2,50	2,50	3,79	1,2	2,22
Hať	22,02	14,68	8,80	18,27	4,07	3,09	1,30	8,31	0,48	3,58
Hlučín	24,39	21,92	9,49	9,38	4,41	2,04	2,82	6,37	0,99	2,77
Hněvošice	19,40	7,83	13,43	20,89	1,86	2,61	4,85	3,35	0,00	1,11
Chlebičov	27,60	9,76	9,09	15,15	2,35	2,35	12,50	2,69	0,00	3,70
Chuchelná	21,73	14,62	5,53	15,81	3,95	2,76	1,58	7,90	1,18	1,58
Kobeřice	19,41	11,78	7,76	20,94	1,80	2,49	3,19	3,88	1,38	2,08
Kozmice	20,00	9,41	3,52	48,67	2,20	0,88	0,88	4,11	0,73	2,20
Kravaře	20,27	13,01	20,34	17,32	2,73	2,44	2,80	2,51	0,79	1,72
Ludgeřovice	38,00	16,10	10,43	8,93	2,34	1,56	0,84	8,47	0,71	3,32
Markvartovice	22,36	20,14	7,57	9,61	15,30	1,66	1,66	8,68	0,36	1,84
Oldřišov	24,91	16,26	8,65	11,76	3,80	2,42	11,10	3,11	0,00	1,03
Píšť	36,90	12,66	8,58	13,09	2,14	1,28	0,85	6,22	0,00	2,14
Rohov	19,81	5,40	9,90	15,31	5,40	1,80	0,00	0,90	0,00	0,90
Služovice	21,71	17,19	8,59	6,78	1,80	1,80	26,7	4,07	0,00	1,80
Strahovice	24,16	10,06	2,01	25,50	4,69	0,67	4,02	2,68	0,67	2,68
Sudice	24,78	17,94	13,67	11,11	4,27	0,85	0,85	2,56	0,00	1,70
Šilheřovice	22,51	15,45	17,88	25,16	1,98	0,88	0,44	5,51	0,88	1,54
Štěpánkovice	25,20	13,24	8,07	12,60	2,74	2,58	4,36	3,06	1,13	1,45
Třebom	8,51	31,91	19,14	10,63	6,38	0,00	2,12	4,25	0,00	0,00
Velké Hoštice	12,40	8,70	22,03	17,77	2,40	1,48	19,10	2,22	0,74	3,33
Vřesina	22,27	11,35	6,11	20,08	4,58	2,40	1,52	5,89	0,65	3,93
Závada	34,90	12,26	6,60	21,69	3,77	0,94	1,88	2,83	1,88	3,77
Hlučínsko	24,42	14,92	9,83	14,93	3,56	2,15	3,27	5,18	0,72	2,44
Okres Opava	24,18	18,74	10,57	11,83	3,23	2,06	5,33	4,07	0,82	2,56
Moravskoslezský kraj	27,40	22,78	9,92	8,60	4,56	2,17	2,79	5,72	0,63	2,15
Česká republika	23,58	20,43	12,28	5,82	3,08	2,19	1,75	1,68	1,48	1,23
Kandidatura strany				UK ⁹⁰			UK	UK		UK

⁹⁰ UK- strana (nebo dané uskupení) kandidovala pouze v určitých krajích

Příloha 6: Výsledky voleb do krajských zastupitelstev 2012 v obcích na Hlučínsku (a srovnání s okr. Opava, Moravsk. krajem a ČR), údaje uvedeny v procentech – 2. část

Obec	Volte Právý blok ⁶	Moravané	Komunistická strana Československa	TOP 09 a Starostové ⁷	Národní socialisté ⁸	Hnutí pro podporu hasičů ⁹	Sdružení nezávislých kandidátů	SUVERENITA ¹⁰	Protest- nevolím parlamentní strany	REPUBLIKÁNSKÁ STRANA ¹¹	Koalice strany soukromníků ¹²
Bělá	0,59	0,59	1,78	5,35	0,00	1,19	1,19	1,78	1,19	0,00	0,00
Bohuslavice	0,65	0,87	1,31	14,62	0,00	1,74	1,96	0,87	1,96	0,00	0,00
Bolatice	0,57	0,08	2,93	43,64	0,00	0,40	0,65	0,65	0,65	0,00	0,24
Darkovice	0,49	0,00	2,46	5,18	0,00	1,72	3,70	2,22	0,49	0,00	0,74
Dolní Benešov	0,64	0,64	4,90	11,57	0,09	0,37	0,74	0,46	0,92	0,27	0,09
Hať	2,44	0,81	1,95	3,91	0,32	0,48	2,28	1,79	0,81	0,32	0,16
Hlučín	0,69	0,45	2,07	3,95	0,05	0,56	4,70	1,18	0,94	0,16	0,59
Hněvošice	1,11	0,37	1,11	15,67	0,74	0,74	0,74	1,11	1,86	0,37	0,74
Chlebičov	1,34	0,33	1,01	6,06	0,00	0,00	0,00	2,02	2,69	0,33	1,01
Chuchelná	0,79	0,39	1,18	15,41	0,00	1,97	1,18	1,18	1,18	0,00	0,00
Kobeřice	0,55	0,41	1,52	18,16	0,55	1,24	0,55	0,69	0,97	0,55	0,00
Kozmice	0,29	0,00	1,76	2,64	0,00	1,17	0,29	0,14	0,73	0,29	0,00
Kravaře	0,71	0,43	5,24	6,03	0,14	0,57	0,57	0,64	1,22	0,07	0,35
Ludgeřovice	0,84	0,52	1,30	2,60	0,06	0,19	1,56	0,65	1,36	0,13	0,00
Markvartovice	0,18	0,36	1,29	3,69	0,18	1,47	0,55	1,47	0,92	0,00	0,55
Oldřišov	1,38	0,34	1,73	4,15	0,00	1,03	1,38	3,80	1,73	1,38	0,00
Píšť	0,00	0,21	2,14	7,72	0,00	0,64	3,43	1,07	0,21	0,21	0,42
Rohov	0,00	0,00	1,80	35,13	0,00	1,80	0,00	0,90	0,00	0,90	0,00
Služovice	0,90	1,35	1,80	3,16	0,00	0,00	1,35	0,00	0,45	0,45	0,00
Strahovice	0,00	0,00	0,67	18,12	0,00	2,01	0,00	0,67	0,67	0,00	0,67
Sudice	0,00	0,85	2,56	14,52	0,00	0,85	0,00	2,56	0,85	0,00	0,00
Šilheřovice	0,22	0,88	3,31	1,10	0,00	0,44	0,44	0,44	0,44	0,22	0,22
Štěpánkovice	0,48	0,00	1,45	17,60	0,16	0,96	0,80	1,61	1,61	0,16	0,64
Třebom	0,00	0,00	8,51	8,51	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Velké Hoštice	1,48	0,74	1,11	2,59	0,00	0,37	1,11	1,48	0,74	0,00	0,18
Vřesina	0,87	0,43	1,96	10,48	0,00	1,31	3,71	1,31	0,87	0,00	0,21
Závada	0,94	0,00	2,83	3,77	0,00	0,00	0,00	0,94	0,00	0,94	0,00
Hlučínsko	0,73	0,43	2,37	9,72	0,09	0,72	1,95	1,05	1,01	0,19	0,31
Okres Opava	0,85	0,52	2,57	6,93	0,13	0,97	1,59	1,53	0,96	0,19	0,28
Moravskoslezský kraj	0,76	0,58	2,05	4,32	0,26	0,86	1,58	1,15	1,12	0,21	0,28
Česká republika	0,88	0,56	0,55	0,52	0,49	0,32	0,19	0,14	0,13	0,06	0,03
			NK	JK			JK	JK	JK	NK	JK

podle ČSÚ, vlastní výpočty a zpracování

Příloha 7: Výsledky 1. kola přímé volby prezidenta 2013 v obcích na Hlučínsku (a srovnání s okr. Opava, Moravskoslezským krajem a ČR), údaje uvedeny v procentech

Obec	Ing. Miloš Zeman	Karel Schwarzenberg	Ing. Jan Fischer, CSc.	Jiří Dienstbier	Prof. JUDr. Vladimír Franz	MUDr. Zuzana Roithová, MBA	Tatána Fischerová	MUDr. Přemysl Sobotka	Ing. Jana Bobošíková
Bělá	25,00	3,19	28,19	18,88	9,30	5,31	2,39	1,86	5,85
Bohuslavice	22,52	18,57	23,18	12,19	5,38	9,12	5,27	2,08	1,64
Bolatice	23,89	14,84	22,51	19,30	6,59	5,57	2,49	1,56	3,20
Darkovice	21,59	11,92	20,75	22,01	5,89	9,81	3,50	2,52	1,96
Dolní Benešov	26,12	14,93	20,87	21,01	6,95	4,97	1,93	1,75	1,42
Hať	22,95	10,53	23,63	18,78	5,75	9,09	3,03	1,51	4,69
Hlučín	28,70	14,61	17,80	18,15	7,56	5,60	2,99	1,83	2,71
Hněvošice	19,33	16,83	20,83	24,00	4,83	7,83	2,00	1,66	2,66
Chlebičov	26,43	15,76	20,22	15,60	7,48	9,23	2,38	0,95	1,91
Chuchelná	25,72	13,54	25,41	14,76	7,61	6,08	2,89	1,97	1,97
Kobeřice	22,68	14,50	23,08	16,23	6,56	8,57	3,28	1,89	3,16
Kozmice	28,00	16,10	18,70	17,00	7,00	7,80	2,30	1,80	1,30
Kravaře	22,84	17,94	21,01	15,98	7,77	6,63	2,90	2,15	2,74
Ludgeřovice	27,10	15,23	20,93	17,65	5,66	6,95	2,18	2,53	1,71
Markvartovice	27,17	13,68	20,07	15,68	8,49	8,09	2,39	2,19	2,19
Oldřišov	22,28	12,81	19,63	23,11	8,07	5,84	3,34	1,67	3,20
Píšť	24,33	12,39	21,87	19,05	7,47	5,28	2,91	2,18	4,46
Rohov	34,92	11,11	26,03	14,60	4,44	4,12	1,58	0,00	3,17
Služovice	30,06	11,18	24,24	18,64	5,36	2,79	3,26	0,69	3,72
Strahovice	27,56	6,41	25,21	16,23	5,55	8,76	4,27	2,35	3,63
Sudice	21,26	11,74	21,58	21,58	6,98	6,66	4,76	2,22	3,17
Šilheřovice	25,57	12,72	24,96	15,75	5,93	7,87	2,18	1,57	3,39
Štěpánkovice	22,83	13,29	24,36	20,16	7,37	5,91	2,86	1,27	1,90
Třebom	36,90	3,57	16,66	15,47	8,33	5,95	1,19	1,19	10,71
Velké Hoštice	21,82	16,39	21,60	14,87	8,03	8,79	2,82	2,38	3,25
Vřesina	23,59	11,73	25,50	16,64	4,55	10,17	3,11	1,31	3,35
Závada	37,08	5,29	17,54	18,54	8,60	6,62	3,31	0,33	2,64
Hlučínsko celkem	25,55	14,28	21,32	17,69	6,94	6,79	2,85	1,85	2,73
Okres Opava	26,13	15,88	19,63	17,87	6,51	6,15	3,06	1,91	2,82
Moravskoslezský kraj	28,77	14,77	17,82	18,86	6,59	5,31	3,17	1,89	2,77
Česká republika	24,21	23,4	16,35	16,12	6,84	4,95	3,23	2,46	2,39

podle ČSÚ, vlastní výpočty a zpracování

Příloha 8: Výsledky 2. kola přímé volby prezidenta 2013 v obcích na Hlučínsku (a srovnání s okr. Opava, Moravskoslezským krajem a ČR), údaje uvedeny v procentech

Obec	Ing. Miloš Zeman	Karel Schwarzenberg
Bělá	81,68	18,31
Bohuslavice	49,01	50,98
Bolatice	61,48	38,51
Darkovice	62,62	37,37
Dolní Benešov	63,93	36,06
Hať	61,14	38,85
Hlučín	65,61	35,38
Hněvošice	51,20	48,79
Chlebičov	56,41	43,58
Chuchelná	60,99	39,00
Kobeřice	58,35	41,64
Kozmice	60,54	39,45
Kravaře	54,39	45,60
Ludgeřovice	62,26	37,73
Markvartovice	63,09	36,90
Oldřišov	60,31	39,68
Píšť	71,06	28,93
Rohov	71,32	28,67
Služovice	65,54	34,45
Strahovice	59,17	40,82
Sudice	65,57	34,42
Šilheřovice	67,48	32,51
Štěpánkovice	59,44	40,55
Třebom	69,04	30,95
Velké Hoštice	48,98	51,01
Vřesina	64,96	35,03
Závada	74,07	25,92
Hlučínsko celkem	61,53	38,47
Okres Opava	62,13	37,86
Moravskoslezský kraj	67,25	32,74
Česká republika	54,80	45,19

podle ČSÚ, vlastní výpočty a zpracování

Celé názvy kandidujících stran:

- ¹ Sdružení pro republiku-Republikánská strana Československa
- ² Nejen hasiči a živnostníci s učiteli do Evropy - www.hnpd.cz, www.sdzp.cz
- ³ Koruna Česká (monarchistická stran Čech, Moravy a Slezska)
- ⁴ Křesťanská a demokratická unie- Československá strana lidová
- ⁵ Dělnická strana sociální spravedlnosti - STOP NEPŘÍSPŮSOBIVÝM!
- ⁶ Volte Pravý blok- stranu za ODVOLAT. Polit., NÍZKÉ daně, VYROVN. Rozp., MIN. byrokr., SPRAV. JUST., přímou DEMOKR. WWW.CIBULKA.NET
- ⁷ TOP 09 a Starostové pro Moravskoslezský kraj
- ⁸ Národní socialisté - levice 21. století
- ⁹ Hnutí pro podporu hasičů a dalších doprovodníků
- ¹⁰ SUVERENITA - Blok Jany Bobošíkové - PRO MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ
- ¹¹ REPUBLIKÁNSKÁ STRANA ČECH, MORAVY A SLEZSKA
- ¹² Koalice strany soukromníků České republiky a Konzervativní strany